

শিক্ষকৰ হাতপুথি

বুনিয়াদী সাক্ষৰতা
(তৃতীয় শ্ৰেণীৰ শিক্ষকৰ বাবে)

প্রস্তুতকৰণ
ৰাজ্যিক শিক্ষা গৱেষণা প্রশিক্ষণ পৰিষদ, অসম
সমগ্ৰ শিক্ষা অসমৰ সহযোগত

SHIKSHAKAR HAATPUTHI (Grade III): A handbook for class III Teachers in Assamese, developed and reviewed by SCERT, Assam through workshops.

ALL RIGHTS RESERVED: No reproduction in any form of this book, in whole or in part (except for brief quotation in critical articles, reviews or research papers) may be made without written authorization from the SCERT, Assam.

গ্ৰন্থস্বত্ব : ৰাজ্যিক শিক্ষা-গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদ, অসম

প্ৰথম প্ৰকাশ : ২০২৩

প্ৰকাশক :

মুদ্ৰণ :

Minister's Message

আগকথা

ৰাষ্ট্ৰীয় শিক্ষানীতি, ২০২০-এ বুনিয়াদী স্তৰত সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিকতাবোধৰ বিকাশৰ বাবে এক ৰাষ্ট্ৰীয় অভিযানৰ পোষকতা কৰিছিল। ইয়াৰ ফলস্বৰূপে ২০২১ চনৰ ৫ জুলাই তাৰিখে ভাৰত চৰকাৰৰ শিক্ষা মন্ত্ৰালয়ৰ দ্বাৰা 'নিপুণ ভাৰত' অভিযান ঘোষণা কৰা হয়। এই অভিযানৰ আধাৰত ২০২১ চনৰ ১৬ নৱেম্বৰ তাৰিখে অসম চৰকাৰে 'নিপুণ অসম' নামেৰে উক্ত অভিযান আমাৰ ৰাজ্যত আৰম্ভ কৰে। এই অভিযানৰ লক্ষ্য হৈছে, প্ৰাক্-প্ৰাথমিক স্তৰৰ পৰা তৃতীয় শ্ৰেণীলৈকে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলক নিৰ্ধাৰিত শিকন ফলাফলসমূহ আয়ত্ত কৰিব পৰাকৈ সক্ষম কৰি তোলা।

সেয়েহে এই অভিযানে বুনিয়াদী স্তৰত শিক্ষাৰ্থীসকলৰ মৌখিক ভাষাৰ বিকাশৰ লগতে ধ্বনি আৰু বৰ্ণৰ সমন্বয়ৰ সঠিক জ্ঞানৰ ধাৰণা, পঠন আৰু লিখনৰ দক্ষতা আহৰণত অধিক গুৰুত্ব প্ৰদান কৰিছে।

'নিপুণ অসম'ৰ লক্ষ্যত উপনীত হ'বলৈ সমগ্ৰ শিক্ষা, অসম আৰু ৰাজ্যিক শিক্ষা গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদৰ তত্ত্বাৱধানত প্ৰথম, দ্বিতীয় আৰু তৃতীয় শ্ৰেণীৰ ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ আকাংক্ষিত শিকন ফলাফল আয়ত্ত কৰাতো সুনিশ্চিত কৰিবৰ বাবে পদ্ধতিগতভাৱে কিছু শিকন সমল প্ৰস্তুত কৰি উলিওৱা হৈছে। ছাত্ৰ-ছাত্ৰী বাবে কাৰ্যপত্ৰ বিগবুগ, কবিতাৰ পোষ্টাৰ, কথোপকথন চাৰ্ট, বৰ্ণাৱলী জাল, বাক্য কাৰ্ড, চিত্ৰ কাহিনী আদি প্ৰস্তুত কৰি উলিওৱা হৈছে যাতে এই সমলসমূহৰ জৰিয়তে শিশুসকলৰ শিকনত বিশেষকৈ ধ্বনি, বৰ্ণ, শব্দ, বাক্য যুক্তাক্ষৰ আদিৰ জ্ঞান আহৰণৰ লগতে পঠন আৰু পাঠোদ্ধাৰৰ কৌশল আয়ত্ত কৰাত সুবিধা হয়। শিশুসকলৰ বিভিন্ন ক্ৰিয়া-কলাপসমূহ যেনে - ধ্বনি আৰু বৰ্ণৰ সমন্বয়, সাধু কথন, কথোপকথন, ভংগীমা গীত, পদ্য, সাঁথৰ, গীত, খেল, যুক্তাক্ষৰৰ জ্ঞান ইত্যাদি শিকন ফলাফলক ভিত্তি কৰি প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই ক্ৰিয়া-কলাপসমূহ শিশুসকলে শিক্ষকৰ সহায়ত আৰু নিজাববীয়াকৈ কৰিবলৈ চেষ্টা কৰিব। এই সমলসমূহ যথোপযুক্তভাৱে ব্যৱহাৰ কৰিবৰ বাবে শিক্ষকৰ বাবে এই হাতপুথিখন প্ৰস্তুত কৰি উলিওৱা হৈছে।

এই হাতপুথিখন প্ৰস্তুত কৰি উলিয়াবৰ বাবে অবদান আগবঢ়োৱা নিপুণ অসম মিছনৰ ৰাজ্যিক সমল গোটৰ সদস্য সকলক মই অশেষ ধন্যবাদ জনাইছোঁ। এই সমলসমূহৰ প্ৰস্তুতকৰণৰ বিভিন্ন দিশসমূহত ৰাজ্যিক সমল ব্যক্তিসকলক অবিৰতভাৱে সমৃদ্ধ কৰি প্ৰস্তুতকৰণৰ সমগ্ৰ প্ৰক্ৰিয়াটোত আৰম্ভণিৰ পৰা শেষলৈ অবদান আগবঢ়োৱা Language and Learning Foundation (LLF) ক অশেষ কৃতজ্ঞতা জ্ঞাপন কৰিছোঁ।

আশা কৰিছোঁ বুনিয়াদী সাক্ষৰতাৰ শিক্ষকৰ এই হাতপুথিখনে শিক্ষকসকলক যথেষ্ট উপকৃত কৰিব। সদাশয় ব্যক্তি, অভিভাৱক, শিক্ষক আৰু প্ৰতিজন নাগৰিকৰ সুস্থ প্ৰতিপুষ্টিয়ে এই সমলসমূহৰ মান অধিক উন্নত কৰাত সহায় কৰিব।

নিৰ্ভদা দেৱী

সঞ্চালক

ড° নিৰ্ভদা দেৱী

ৰাজ্যিক শিক্ষা-গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদ, অসম

কাহিলিপাৰা, গুৱাহাটী- ৭৮১০১৯

সূচীপত্ৰ

ক্রমিক সংখ্যা	বিষয়বস্তু	পৃষ্ঠা নং
১	শিক্ষকৰ হাতপুথিৰ ব্যৱহাৰ	৩
২	নিপুণ অসম মিছন	৪
৩	শিশুৰ শিকনৰ পৰিকল্পনা	৫
৪	শিশুৰ শিকনত বিদ্যালয়ৰ ভূমিকা	৬
৫	শিক্ষণ-শিকনৰ কেইটামান বুনিয়াদী নীতি	৭
৬	ভাষা শিক্ষণৰ সন্তুলিত পদ্ধতি	৮
৭	ভাষা শিক্ষণৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিব লগা সামগ্ৰীৰ বৰ্ণনা	১১
৮	সাপ্তাহিক পৰিকল্পনা	১৫
৯	তৃতীয় শ্ৰেণীত ক্ৰিয়া-কলাপবোৰ কেনেদৰে পৰিচালনা কৰিব ?	৩৩
১০	মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	৩৪
১১	সামাজিক আৰু আবেগিক বিকাশ	৪২
১২	মৌখিক খেল আৰু ক্ৰিয়া-কলাপ	৪৪
১৩	মৌখিক ভাষাৰ লগত জড়িত লিখন ক্ৰিয়া-কলাপ	৪৬
১৪	পাঠোদ্ধাৰ (ডিক'ডিং) আৰু ইয়াৰ সম্বন্ধীয় লিখন ক্ৰিয়া-কলাপ	৪৮
১৫	পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ	৫৪
১৬	পঠন ক্ৰিয়া-কলাপ	৫৬
১৭	মূল্যায়ন	৬৪
১৮	অভিভাৱকৰ ভূমিকা আৰু সহযোগ	৬৯
১৯	ছপা-সমৃদ্ধ থকা বাতাবৰণ/পৰিৱেশ	৭১
২০	শ্ৰেণীকোঠাৰ ব্যৱস্থাপনা	৭৩
২১	টোকা	৭৪

হাতপুথিখনত প্ৰয়োগ কৰা চিহ্ন সমূহৰ বিৱৰণ

	পৃষ্ঠা নং
	দিন, পাঠ, ক্ৰিয়া-কলাপৰ উদ্দেশ্য
	শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনা।
	ক্ৰিয়া-কলাপৰ স্তৰ
	সাপ্তাহিক মূল্যায়ন (মই শিকিলোঁ)
	পুনৰাবৃত্তি
	ক্ৰিয়া-কলাপ
	মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ আৰু লিখন
	পাঠোদ্ধাৰ
	পঠন
	নিৰ্ধাৰিত সময়
	শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়াৰ পুনৰীক্ষণ/অতিৰিক্ত কাৰ্য (কাৰ্যপত্ৰ)
	প্ৰস্তুতি আৰু সামগ্ৰী
	মন কৰিবলগীয়া কথা
	শিক্ষক আৰু শিশুৰ কথোপকথন
	সাপ্তাহিক পৰিকল্পনা

শিক্ষকৰ হাতপুথিৰ ব্যৱহাৰ

ভাষা শিক্ষকৰ শিক্ষণ কাৰ্য অধিক সুচল কৰিবলৈ শিক্ষকৰ হাতপুথিখন প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই হাতপুথিখনত “সম্ভুলিত ভাষা শিক্ষণ পদ্ধতি”ৰ অন্তৰ্গত শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াৰ বিভিন্ন ক্ৰিয়া-কলাপৰ বিষয়ে (কি, কিয় আৰু কেনেকৈ) বহুলাই ব্যাখ্যা কৰা হৈছে। শ্ৰেণীকোঠাৰ শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াত শ্ৰেণীৰ ব্যৱস্থাপনা, শ্ৰেণীৰ পৰিৱেশ, অভিভাৱকৰ ভূমিকা আদিৰ বহু গুৰুত্ব আছে। সেইবাবে এই দিশবোৰো হাতপুথিখনত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে।

শিক্ষকৰ হাতপুথিৰ মুখ্য উদ্দেশ্য :

শিক্ষা বৰ্ষৰ বাবে নিৰ্ধাৰিত কৰা শিকন ফলাফল সমূহৰ ওপৰত শিক্ষণ কাৰ্য কৰাৰ কৌশল, শিকন ক্ৰিয়া-কলাপ আৰু সামগ্ৰীৰ ব্যৱহাৰ আদি দিশবোৰ শিক্ষকক অৱগত কৰাৰ উদ্দেশ্যে হাতপুথিখন প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই হাতপুথিখনত এই দিশবোৰ বিস্তৃত ভাৱে ব্যাখ্যা কৰা হৈছে।

হাতপুথিখনৰ ব্যৱহাৰনো সঠিকভাৱে কেনেকৈ কৰিব পাৰি? আহক আমি বুজি লওঁ :-

হাতপুথিখনৰ বিষয়বস্তু বুজোঁ আহক :-

হাতপুথিখন এবাৰ ভালদৰে পঢ়ি ল'ব। হাতপুথিখন পঢ়াৰ সময়ত নিজৰ বাবে অৱশ্যে টোকা প্ৰস্তুত কৰি ৰাখিব। শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়া চলি থকা সময়ত, শিক্ষণ প্ৰশিক্ষণ আৰু কৰ্মশালাৰ সময়ত এই হাতপুথিখন ব্যৱহাৰ কৰিব।

পৃষ্ঠা ৩১ ৰ পৰা ১০১ লৈ

হাতপুথিখনৰ নীতিমূলক অংশখিনি প্ৰথমে পঢ়ি ল'ব যাতে ক্ৰিয়া-কলাপখিনি কৰিবলৈ সহজ হয়। এই অংশত কাৰ্যক্ৰমৰ প্ৰেক্ষাপট আৰু নীতিবোৰৰ বিষয়ে বহুলাই জনোৱা হৈছে।

কাৰ্যক্ৰমৰ লক্ষ্য আৰু ভাষা শিক্ষণৰ কৌশল বুজোঁ আহক :

এই অংশত এই বৰ্ষৰ বাবে নিৰ্দ্ধাৰিত কৰা শিকন ফলাফল সমূহ, বাৰ্ষিক আৰু সাপ্তাহিক পৰিকল্পনা, প্ৰয়োজনীয় সামগ্ৰী আদিৰ বিষয়ে কোৱা হৈছে। ইয়াৰ আধাৰতে দৈনিক পৰিকল্পনা সমূহ প্ৰস্তুত কৰা হৈছে।

শ্ৰেণীকোঠাত শিক্ষণৰ বাবে দৈনিক পৰিকল্পনা আৰু শিক্ষণ সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপঃ

পৃষ্ঠা ৩৩ ৰ পৰা ৬১ লৈ

এই অংশটো শিক্ষকৰ হাতপুথিৰ এটা অবিচ্ছেদ্য অংশ। এই অংশটো প্ৰথমে বুজি লৈ পাছত শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াৰ সময়ত দৈনিক পৰিকল্পনা আৰু ক্ৰিয়া-কলাপ ব্যৱহাৰ কৰিব।

- দিনটোৰ আৰম্ভণিতে প্ৰথমে সেই দিনটোৰ দৈনিক পৰিকল্পনাখিনি চাব।
- পৰিকল্পনা অনুসৰি প্ৰতিটো ক্ৰিয়া-কলাপৰ বাবে আৱশ্যকীয় সামগ্ৰী আগতিয়াকৈ মজুত ৰাখিব।
- ক্ৰিয়া-কলাপ সম্পাদন কৰাৰ বাবে শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনা অনুসৰণ কৰিব।
- ক্ৰিয়া-কলাপ কৰাৰ সময়ত আৰু ক্ৰিয়া-কলাপ কৰাৰ শেষত অবিৰত মূল্যায়ন নিশ্চয় কৰিব।
- শেষত শিক্ষকে সাপ্তাহিক পৰিকল্পনা তালিকাৰ ট্ৰেকাৰত নিজৰ চহী আৰু তাৰিখ লিখিব।

মূল্যায়ন আৰু পুনৰাবৃত্তি :

পৃষ্ঠা ৬২ ৰ পৰা ৬৬ লৈ

এই অংশটোত শিশুসকলৰ শিকন স্তৰৰ মূল্যায়নৰ কৌশলৰ বিষয়ে কোৱা হৈছে আৰু মূল্যায়নৰ পাছত প্ৰয়োজন অনুসৰি শিক্ষকে কি ধৰণে নিদানমূলক কাৰ্য আৰু পুনৰাবৃত্তি কাৰ্য কৰিব লাগে, তাৰ বিষয়ে টোকা দিয়া হৈছে।

ছপা-সমৃদ্ধ পুনৰাবৃত্তি শ্ৰেণীকোঠা, শ্ৰেণীকোঠাৰ ব্যৱস্থাপনা আৰু অভিভাৱকৰ সহযোগিতা :

পৃষ্ঠা ৬৭ ৰ পৰা ৭২ লৈ

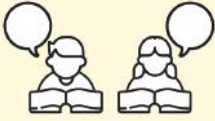
ইয়াত শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়া ফলপ্ৰসূ কৰিবলৈ শ্ৰেণীকোঠাৰ ব্যৱস্থাপনা আৰু ছপা সামগ্ৰী সমৃদ্ধ পৰিৱেশ সৃষ্টিৰ বিষয়ে কোৱা হৈছে। ইয়াৰ উপৰি শিশুসকলে বিদ্যালয় আৰু ঘৰত কৰা শিকন কাৰ্যত অভিভাৱকৰ কি ভূমিকা হ'ব পাৰে, এই কথাও ইয়াত উল্লেখ কৰা হৈছে।

- শ্ৰেণীকোঠাত প্ৰৱেশ কৰাৰ আগতে পূৰ্ব পৰিকল্পনা আৰু ক্ৰিয়া-কলাপৰ ধৰণবোৰ এবাৰ পঢ়ি ল'ব।
- যদি হাতপুথিখনৰ কোনো দিশৰ ওপৰত আপোনাৰ কোনো প্ৰশ্ন থাকে, তেতিয়াহ'লে আন সমল ব্যক্তিৰ সৈতে আলোচনা কৰি সমস্যা নিৰাময় কৰি ল'ব।

নিপুণ অসম মিছন

২০২৬-২৭ বৰ্ষলৈ নিপুণ অসম মিছনৰ লক্ষ্য :

নিপুণ ভাৰতৰ অনুৰূপভাৱে নিপুণ অসম মিছনৰ ৰূপায়ন বৰ্ষত কেইটামান দীৰ্ঘকালীন লক্ষ্যত উপনীত হ'বৰ বাবে আঁচনি প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। এই দীৰ্ঘকালীন লক্ষ্যসমূহ ২০২৬-২৭ত উপনীত হোৱাৰ লক্ষ্যৰে ৰাজ্যজুৰি 'মিছন মুড'ত' কাম আৰম্ভ কৰা হৈছে। নিপুণ অসম মিছনৰ মূল লক্ষ্যসমূহ হৈছে এনেধৰণৰ—

বোধসহ পঠন :

বুনিয়াদী সাক্ষৰতাৰ মুখ্য লক্ষ্য সমূহৰ এটা হৈছে 'বোধসহ পঠন'। শিশুৱে যেতিয়া এটা পাঠ পঢ়ি তাৰ অৰ্থ বুজি পায়, তেতিয়া ধৰি লোৱা হয় যে শিশুটোৱে বোধসহ পঠন কৰিছে। বোধসহ পঢ়িবলৈ প্ৰয়োজন হোৱা কেইটামান ক্ৰমিক মুখ্য দিশ হৈছে : ধ্বনি সজাগতা, বৰ্ণ চিনি পোৱা, পাঠোদ্ধাৰ আৰু পঠন। এই দিশসমূহত সফলতাৰে উপনীত হ'বলৈ এক সঠিক পৰিকল্পনাৰ প্ৰয়োজন।

লিখন :

বোধৰ সৈতে পঢ়াৰ লগত লিখনৰ কৌশল আয়ত্ত কৰাও বুনিয়াদী সাক্ষৰতাৰ এক মহত্বপূৰ্ণ লক্ষ্য। শিশু এটাই বুজি লিখিব পৰা কৌশল আহৰণ কৰিবলৈ হ'লে তেওঁ ক্ৰমে উদীয়মান লেখন, চাই-চাই লিখা, সৰল লিখন আৰু সৃজনীমূলক লিখন ইত্যাদি ক্ৰমিক স্তৰেৰে আগবাঢ়িব লাগিব।

$$5 - 2 = 3$$

বুনিয়াদী গাণিতিক প্ৰক্ৰিয়া:

বুনিয়াদী গণিতত গাণিতিক প্ৰক্ৰিয়া বুজি পোৱাটো এক গুৰুত্বপূৰ্ণ দিশ। যোগ, বিয়োগ, পূৰণ আৰু হৰণেৰে কেৱল সংখ্যাৰ বিমূৰ্ত প্ৰয়োগেই নহয়, এই প্ৰক্ৰিয়াবিলাক আমাৰ দৈনন্দিন জীৱনত ব্যাপক ব্যৱহাৰ হয়। এই প্ৰক্ৰিয়াবোৰ বিষয়বস্তুৰ বিশ্লেষণ, বৰ্ণনা আৰু জীৱনত সাধাৰণ সমস্যাৰ ব্যাখ্যা আৰু সমাধান কৰাৰ বাবে জৰুৰী।

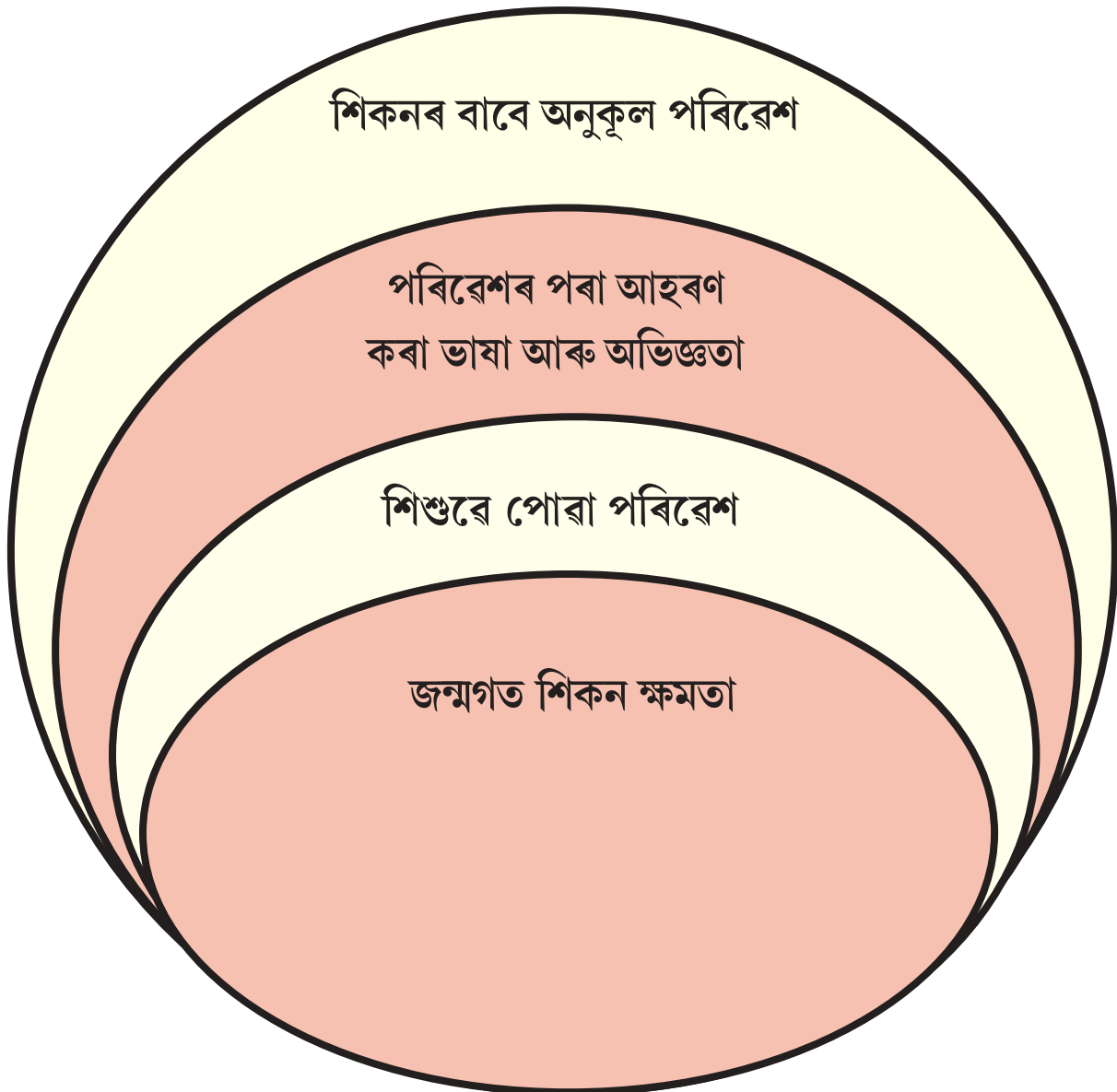
জীৱনৰ বুনিয়াদী কৌশল :

কেৱল বুনিয়াদী সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিক জ্ঞানেই নিপুণ অসমৰ মূল উদ্দেশ্য নহয়। নিপুণ অসমে শিশু এটিক ঘৰত আৰু বিদ্যালয়ত এনে এক পৰিৱেশ দিয়াৰ কথা কৈছে য'ত শিশুটিয়ে জীৱন নিৰ্বাহৰ বুনিয়াদী কৌশলসমূহ আয়ত্ত কৰিব পাৰে। ইয়াৰ কাৰণে শিশুটিক সামগ্ৰিক আৰু আৱেগিক ভাৱে শক্তিশালী কৰিবৰ বাবে ক্ৰিয়া-কলাপ হাতত লোৱা জৰুৰী।

শিশুৰ শিকনৰ পৰিকল্পনা

শিশুৱে কেনেকৈ শিকে?

সাধাৰণতে শিশুসকলৰ জন্মগত শিকন ক্ষমতা থাকে। জন্মগত ক্ষমতাৰ সমান্তৰালকৈ শিকনৰ বাবে শিশুক অনুকূল তথা উৎসাহজনক পৰিৱেশ দিয়া আৱশ্যক। দুই উপাদান - ‘জন্মগত ক্ষমতা’ আৰু ‘সামাজিক পৰিৱেশ’ একেলগে মিলি শিশুৰ অভিজ্ঞতা আৰু বোধ গঢ়ি তোলে। শিশুৱে নিজৰ এই বোধ আৰু অভিজ্ঞতাক স্বাভাৱিক ৰূপত অংগ-ভংগীৰে নিজৰ ঘৰুৱা ভাষাত সহজে ব্যক্ত কৰে। সেই কাৰণে এই কথা সত্য যে, বিদ্যালয়লৈ অহা শিশু এটিক কেতিয়াও এখন উকা ফলিৰ লগত তুলনা কৰিব নোৱাৰি। শিশু এটি যেতিয়া প্ৰথমবাৰলৈ বিদ্যালয়লৈ আহে, তেওঁ অভিজ্ঞতাসমৃদ্ধ হৈ আহে, যিবোৰক শিশুটিয়ে ঘৰুৱা ভাষাত মৌখিকভাৱে প্ৰকাশ কৰিব পাৰে।

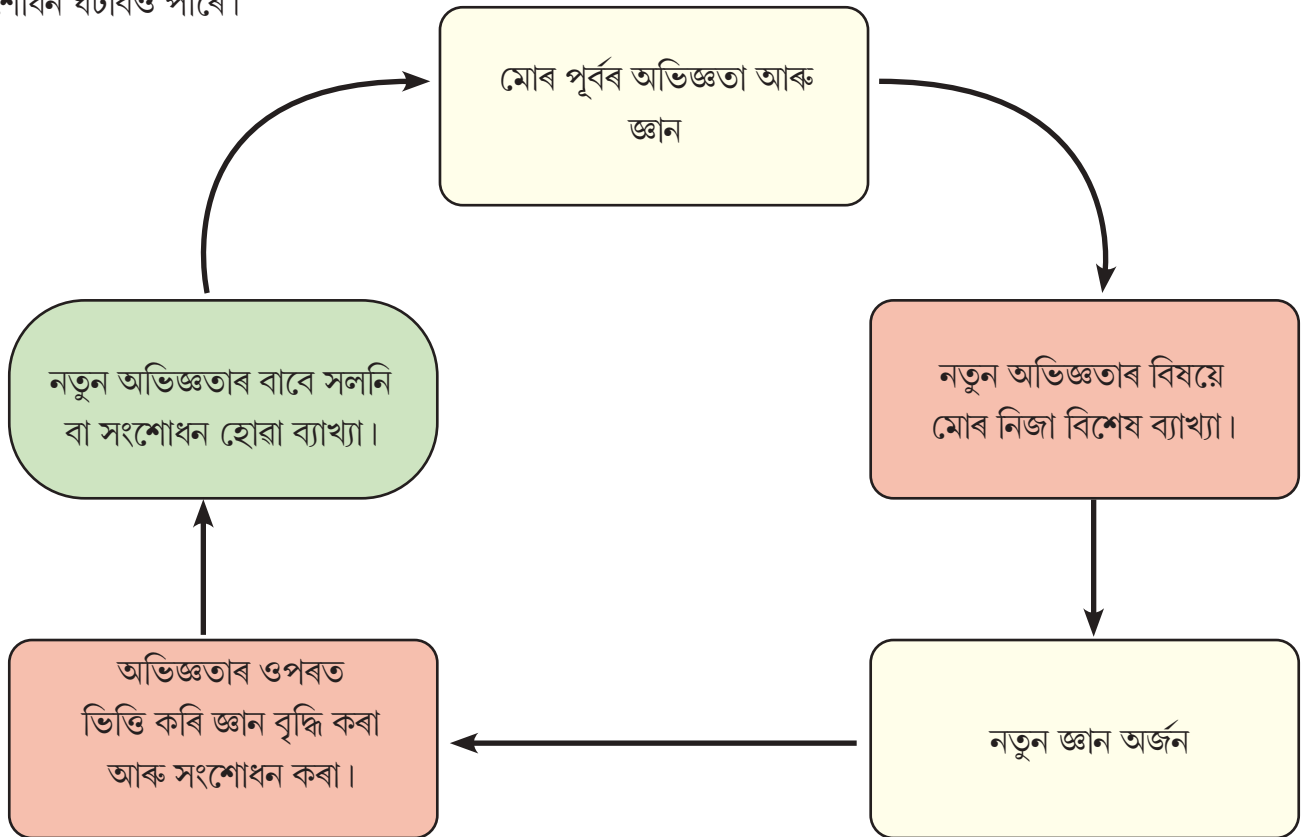

শিশুৰ শিকনত বিদ্যালয়ৰ ভূমিকা

শিশু এটিৰ ‘শিকন অভিজ্ঞতা’ আৰু শিকনৰ ‘গতি’ খৰতকীয়া কৰিবৰ বাবে আমি বিদ্যালয়ত শিশুটিৰ পৰিৱেশ, বৰ্তমানলৈকে হোৱা অভিজ্ঞতা, ঘৰুৱা ভাষা, আৰু বোধক গুৰুত্ব দিয়াৰ লগতে শিশু সকলক উৎসাহিত কৰিব লাগে। এইধৰণৰ অনুকূল পৰিৱেশে শিশুটিক আত্মবিশ্বাসী আৰু শিকাৰ প্ৰতি আগ্ৰহী কৰি তোলে।

শিকন প্ৰক্ৰিয়া :

শিকন এক অবিৰত প্ৰক্ৰিয়া। আমাৰ বাবে যেনেদৰে শিকন এক স্বাভাৱিক আৰু অবিৰত প্ৰক্ৰিয়া, শিশুটিৰ বাবেও ই ঠিক একেধৰণৰ প্ৰক্ৰিয়া। এই প্ৰক্ৰিয়াত শিকাৰুৱে সক্ৰিয় ৰূপত নতুন অভিজ্ঞতা গ্ৰহণ কৰে আৰু গঢ়ে। নতুন অভিজ্ঞতা সমূহ শিশুটিয়ে নিজৰ মস্তিষ্কত স্থাপন কৰি নতুন ধাৰণা গঢ়ি লয়। শিশুটিয়ে এই ধৰণে নতুন অভিজ্ঞতা বোৰক পূৰ্বৰ অভিজ্ঞতাৰ লগত সংযোগ স্থাপন কৰে আৰু নিজৰ বোধশক্তি সমৃদ্ধ কৰে। এই নতুন অভিজ্ঞতাই পূৰ্বৰ অভিজ্ঞতাৰ সাল-সলনি বা সংশোধন ঘটাবও পাৰে।

শিশুৰ শিকনৰ এই প্ৰক্ৰিয়াত শিক্ষকসকল শিকন পদ্ধতি, শিশুৰ ক্ৰিয়া-কলাপৰ বাবে দিব লগা সুবিধা, শিক্ষণ-শিকন সামগ্ৰী, শিশুক দি থকা উৎসাহ আৰু শিকনৰ বাধাসমূহ চিনাক্তকৰণ আদিত সজাগ থাকিব লাগে যাতে আকাংক্ষিত দক্ষতাবোৰ আহৰণত তেওঁ শিশুসকলক সহায় কৰিব পাৰে।

এনে কৰিলে শিশুৱে তেওঁলোকৰ পুৰণি অভিজ্ঞতা আৰু বোধক সমৃদ্ধ কৰিব পাৰে তথা সম্পূৰ্ণ নতুন অভিজ্ঞতা আৰু বোধ আহৰণ কৰিব পাৰে। ইয়ে শিশুটিক ভৱিষ্যত শিকনত সহায় কৰে।

শিক্ষণ-শিকনৰ কেইটামান বুনয়াদী নীতি

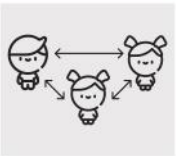
শিক্ষণ-শিকনৰ কেইটামান সাধাৰণ নীতি আছে। এই নীতিবোৰে শ্ৰেণীকোঠাত শিক্ষনৰ ক্ষেত্ৰত প্ৰভাৱ পেলায়। শিক্ষকে এই নীতিবোৰ গ্ৰহণ কৰি শ্ৰেণীকোঠাৰ ক্ৰিয়া-কলাপৰ উন্নতি সাধন কৰিব পাৰে।

১) **সকলো শিশুৱে শিকিব পাৰে :** সকলো শিশুৰ মগজুৰ গঠন একেই। সেয়ে সকলো শিশুৱে শিকনৰ বাবে একেদৰে প্ৰস্তুত হয়। অৱশ্যে কিছুমান শিশুৰ ক্ষেত্ৰত অধিক মনোযোগ আৰু অভ্যাসৰ আৱশ্যক, এইটো নিৰ্ভৰ কৰে শিকিবলৈ কোনে কিমান সুবিধা পাইছে, নিয়মীয়াকৈ শিকিবলৈ কোনে সুবিধা লাভ কৰিছে আৰু শ্ৰেণীকোঠাৰ ক্ৰিয়া-কলাপত তেওঁলোকে কিমান সক্ৰিয় ভাবে অংশগ্ৰহণ কৰিব পাৰিছে।

২) **শ্ৰেণীত শিশুৰ পূৰ্বজ্ঞান আৰু অভিজ্ঞতাৰ সঠিক ব্যৱহাৰ :** শ্ৰেণীকোঠাৰ ক্ৰিয়া-কলাপৰ লগত শিশুৰ পূৰ্বজ্ঞান বা অভিজ্ঞতাক জড়িত কৰিলে দুটা লাভ হয়, এফালে শিশুৰ বোধ আৰু অভিজ্ঞতাই স্বীকৃতি লাভ কৰে আৰু আনফালে শ্ৰেণীকোঠাৰ ক্ৰিয়া-কলাপবোৰ অধিক বসাল আৰু প্ৰভাৱশালী হয়। শিশুৰ পূৰ্বজ্ঞান আৰু অভিজ্ঞতাক শ্ৰেণীৰ ক্ৰিয়া-কলাপত জড়িত কৰিলে তেওঁলোকৰ ভাৱ প্ৰকাশৰ অৱকাশ বৃদ্ধি পায় আৰু ই শিকনৰ বাবে অতি প্ৰয়োজনীয়।

৩) **শিশুক সহপাঠীৰ লগত শিকনৰ সুযোগ দিয়া :** শ্ৰেণীকোঠাৰ শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়া কেৱল শিক্ষক কেন্দ্ৰিক হোৱা অনুচিত। শিশু এগৰাকীয়ে সমবয়সীয়া সংগীৰ লগত অধিক সহজ হ'ব পাৰে আৰু একেলগে নতুন কথা সহজে শিকিব পাৰে। সেইবাবে পৰিকল্পিত ভাবে শিশুক তেওঁলোকৰ সহপাঠীৰ লগত একেলগে শিকিবলৈ সুযোগ দিলে অধিক-সুফল লাভ কৰিব পাৰি।

৪) **শিকনত শিশুক সহায় কৰা :** শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াটোৰ বেছি ভাগ সময়ত শিক্ষকে পথপ্ৰদৰ্শকৰ ভূমিকা গ্ৰহণ কৰিলে শিশুৱে নিজেই ক্ৰিয়া-কলাপ বা অনুশীলন কৰিবলৈ অধিক সুযোগ লাভ কৰে। এই পথ প্ৰদৰ্শনৰ সময়ত শিক্ষকে শিশুৰ ক্ৰিয়া-কলাপকৰণত দৃষ্টিপাত কৰাৰ লগতে শিক্ষাৰ্থীয়ে সন্মুখীন হোৱা সমস্যাৰ সমাধানত শিশুক প্ৰয়োজন অনুসৰি সহায়ৰ হাত আগবঢ়াব পাৰে।

৫) **অনুকূল পৰিৱেশ গঢ়া :** শ্ৰেণীকোঠাৰ পৰিৱেশ অনুকূল হোৱাটো অত্যন্ত আৱশ্যকীয়। এনে এটা পৰিৱেশ গঢ়িবলৈ শিক্ষকে শ্ৰেণীৰ আৰম্ভণিতে গীত বা কবিতা গোৱাব পাৰে, নাইবা খেল-ধেমালি কৰাব পাৰে। শিক্ষক আৰু সহপাঠীৰ লগত শিশুৰ সম্পৰ্ক যিমনেই সহজ হয়, শিক্ষণ-শিকনৰ প্ৰক্ৰিয়াটো সিমনেই বসাল আৰু ফলপ্ৰসূ হয়।

৬) **শিক্ষণ-প্ৰক্ৰিয়াত সকলো শিশুৰ জড়িতকৰণ নিশ্চিত কৰা :** এগৰাকী শিক্ষক হিচাপে তেওঁৰ শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াটো এনে হ'ব লাগে যাতে সকলো শিশুৱে শিকিব পাৰে। তেনে কৰিবলৈ শিশুৰ অভিজ্ঞতা আৰু শিকন স্তৰৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখি তেওঁলোকক পৃথক পৃথক গোটত ভগাই ল'ব পাৰি আৰু তেওঁলোকৰ শিকনৰ বাবে পৃথক-পৃথক কৌশল ল'ব পাৰি।

৭) **শিশুক চিন্তা কৰিবলৈ সুযোগ আৰু উৎসাহ দিয়া :** শ্ৰেণীকোঠাৰ ক্ৰিয়া-কলাপৰ ক্ষেত্ৰত আমাৰ শিক্ষণৰ কৌশল আৰু ব্যৱস্থা এনে হোৱা উচিত য'ত শিশুৱে অলপমান সময় লৈ নিজে চিন্তা কৰাৰ অৱকাশ পায়। তাৰ লগতে শ্ৰেণীকোঠাৰ ক্ৰিয়া-কলাপৰ মাজত চিন্তন আৰু অংশগ্ৰহণ কৰাৰ বাবে তেওঁলোকক উৎসাহিত কৰাটো নিশ্চিত কৰিব লাগে।

৮) **শিশুৰ ঘৰুৱা ভাষা ব্যৱহাৰ আৰু সময়ে কথা-বতৰা পতাৰ সুযোগ দিয়া :** প্ৰাথমিক পৰ্যায়ত শিশুসকলে নিজৰ ঘৰুৱা ভাষাত স্বাচ্ছন্দতা অনুভৱ কৰে আৰু ঘৰুৱা ভাষাতেই মৌখিক ৰূপত চিন্তা-চৰ্চা কৰে। সেয়ে তেওঁলোকৰ ঘৰুৱা ভাষা আৰু চিন্তা-কৌশলৰ ব্যৱহাৰ শ্ৰেণীকোঠাৰ ক্ৰিয়া-কলাপৰ আহিলা হিচাপে ব্যৱহাৰ কৰা উচিত। শিশুৱে যিমনেই কথা পাতিবলৈ সুযোগ লাভ কৰে, তেওঁলোকৰ ভাষাৰ বিকাশ সিমনেই বৃদ্ধি হয়। লগতে তেওঁলোকৰ নিজকে প্ৰকাশ কৰাৰ ক্ষমতা আৰু কল্পনা শক্তিবোৰ বিকাশ হয়।

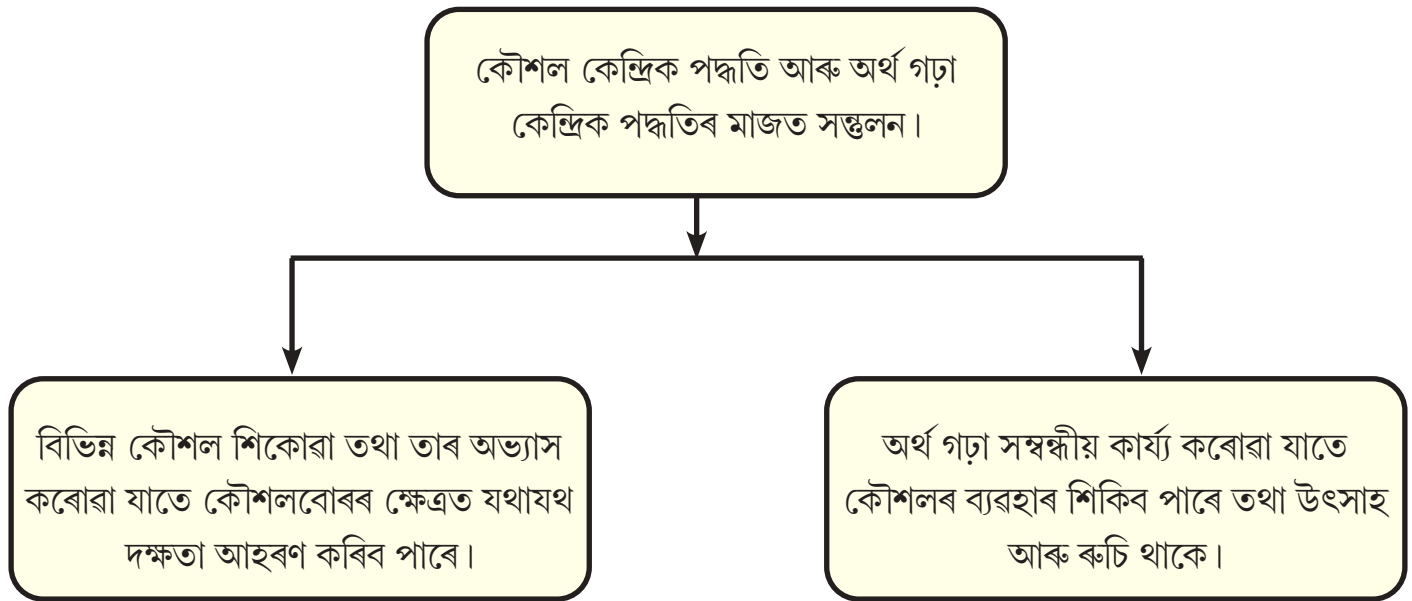
৯) **অবিৰত মূল্যায়ন :** অবিৰত মূল্যায়ন প্ৰক্ৰিয়াটো শ্ৰেণীকোঠাৰ শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়া উন্নত কৰিবলৈ অত্যন্ত আৱশ্যক। কোনগৰাকী শিকাক কি শিকন স্তৰত আছে আৰু তেওঁৰ বাবে কেনে ধৰণৰ ফলদায়ক শিক্ষণ ব্যৱস্থা ল'ব লাগে এনে ধৰণৰ কথাবোৰ শিক্ষকে অবিৰত মূল্যায়নৰ দ্বাৰা জানিব পাৰে।

১০) **সামাজিক আৰু আবেগিক বিকাশৰ কাৰ্য্য :** গৱেষণাই প্ৰমাণ কৰিছে যে সামাজিক আৰু আবেগিক দিশত যিসকল শিশু অধিক সবল হয়, তেওঁলোকৰ প্ৰজ্ঞাত্মক বিকাশো অধিক হয়। এনে পৰিপ্ৰেক্ষিতত শিক্ষকে সামাজিক আৰু আবেগিক বিকাশৰ ভিন্ন বিষয়বোৰ চিন্তা কৰিব লাগিব।

সম্ভুলিত ভাষা শিক্ষণ পদ্ধতি

এই পদ্ধতিত শিক্ষকে বিভিন্ন পঠন আৰু লিখন সম্বন্ধীয় কৌশল শিকা আৰু অৰ্থ গঢ়া সম্বন্ধীয় কাৰ্যপ্ৰণালীৰ মাজত সম্ভুলন বজাই ৰাখে।

ভাষা শিক্ষণৰ সম্ভুলিত পদ্ধতিৰ ক্ষেত্ৰত দুটা কথা প্ৰণিধানযোগ্য :

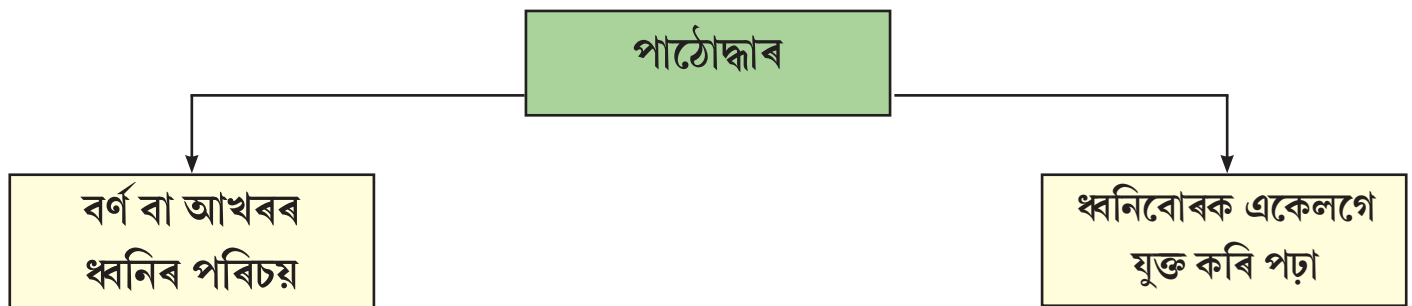
- ১) মৌখিক ভাষাৰ দক্ষতা : পঠন কৌশল আৰু লিখন কৌশল— এইকেইটা পৰস্পৰে-পৰস্পৰৰ পৰিপূৰক। সম্ভুলিত পদ্ধতিত এই কৌশলবোৰৰ সমাৱেশ ঘটাব লাগে।
- ২) পঠনত নিহিত দুই প্ৰক্ৰিয়া— পাঠোদ্ধাৰ (ডিকোডিং) আৰু বোধসহ পঠন। এই দুয়োবিধৰ সমানে সমানে কাম হ'ব লাগে। ইয়াৰে কেৱল মাত্ৰ এটা প্ৰক্ৰিয়াৰ আধাৰিত শিক্ষণৰ দ্বাৰা শিশুৱে ভাষা শিক্ষণৰ সম্পূৰ্ণ লক্ষ্যত উপনীত হ'ব নোৱাৰে।

সম্ভুলিত পদ্ধতি ভাষা শিক্ষণৰ এক উৎকৃষ্ট পদ্ধতি। এই পদ্ধতিত ভাষা শিকাবলৈ যাওঁতে চাৰিটা উপাদানত গুৰুত্ব দিয়া হয়। এই চাৰিটা উপাদান হ'ল—

১। মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ : শিশুৱে ডাঙৰক অনুসৰণ কৰি মৌখিক ভাষা শিকে আৰু কয়। তেওঁলোকে মৌখিক ভাবেই জ্ঞান আহৰণো কৰে আৰু বুজিও লয়। শিশুৱে মৌখিক ভাষাৰ জৰিয়তে মনৰ ভাৱৰ আদান প্ৰদানৰ বাবে (মনৰ ভাৱ প্ৰকাশৰ বাবে) প্ৰয়োজনীয় বিভিন্ন শব্দ ভাণ্ডাৰৰ লগত পৰিচয় হয়। সাধাৰণতে পঢ়া আৰু লিখা (পঠন আৰু লিখন) হৈছে মৌলিক ভাষা বিকাশৰ এক সম্প্ৰসাৰিত প্ৰক্ৰিয়া। যদি শিশুৱে ঘৰত ব্যৱহাৰ কৰা ঘৰুৱা ভাষা, বিদ্যালয়ৰ ভাষাতকৈ পৃথক হয় তেন্তে এনে পৰিস্থিতিত বিদ্যালয়ৰ ভাষাত সাক্ষৰতাৰ কৌশল বিকাশৰ বাবে শিশুৰ ঘৰুৱা ভাষা ব্যৱহাৰ কৰাৰ প্ৰয়োজন হয়। মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ দৰাচলতে শিশুৰ শ্ৰেণীকোঠাৰ প্ৰাৰম্ভিক শ্ৰেণীৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ অংশ হোৱা উচিত, কাৰণ মৌখিক ভাষাৰ বিকাশে শিশুক চিন্তা কৰা, বুজি পোৱা, তৰ্ক কৰা, যুক্তি দিয়া আদিত সহায় কৰে আৰু তেওঁলোকক পঢ়াৰ লগতে লিখিবলৈ শিকাতো সহায় কৰে।

২। পাঠোদ্ধাৰ : আমি ছপা কাকত পত্ৰ পঢ়োতে দুটা প্ৰক্ৰিয়া একেলগে চলে— শব্দ পঢ়া আৰু পঢ়া শব্দৰ অৰ্থ বুজা। শব্দ পঢ়াৰ সময়ত যি পদ্ধতিৰে প্ৰথমে বৰ্ণ বা আখৰ চিনাক্ত কৰি সেইবোৰ বৰ্ণ বা আখৰৰ লগত সম্বন্ধ থকা ধ্বনিলৈ পৰিৱৰ্তন কৰা হয় আৰু বৰ্ণ বা আখৰ লগলগাই শব্দ হিচাপে উচ্চাৰণ কৰা হয় তাকেই পাঠোদ্ধাৰ বুলি কোৱা হয়।

যি কোনো শব্দ পঢ়িবলৈ আমি পাঠোদ্ধাৰৰ এই প্ৰক্ৰিয়া ব্যৱহাৰ কৰোঁ। যেতিয়া কোনো শব্দ বাৰে বাৰে বেলেগ বেলেগ পৰিস্থিতিত পাঠোদ্ধাৰ কৰা হয় তেতিয়া সেই ধ্বনিসমূহ পুনৰ পাঠোদ্ধাৰ কৰাৰ আৱশ্যক নহয়।

৩। পঠন : বাস্তবিকতে পঠন অকল আখৰ চিনি শব্দ উচ্চাৰণ কৰা প্ৰক্ৰিয়া নহয়, পঠন মানে ভাবৰ সৈতে অৰ্থ সৃষ্টি কৰিব পৰা এক প্ৰক্ৰিয়া।

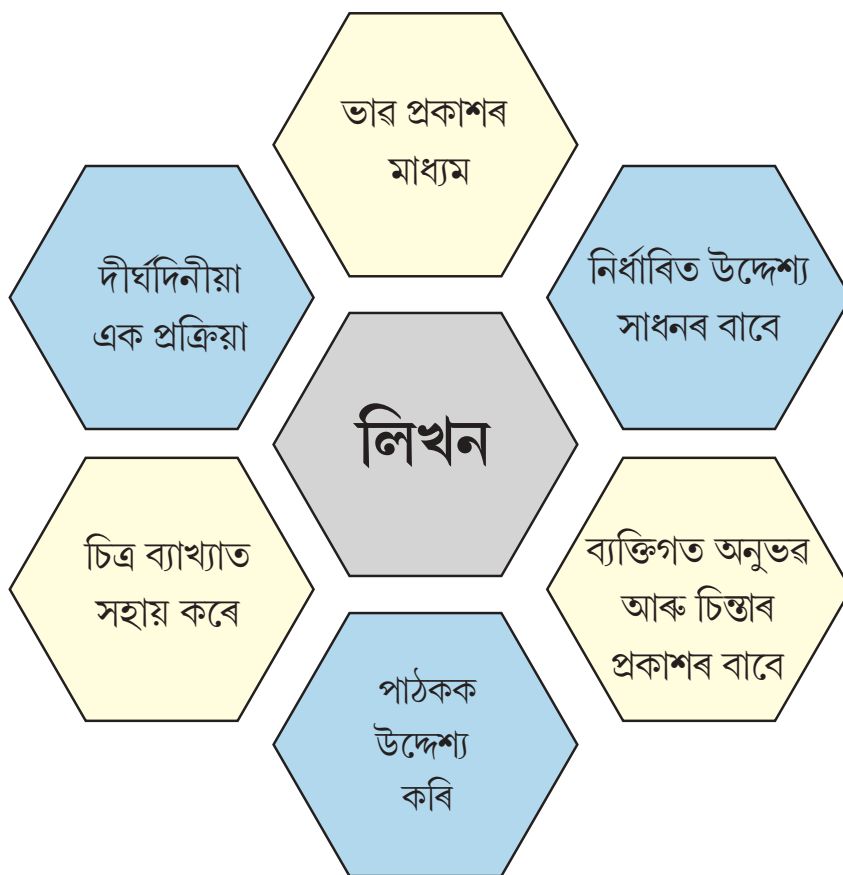
$$\text{শব্দ চিনাকি} \times \text{বোধ/অৰ্থ সৃষ্টি} = \text{পঠন}$$

পঢ়ি বুজিবলৈ প্ৰয়োজনীয় দিশ :

- ১) **পূৰ্বজ্ঞান :** যিখিনি জ্ঞান ছাত্ৰ-ছাত্ৰীসকলৰ মগজুত পূৰ্বৰে পৰা সঞ্চিত হৈ থাকে সেই পূৰ্বজ্ঞান থকাটো পঠনৰ এক প্ৰাকচৰ্ত।
- ২) **শব্দ জ্ঞান :** শব্দ আৰু তাৰ অৰ্থৰ জ্ঞান আৰু সেই জ্ঞানৰ প্ৰয়োগ কৰিব পৰা ক্ষমতা থাকিব লাগে।
- ৩) **ভাষা গঠন :** ইয়াৰ অৰ্থ হৈছে ছাত্ৰ-ছাত্ৰীয়ে জ্ঞান আৰু অৰ্থৰ সহায়ত বাক্য কি ধৰণে গঠন কৰিব পাৰে তাৰ ক্ষমতা শিশুৰ থাকিব লাগে।
- ৪) **মৌখিক দক্ষতা :** পঢ়োৱা পাঠৰ ভিত্তিত অনুমান কৰিব পৰা অৰ্থ উলিয়াব পৰা আৰু মৌখিক ভাবে প্ৰকাশ কৰিব পৰা ক্ষমতা শিশুৰ থাকিব লাগে।
- ৫) **ছপা সম্বন্ধীয় ধাৰণা :** শিশুসকলৰ ছপা সম্বন্ধীয় ধাৰণা- পাঠবোৰ বাওঁ ফালৰ পৰা সোঁফাললৈ পঢ়া, ওপৰৰ পৰা তললৈ পঢ়া তথা শব্দসমূহৰ মাজত থকা দূৰত্ব ভালদৰে চাই পঢ়াৰ ক্ষমতা থাকিব লাগে।

- ৬) ধ্বনি সম্বন্ধীয় জ্ঞান : অনুৰূপ অনুকাৰ শব্দ সমূহৰ জ্ঞান আৰু শব্দ যে বেলেগ বেলেগ ধ্বনি সংযোগৰ ফলত সৃষ্টি হয় সেই সম্পৰ্কীয় জ্ঞান শিশু সকলৰ থাকিব লাগে।
- ৭) পাঠোদ্ধাৰ : পঢ়ি বুজিবলৈ হ'লে শব্দত থকা বিভিন্ন ধ্বনি চিনি সেই ধ্বনিসমূহ মিলাই সম্পূৰ্ণ শব্দ উচ্চাৰণ (পাঠোদ্ধাৰ) কৰিব পাৰিব লাগে।
- ৮) দৃশ্য শব্দ : যেতিয়া এজন পঢ়ুৱৈয়ে কোনো এটা শব্দ ইতিমধ্যে বাৰে বাৰে পাঠোদ্ধাৰ কৰিছে তেওঁৰ বাবে সেই শব্দটো দৃশ্য শব্দ হৈ পৰে। তেওঁক সেই শব্দটো আৰু দ্বিতীয়বাৰ পাঠোদ্ধাৰ কৰাৰ প্ৰয়োজন নাথাকে। তেওঁ শব্দটো দেখাৰ লগে লগে পঢ়ি পেলাব পাৰে।

৪। লিখন : লিখন বুলিলে কেৱল বৰ্ণ/চিহ্নৰ লিখন নহয় লিখন হৈছে লিখকৰ ব্যক্তিগত অনুভৱ আৰু চিন্তা তথা ভাব প্ৰকাশৰ এক মাধ্যম, য'ত শব্দৰ মাজত থকা সম্পৰ্ক বুজি সঠিক বিষয়ে বিৰাম চিহ্ন প্ৰয়োগ কৰি বাক্য গঠন কৰা হয় আৰু ক্ৰম অনুসৰি লিখা হয়। লিখন হৈছে পাঠকক উদ্দেশ্য কৰি লিখা এক দীৰ্ঘদিনীয়া প্ৰক্ৰিয়া।

লিখাৰ বাবে প্ৰয়োজনীয় দক্ষতাক দুটা গোটত ৰাখিব পাৰি :

প্ৰাৰম্ভিক লিখন : লিপি আৰু শব্দৰ মাজৰ সম্পৰ্ক বুজা, সঠিক বাক্য গঠন কৰা আৰু সঠিক বিৰাম চিহ্নৰ ব্যৱহাৰ আদি ইয়াৰ অন্তৰ্গত।

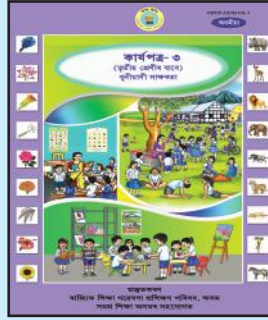
উচ্চস্তৰীয় লিখন : কি লিখিব সেই বিষয়ে চিন্তা কৰা, তৰ্ক কৰোঁতে সঠিক ক্ৰমত লিখা আৰু সৃজনশীল হোৱা আদি ইয়াৰ অন্তৰ্গত।

শিশুসকলক প্ৰাৰম্ভিক আৰু উচ্চস্তৰীয় লিখন, দুয়োটাৰে অনুশীলন কৰাব লাগে। প্ৰাৰম্ভিক লিখন, পাঠোদ্ধাৰৰ ক্ৰিয়া-কলাপৰ লগত আৰু আৰু উচ্চস্তৰীয় লিখন মৌখিক ভাষাৰ বিকাশৰ ক্ৰিয়া-কলাপৰ লগত জড়িত থাকে।

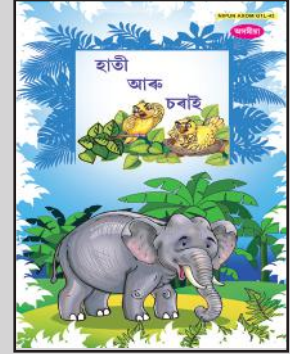
ভাষা শিক্ষণৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰিব লগীয়া সামগ্ৰীৰ বৰ্ণনা

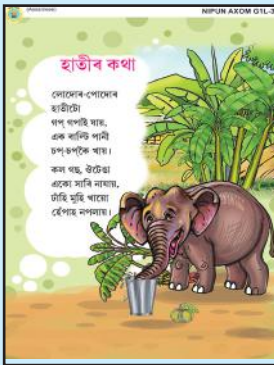
পাঠ্যপুথি
পাঠ্যপুথিখন বিভিন্ন
ক্ৰিয়া-কলাপত ব্যৱহাৰ কৰা হ'ব।

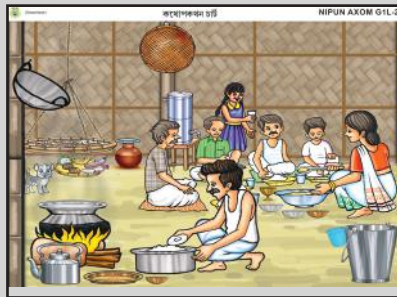
কাৰ্যপত্ৰ
তৃতীয় শ্ৰেণীত অধ্যয়ন কৰি থকা প্ৰতিগৰাকী
শিশুক কৰ্মপুথি প্ৰদান কৰা হ'ব, কৰ্মপুথিখন
মৌখিক ভাষা, পাঠোদ্ধাৰ আৰু লিখনৰ ক্ৰিয়া-
কলাপৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা হ'ব।

বিকবুক
তৃতীয় শ্ৰেণীত শিশুৰ সৈতে কাম কৰাৰ বাবে
দহখন বিগবুক ব্যৱহাৰ কৰা হ'ব। এইবোৰ
মুখ্যতঃ অংশীদাৰী পঠনৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা হ'ব।

কবিতাৰ পোষ্টাৰ
প্ৰতিখন বিদ্যালয়ক দহখন ভিন-ভিন কবিতা
পোষ্টাৰ যোগান ধৰা হ'ব।

কথোপকথন চাৰ্ট
তৃতীয় শ্ৰেণীৰ শিশুসকলৰ বাবে মুঠ দহখন
কথোপকথন চাৰ্ট দিয়া হ'ব। কথোপকথন চাৰ্টবোৰ
মৌখিক ভাষা বিকাশৰ বাবে ব্যৱহাৰ কৰা হ'ব।

উ	দ্ধা	ৰ	স্থ
দ্ভি	স্প	ন্দ	ন
দ	ৰা	বা	লিট
ন্ত	ষ্ট	ন্ধ	স্ত

বৰ্ণ/আখৰ/ যুক্তাক্ষৰ জাল :
তৃতীয় শ্ৰেণীত অধ্যয়ন কৰি থকা শিশুসকলৰ
বাবে মুঠ ৫ খন বৰ্ণ/আখৰ/যুক্তাক্ষৰ জাল দিয়া কৰা
হ'ব। শিক্ষকে শিশু সকলক বৰ্ণ/আখৰ/যুক্তাক্ষৰ চিনাক্ত
কৰাবলৈ আৰু সেইবোৰ লগলগাই শব্দ পঢ়িবলৈ বৰ্ণ/আখৰ/
যুক্তাক্ষৰ জালৰ ব্যৱহাৰ কৰিব।

মৌচাক

তৃতীয় শ্ৰেণীৰ প্ৰতি গৰাকী শিশুক পঠনৰ
বাবে এখনকৈ 'মৌচাক' কিতাপ দিয়া
হ'ব। শিক্ষকে শিশুৰ স্বতন্ত্ৰ অভ্যাস আৰু
শিশুৰ সারলীল পঠন বৃদ্ধি কৰাৰ বাবে
পাঠ্যপুথিৰ উপৰি 'মৌচাক' কিতাপখন
ব্যৱহাৰ কৰিব।

बुनियादी साक्षरता आरु सांख्यिकता अभियान, असम

शिकन फलाफल

तृतीय श्रेणी वा ७-९ বছर

शिकन फलाफलसमुहसंकेत

विकाशर लक्ष्य-१ (Developmental Goal 1)

शिक्षकले सु-साक्षर अखिकारी होवा आरु सुख जीवन यापन करिव पढाव सुख अर्हतासमुह—

- स्व-सजागता/आश्व सचेतनता
- निजर विकाश सम्पर्के धारणा
- स्व-नियमानुवर्तीता/आश्व नियन्त्रण
- सिद्धान्त ग्रहण आरु समस्या समाधान
- समाजिक आचरणर उन्नयन/विकाश
- स्वास्थसम्पत् अढ्यास, परिष्कार परिच्छेदता, यथोपयुक्त
- अनामयर व्यवहार आरु आश्व-सुरक्षा प्रति सजागता विकाश
- श्रुलपेशीय दक्षता विकाश
- सुक्ष्म अरु सञ्चालन दक्षता आरु हात-चक्र समन्वयर उन्नयन
- साधन
- व्यक्तिगत आरु दलगत खेला-धुलात अंशग्रहण

- HW 6.1- सटिक शरीरर ढंगी वज्जि बाखि पारिव आरु विभिन्न खेल-धेमालित अंशग्रहण करिवलै शरीरर सञ्चालन करिव पारिव।
- HW 6.2- नजर परिव्याल, विज्ञावित परिव्याल आश्वीयकुतुष, वक्रु वर्ग, उचर-चुवरीया, पोहनीया जीर-जङ्ग आरु चोपाशर प्रति यतन आरु सम्मान प्रदर्शन करिव पारिव।
- HW 6.3- सकलो धरणर दलीय आरु व्यक्तिगत खेलत आगभाग ल'व, अंशग्रहण करिव आरु नियम अनुकरण करि दलत सहयोगिता करिव पारिव।
- HW 6.4- जटिल निर्देशना/नीति-नियम पालन करिव पारिव; निजे उद्घावन कवा खेल आरु क्रिया-कलापबोबर बावे निजावरीयाकै नीति-नियम निर्धारण करिव पारिव।
- HW 6.5- नेतृत्वर गुणसमुह प्रदर्शन करिव आरु दैनिक कर्मसूचीर परिवर्तनर बावे दिहा-परामर्श दिव पारिव।
- HW 6.6- अधिक कठिन प्रकल्पसमुह मनायोग दिव पारिव आरु दुई एटा वाधा-विधिनि धाकिलेओ कार्यसमुह सम्पूर्ण करिव पारिव।
- HW 6.7- सकलो धरणर दलीय आरु व्यक्तिगत खेलत आगभाग ल'व, अंशग्रहण करिव, नियम अनुकरण करिव आरु दलत सहयोगिता करिव पारिव।
- HW 6.8- निजर पद्धत कटि आरु अनुयायीखेल-धेमालि, क्रिया-कलाप वाचनि आरु अनुशीलन करिव पारिव।
- HW 6.9- खेल-धेमालि नाइवा क्रिया-कलाप र समयत याते विवाद (संघाट)र सृष्टि नहय ताव बावे यज्ञपव ह'व, आगतीयाकै नीति-नियम निर्धारण करिव, सक-सुवा ववाद (संघाट) स्वतन्त्रतावे नाइ वा शिक्षक वा ज्येष्ठजनर सहायत निर्मुल करिव पारिव।
- HW 6.10- एकलेगे खेला-धुला करि, शिकि आरु काम करि आनन्द लाव करिव, खेला-धुला (स्वतन्त्र आरु दलीयखेलत) आरु अन्य समुहीया कार्यर नीति-नियम पालन करिव पारिव।
- HW 6.11- दलर सदस्यसकलर प्रति मरम आरु यज्ञ प्रदर्शन करिव, आनर सैते खेला-धुला करिव आरु दलीय सहयोगिता आगवटाव पारिव।
- HW 6.12- आनर प्रति, तेठलोककर संस्कृति, धादयाढ्यास, उंसर आदिर प्रति सम्मान प्रदर्शन करिव आरु आनर प्रयोजनसमुह प्रति सहानुभूतिशील ह'व, सहनशीलता, ग्रहयोगागता आदि प्रदर्शन करिव पारिव।
- HW 6.13 (a)- श्रेणीकोठा, खेलपथार, शौचालय आरु स्नानागार, घर, कोठागि, वाचन-वर्तनर चाफ-चिक्कुगता वज्जि बाखि पारिव आरु जावर-जौधर सटिक व्यवस्थापना करिव पारिव।
- HW 6.13 (b)- धादयर उपादान (येने- शक्ति, शरीर गठन, सुरक्षा)समुहर विषये, जांके फुडर प्रभावर विषये, आरु किमान समयर अन्तरालत धादर थाव लागे सेइ सम्पर्के सजाग ह'व।
- HW 6.13 (c)- निजर धादर तालिकात विभिन्न धरणर धादरसामग्री अन्तर्भुक्त कवा आरु सुख आहार ग्रहण करार प्रति सजाग ह'व।
- HW 6.14- व्यक्तिगत सुरक्षा प्रति सजागता प्रदर्शन करिव आरु यिकोनो बेया स्पर्श वा बेया व्यवहार देविले शिक्षक नाइवा अन्य अडिभावकक अवगत करिव। तेने परिस्थिति र पढा दुरवर्त बाखि आरु आनको सावधान ह'वलै क'व।
- HW 6.15- दारिद्र्यशील ज्येष्ठजनक कोनो घटनार विषये क'व आरु अडियोग दिव पारिव, असुख/अघटन/आघातप्राप्त होवा सहपाठीक सहाय करिवलै सहयोगितामुलक व्यवहार प्रदर्शन करिव पारिव।
- HW 6.16- द्रायपेशीय समन्वय प्रदर्शन करिव। जैत सञ्चालनमुलक कार्य करिव पारिव। उदाहरणरूपे- खोजकटा आरु दोरा, उठा आरु बहा, आगलै दोरा आरु पाछलै दोरा इत्यादि कार्य एकसमयते मिश्रिततावे करिव पारिव।
- HW 6.17- गीत, सञ्चालनमुलक क्रिया-कलाप, धूमिका ग्रहण, नाटक इत्यादित जडित ह'व/अंशग्रहण करिव/आग-भाग ल'व/नेतृत्व प्रदर्शन करिव पारिव।
- HW 6.18 (a)- सुक्ष्म सञ्चालनमुलक क्रिया-कलाप, अंकन कवा, रंग कवा, लिखा इत्यादित शुद्धता प्रदर्शन करिव पारिव।
- HW 6.18 (b)- लिखा आरु रंग कवा सञ्जलि व्यवहार करौते समर्थ सञ्चालन व्यवहार करिव पारिव।
- HW 6.18 (c)- श्रेणी अनुयायी उपयुक्त सञ्जलिवो र व्यवहार करिव पारिव, जटिल सामग्रीसमुह सटिक नियन्त्रण आरु शुद्धतावे व्यवहार करिव पारिव। (उदाहरणरूपे-सक कागजर टुकुवा काटि मोजाइक कवा, क्री-वर्डि दक्षता इत्यादि)

प्रस्तुतकरण :

राज्यिक शिक्षा-गवेषणा आरु प्रशिक्षण परिषद, असम (काहिलिपारा, गुराहाटी- ७८१०१९)र द्वावा
समग्र शिक्षा, असमर सहयोगत

বুনিয়াদী সাক্ষৰতা আৰু সাংখ্যিকতা অভিযান, অসম

শিকন ফলাফল

তৃতীয় শ্ৰেণী বা ৮-৯ বছৰ

শিকন ফলাফলসমূহৰ সংকেত

বিকাশৰ লক্ষ্য- ২ (Developmental Goal 2)

শিশুসকল সফল ভাৱে-বিনিময়কাৰী হ'ব [EC] Effective Communicator

মূল অৰ্থত—

শ্ৰবণ আৰু কণ্ঠন
 > শুনি বুজি পোৱা
 > সূচনীল আৰু প্ৰকাশ
 আৰু কথোপকথন
 (সূচনীলভাৱে নিজক
 প্ৰকাশ কৰা আৰু
 কথোপকথন কৰা)
 > ভাষা আৰু সূচনীমূলক
 চিন্তাধাৰা
 > শব্দকোষৰ বিকাশ
 > কথোপকথন আৰু কণ্ঠন
 কৌশল
 > ভাষাৰ অৰ্থপূৰ্ণ ব্যৱহাৰ

পঢ়ি বুজি পোৱা
 > কিতাপৰ সৈতে সম্পৰ্ক স্থাপন
 > ছপা সজাগতা আৰু অৰ্থ
 আৰোপিত কৰা
 > পঠনৰ ভাও ধৰা
 > ধ্বনি সজাগতা
 > ধ্বনি প্ৰতীকৰ সংযোগ স্থাপন
 > অনুমান আৰু জ্ঞানৰ সৈতে
 পূৰ্বজড়িততাৰ ব্যৱহাৰ
 > আনন্দ উপভোগ কৰিবলৈ
 আৰু বিভিন্ন উদ্দেশ্য আগত
 বাৰি নিজাববীয়াকৈ পঢ়া

উদ্দেশ্য ভিত্তিক লিখন
 > প্ৰাক-সাক্ষৰতা কৌশল
 > স্ব-প্ৰকাশৰ বাবে লিখন
 > স্বৰ্ণ আৰু শব্দৰ জ্ঞান ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা, লিখনৰ বাবে বানান
 উদ্ভাৱন কৰিব পৰা
 > পৰাম্পৰাগত ধৰণে লিখাৰ বাবে চেষ্টা কৰা
 > ছবি/শব্দ আৰু অৰ্থপূৰ্ণ বাক্যৰ সৈতে পঠনৰ প্ৰতি সহায়ি জনোৱা
 > উচ্চাৰণৰ মিল থকা শব্দ লিখন
 > নাম বুজোৱা শব্দ আৰু কাৰ্য বুজোৱা শব্দ ব্যৱহাৰ কৰি অৰ্থ
 পূৰ্ণ বাক্য লিখন
 > স্ব-প্ৰকাশৰ বাবে বাৰ্তা লিখন
 > মিলিত ভাষাৰ সংকেতৰ ব্যৱহাৰ
 > শ্ৰেণীকোঠাৰ আৰু ঘৰুৱা বিভিন্ন কাৰ্যৰ বাবে লিখিব পৰা,
 যেনে-তালিকা প্ৰস্তুত কৰা, ককা-আইতাৰ বাবে ভণ্ডেমাজী
 লিখিব, বন্ধু-বান্ধবীসকলৰ বাবে বাৰ্তা/নিমন্ত্ৰণী পত্ৰ লিখা ইত্যাদি

- ECL1 6.1- বিদ্যালয়ৰ ভাষা/নিজৰ ভাষা ব্যৱহাৰ কৰি নিজৰ পছন্দ-অপছন্দ প্ৰকাশ কৰিব, পৰিচিত ঘটনা/অনুষ্ঠান, ৰেডিঅ'/টি.ভি অনুষ্ঠানৰ প্ৰতি সহায়ি জনাব
- ECL1 6.2- সাধুকথা/পদ্য মৌখিকভাৱে বৰ্ণনা কৰোঁতে নিজাকৈ আগবঢ়াই বহুলাই ক'ব পাৰিব।
- ECL1 6.3 (a)- পৰিচিত সমলৰ সংযোগ কৰিব পাৰিব। উদাহৰণস্বৰূপে- কবিতা, সাধু প্ৰচাৰ পত্ৰিকা, বিজ্ঞাপন আদি তেওঁলোকৰ নিকট বৰ্তী পৰিবেশ আৰু অভিজ্ঞতাৰ সংযোগ কৰি কথোপকথন কৰিব পাৰিব।
- ECL1 6.3 (b)- কবিতা, সাধুকথাৰ পাঠত থকা পৰিচিত চৰিত্ৰ/ছবি/বিষয়ে কথোপকথন কৰিব, প্ৰশ্ন সুবিধ আৰু মত বিনিময় কৰিব পাৰিব।
- ECL1 6.3 (c)- নেট বহী/ফলক আদিত কিছুমান তেওঁলোকৰ প্ৰিয় কাৰ্যকলাপৰ বিষয়ে লিখিব পাৰিব আৰু পুৰাণ বাৰ্তাৰ বিষয়ে, পৰিয়ালৰ সদস্যৰ সৈতে কথোপকথন ইত্যাদি ক্ৰিয়া-কলাপৰ বিষয়ে ক'ব পাৰিব।
- ECL1 6.4 (a)- সঠিক স্বৰধ্বনিৰে আৰু সঠিক গতি আৰু নিজৰ শৈলীৰে সুদক্ষভাৱে আমোদজনক খুহুতীয়া সাধু, কবিতা আদি বৰ্ণনা কৰিব পাৰিব।
- ECL1 6.4 (b)- সাধৰ ভাঙিব/ভাষাৰ খেল আৰু ছন্দ বুজাব লগতে গীতৰ প্ৰতি আগ্ৰহী হ'ব।
- ECL1 6.5 (a)- সাধু পঢ়োঁতে আৰু বুজোঁতে অন্য পাঠৰ অপৰিচিত আনুষংগিক শব্দৰ সৈতে মিলাব পাৰিব।
- ECL1 6.5 (b)- কিতাপৰ পৃষ্ঠাত থকা সংখ্যাবোৰ পঢ়িব আৰু ক'ব পাৰিব। উদাহৰণস্বৰূপে- পৃষ্ঠা নং ৪৫/৭৬/২১।
- ECL1 6.5 (c)- বিভিন্ন পাঠ (বাতৰি কাকত শিশু-আলোচনী ইত্যাদি) পঢ়ি বুজি পাব আৰু সেই বিষয়ে বহুলাই লিখিব পাৰিব।
- ECL1 6.6 (a)- বিভিন্ন সাধু/কবিতা/পাঠত থকা ভাষাৰ গঠন (নামবাচক শব্দ, ক্ৰিয়াবাচক শব্দ, পুনৰাবৃত্তি, যতিচিহ্ন) চিনাক্ত কৰিব পাৰিব।
- ECL1 6.6 (b)- লিখনত নামবাচক শব্দ, ক্ৰিয়াবাচক শব্দ, পুনৰাবৃত্তি আৰু যতিচিহ্নৰ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰিব।
- ECL1 6.6 (c)- পৰিচিত লিখিত পাঠসমূহ (মধ্যাহ্ন ভোজনৰ তালিকা, শ্ৰেণীৰ নাম, প্ৰিয় কিতাপৰ নাম ইত্যাদি) লয় সহকাৰে, কঠিনস্বৰ উঠা নমা কৰি সঠিক গতিত পঢ়িব পাৰিব।
- ECL1 6.7 (a)- পুৰাণ বাৰ্তা আদিৰ দৰে ক্ৰিয়া-কলাপত অংশগ্ৰহণ কৰিব আৰু কথো-বতৰা পাতিব।
- ECL1 6.7 (b)- বহীত/শ্যামফলক/প্ৰদৰ্শন ইত্যাদিত বৰ্ণনা কৰিব আৰু তেওঁলোকৰ প্ৰিয় ক্ৰিয়া-কলাপ সম্পৰ্কে ক'ব পাৰিব।
- ECL1 6.8- পৰিচিত পাঠ সম্পৰ্কে বিষয়বস্তু, ঘটনা, চৰিত্ৰ, নামাকৰণ ইত্যাদিৰ বিষয়ে বিভিন্ন ধৰণৰ প্ৰকাশভংগীৰে লিখিব পাৰিব।
- ECL1 6.9- চুটি বাৰ্তা লিখিব পাৰিব। উদাহৰণস্বৰূপে- মোৰ নীলা চাইকেলখন হেৰাইছে। কোনোবাই দেখিলে/বিচাৰি পালে মোক জনাব।
- ECL2 6.1(a)- সাধুটোৰ বিষয়ে আৰু চৰিত্ৰসমূহৰ বিষয়ে ইংৰাজী/ঘৰুৱা ভাষাত প্ৰশ্ন কৰিব পাৰিব।
- ECL2 6.1 (b)- শ্ৰেণীকোঠা আৰু সামাজিক পৰিবেশৰ পৰা শব্দকোষৰ বিকাশ সাধন হ'ব।
- ECL2 6.2- স্বকীয়ভাৱে/দলীয়ভাৱে সঠিক লয় বন্ধা কৰি (স্বৰ-ভংগি) আৰু সলসলীয়াকৈ কবিতা আবৃত্তি কৰিব পাৰিব।
- ECL2 6.3- নিজৰ প্ৰিয় সাধু কিতাপ/চৰিত্ৰৰ বিষয়ে ক'ব পাৰিব।
- ECL2 6.4- ইংৰাজী ভাষাত/দিভাষাত জুমিকা গ্ৰহণ/প্ৰহসনত সঠিক প্ৰকাশভংগীৰে অংশগ্ৰহণ কৰিব পাৰিব।
- ECL2 6.5- নিজৰ মনৰ ভাৱ প্ৰকাশ কৰিবলৈ শব্দ/বাক্য লিখিব পাৰিব। সেইবোৰৰ বিষয়ে ছবিও আঁকিব পাৰিব।
- ECL2 6.6- চিত্ৰকাৰ্ড প'ষ্টাৰ/প্ৰচাৰ পত্ৰিকা, কবিতা, বিদ্যালয়ৰ নিকটবৰ্তী পৰিবেশ আৰু শ্ৰেণীকোঠাত থকা ছপা আখৰ পঢ়িব পাৰিব।
- ECL2 6.7- সৰু আখৰবোৰ পঢ়িব পাৰিব।
- ECL2 6.8- প'ষ্টাৰৰ সহায়ত সাধুকথা বৰ্ণনা কৰিবলৈ পাৰিব।
- ECL2 6.9- নিজৰ পুতলাটোৰ বাবে বাৰ্তা লিখিব পাৰিব। যেনে-তুমি মোৰ আটাইতকৈ প্ৰিয় বন্ধু।
- ECL2 6.10- চুটি বাক্য লিখাৰ বাবে ছন্দযুক্ত শব্দ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰিব।
- ECL2 6.11- পৰিচিত শব্দ ব্যৱহাৰ কৰি বাক্য লিখিব পাৰিব।
- ECL2 6.12- ছবি সংযোগ কৰি নিজৰ নিজৰ ভাষাত সৰু সৰু বাৰ্তা লিখিব পাৰিব।
- ECL2 6.13 (a)- প্ৰশ্নবোধক চিহ্ন আৰু যতি চিহ্ন ব্যৱহাৰ কৰি চুটি বাক্য লিখিব পাৰিব।
- ECL2 6.13 (b)- নিজ নিজ ভাষাত নিজৰ গৃহ চহৰলৈ ভ্ৰমণ কৰা/উদ্যানলৈ ফুৰিবলৈ যোৱা। নিজৰ গৃহ চহৰলৈ ভ্ৰমণ কৰিবলৈ যোৱা/গছৰ উদ্যানলৈ ফুৰিবলৈ যোৱা/বজাৰলৈ যোৱা আদি কথো চমুকৈ লিখিব পৰা হ'ব।
- ECL2 6.14- প্ৰচাৰ পত্ৰিকা প্ৰদৰ্শনৰ বাবে দলগতভাৱে কাম কৰিব পাৰিব।
- ECL2 6.15- বিদ্যালয় চৌহদৰ বাবে (শ্ৰেণীকোঠা, বাগিচা, খেলধেমালি ক্ষেত্ৰ আদি) উপযোগী বাৰ্তা প্ৰস্তুত কৰিব পাৰিব।

প্ৰস্তুতকৰণ :

ৰাজ্যিক শিক্ষা-গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদ, অসম (কাহিলিপাৰা, গুৱাহাটী- ৭৮১০১৯)ৰ দ্বাৰা
 সমগ্ৰ শিক্ষা, অসমৰ সহযোগত

बुनियादी साक्षरता आरू सांख्यिकता अभियान, असम

शिकन फलाफल

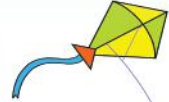
तृतीय श्रेणी वा ८-९ বছर

शिकन फलाफलसमुह संकेत

विकासर् लक्ष्य-३ (Developmental Goal 3)

शिशुसकले शिकाक हिचापे आसत परिबेधन सेते संयुक्त ह'व (IL)

प्रधान अर्हता समूह—

ईद्रिय विकास	प्रजास्यक कौशल	परिवेधन लगत संयुक्त/जडित धारवासमुह
वृत्ति, शब्द, स्पर्श, ग्राह्य, सोबान/बाद	निरीक्षण, चिनाककण, श्रुति, मिलावा, श्रेणी विभाजन, साजान/अनुक्रमिक चिन्तन, सज्जनशील चिन्तन, समालोचनामूलक चिन्तन, समस्या समाधान, तुलना, जिज्ञासा, परीक्षण/अन्वेषण/अनुसन्धान	प्राकृतिक— जीव-जड, फल, पाछाति, वायु, चेतिक— पानी, वायु, कठ, द्रव, चद्र, दिन आक वाति
भाषणा स्थापन	संख्या ज्ञान	संख्या कार्यकण प्रक्रिया
वर्ण, आकृति, दृष्ट, ज्ञाथ-माप, आकार, दैर्घ्य, गुजन, उचता, समय	गणना करि किमान आछे कोवा	गोण
खनसखीर अनुत्तर	संख्या चिनाककण	विद्योप
एटाव लगत आन एटाव	क्रमव भाषणा (१०ले गणना करिब पाविब)	पुनर्
योगायोग	आकृति	हर्षण
ज्ञाथ-माप	दिमात्रिक आक दिमात्रिक, आकार, सबलबेधा, बक्रबेधा, समतल आक बक्रतल	तथाय बावहार
दैर्घ्य, डब, आयतन, उक्ता		चानेकी
		केलेतावर कायदली
		अभुक्तिविशय बावहार

IL 6.1- चोपाशर परिवेशत पोवा गह-गहनिर पात, गा-गह आक उडिदर बाकलि, जीव-जड आक चबाई-चिबिकटि आदि निरीक्षण करि सेहोबोबर वैशिक्ष्यसमुह चिनाक करिब पाविब।

IL 6.2 (a)- घर/विद्यालय/चोपाशर विभिन्न वस्तु, चिह्न, ठाई आक साधारण कार्यावलीर चिनाककण करिब पाविब।

IL 6.2 (b)- निश चिनाककण करिब पाविब, मोखिकतारे चिह्न/प्राकृतिक बावहार बि साधारण मानचित्रत वस्तु/स्थान (घर/श्रेणीकोठा/विद्यालय) आदि विचारि उलियाव पाविब।

IL 6.3 (a)- विभिन्न समयत सेवा बहता वस्तु स्वरण करि मनत पेलार आक सेहोबोबर वर्णना करिब पाविब।

IL 6.3 (b)- प्रदत्त वस्तु/चित्रर सादृश्य आक वैसादृश्यर तुलना आक वर्णना करिब पाविब।

संख्या ज्ञान विकासर् बावे गणितत संख्याज्ञानर प्रगतिर विषये बुजा याव।

IL 6.5- विभिन्न श्रेणीर वस्तु/चित्रर श्रेणीविभाजन करा आक श्रेणीविभाजनर बावे बावहारत धर्म वर्णना करिब पाविब।

IL 6.6- संख्याक्रम, उक्ताक्रम, अधःक्रम आक संख्या साजेलत क्रमर प्रयोग करिब पाविब।

IL 6.7- दिन, आक घण्टा हिचापत घटनासमुह समयक क्रमत सजोवा।

IL 6.8 (a)- दैनन्दिन जीवनर साधारण परिस्थितिर समस्या समाधानर कौशल दलगततारे सेखार पाविब।

IL 6.8 (b)- परीक्षण आकअन्वेषणत, वर्णनात जिज्ञासा आक आग्रह सेखार लगतत विज्ञानसमूह चिन्तन निर्देशना दिया।

IL 6.8 (c)- परिवेश सम्पर्के सजागता आक संवेदनशीलता प्रदर्शन करिब। येने- पानी आक वायु प्रदूषण, गह-गहनिर कटा, जीव- जड/चबाईर चिबिकटिक आघात करा इत्यादिर क्क्रेत।

IL 6.9- १० आक १०० गेट हिचापे १००० टा वस्तु गणना करिब पाविब।

IL 6.10- एटा निश्चित संख्या परा ११११लेके संख्याबोबर एकान्त्रमे आगले आक पाछल गणना करिब पाविब।

IL 6.12- संख्यार गोण, विद्योप आक पुनर्ण नुनर प्रयोगर धर्म विषये शिकिब पाविब।

IL 6.11- स्थानीय मानर सहायत ११११ ले संख्या चिनाक करिब, पतिव आक लिखिले शिकिब।

IL 6.13- तिनटा अकेर संख्यार डाडव आक सक संख्यार गठन करिब शिकिब आक तुलना करिबले शिकिब। (प्रदत्त संख्यार पुनर्बावृत्ति करि आक नकबाके)

IL 6.15- १११ ले संख्यार विद्योपत मानक गाणितिक परिभाषासमुहक उंसाहित करिब आक दैनन्दिन जीवनत सेहोबोबर बावहार करि विभिन्न समस्या/परिस्थितिर समाधान करिब पाविब।

IL 6.14- संख्यार योगत याव योगकण १११ तके वेहि नहय तेने क्क्रेत योगर मानक गाणितिक परिभाषासमुहक उंसाहित करिब आक दैनन्दिन जीवनत सेहोबोबर बावहार करि विभिन्न समस्या/परिस्थितिर समाधान करिब पाविब।

IL 6.16- ३ टा अकेविशित संख्यार क्क्रेत योग आक विद्योपर सख्ख बावहार शिकिब।

IL 6.17- ६ र परा १० लेके पुनर्ण नेठता गठन आक दैनन्दिन जीवनर परिस्थिति बावहार शिकिब।

IL 6.18- समगोटत भाग करि हर्षण अर्थ वर्णना करिबले शिकिब आक इयाक विद्योपर पुनर्बावृत्ति परा उलियावले शिकिब, येने- १२ ३ क ३ र गेट हिचापे गठन करिबले ४टा गेट पोवा याव आक इयाक १२ र परा ३ क विद्योपर पुनर्बावृत्ति हिचापे उलियावले शिकिब।

IL 6.19- यिकोना परिस्थिति प्रसंगत समस्या समाधानर क्क्रेत उणयुक्त प्रक्रिया (योग वा विद्योप बावहार) उणयुक्त करिब शिकिब आक प्रयोग करिब।

IL 6.20- पुनर्बावृत्ति करि बा प्रकर सक मुठ (६०० टकाले) योग वा विद्योप करिब।

IL 6.21- निर्धारित एक येने- चेतिमिटर वा मिटर बावहार करि दैर्घ्य आक दृष्टर अनुमान करिब आक ज्ञाथ माप करिबले शिकिब आक ऐहोबोबर माज र सम्पर्क स्थापन करिब।

IL 6.22- दैनन्दिन प्रसंगत, निता बावहारत सबल तुलाचनीवे निर्धारित एक ग्राम आक किलोग्राम बावहार करि वस्तु गुजन करिब पाविब।

IL 6.23- लिटरर प्रसंगत, येने- एटा बाल्टि, १ लिटर ज्ञाथ १६ टा बटलर पानीवे भरि करिब परा याव, ताव द्वावा पात्रोतर धारणकमता अनुमान करिब पाविब आक जूबि पाविब।

IL 6.24- धाम/मिटर बावहार करि उंसाप जूबि पाविब।

IL 6.25- सबल र्पाति बावहार करि वा मुक्तहक्के विभिन्न दिशर परा (उल्ल, हेलनीया, आनुक्रमिक) सबल बेधा अंकन वा निक्कण करिब पाविब।

IL 6.26- (अ.शि. 6.26) कागज डोजर द्वावा हवि वा संग्रहित वस्तु परा एटा सम्पूर्ण वस्तु अर्थ, एक-चतुर्थांश, तनि चतुर्थांश चिनाक करिब।

IL 6.27- पुनर्ण नेठता संख्यार चानेकी १००० लेके नम्बर तालिका वा परिवेधन वस्तु क्क्रेत तनि अंके विशित संख्यालेके चानेकीबोबर पर्यवेक्षण, प्रसारण आक साधारणीकरण करिब पाविब।

IL 6.28- (अ.शि. 6.28) दापटिहबद्वा तथा तालिकाजुक्त करिब, चित्रबद्वा प्रकाश करिब आक सिद्धान्त उपनीत ह'व पाविब।

IL 6.29- एटा निश्चित ताबिष आक अनुक्रम दिन केलेतावर चिनाक करिब पाविब।

IL 6.30- विभिन्न प्रयुक्तिगत सज्जलिर ज्ञान दैनन्दिन जीवनत प्रयोग करिब पाविब।

प्रस्तुतकरण :

बाज्यिक शिक्षा-गरेषणा आक प्रशिक्षण परिषद, असम (काहिलिपारा, गुराहाटी- ७८१०१९)र द्वावा
 समग्र शिक्षा, असमर सहयोगत

সাপ্তাহিক পৰিকল্পনা

সপ্তাহ ১

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসারে)	নিপুন অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ১ : আমাৰ গাঁও	- কবিতাঃ জ্যোতিসংগীত (পৃষ্ঠা ২৪) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : একতাৰ বল (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৮	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১ দিন ১	বিগবুকৰ পৰা এটা কাহিনী বৰ্ণনা কৰা আৰু কাহিনীটোৰ বিষয়ে সাধাৰণ আলোচনাঃ বিগবুক ১	চহী
২	পাঠ ১ : আমাৰ গাঁও	মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : একতাৰ বল (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৮	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১ দিন ২	বিগবুকৰ পৰা এটা কাহিনী বৰ্ণনা কৰা আৰু কাহিনীটোৰ বিষয়ে বিতং আলোচনাঃ বিগবুক ১	চহী
৩	পাঠ ১ : আমাৰ গাঁও	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ১ - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : একতাৰ বল (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৮	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১ দিন ৩	বিগবুকৰ পৰা সমবেত পঠন : বিগবুক ১	চহী
৪	পাঠ ১ : আমাৰ গাঁও	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ২ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১ দিন ৪	বিগবুকৰ পৰা সমবেত আৰু প্ৰতীক ভিত্তিক পঠন : বিগবুক ১	চহী
৫	পাঠ ১ : আমাৰ গাঁও	- সামাজিক তথা আবেগিক ক্ৰিয়া-কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ১ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১ দিন ৫	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ১ : আমাৰ গাঁও	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্য্যৱলী : ক্ৰিয়া-কলাপ ১	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১ দিন ৬	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী

সপ্তাহ ২

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসারে)	নিপুন অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ২ : একতাৰ বল	- কবিতাঃ আগলি বাঁহত বগলীৰ বাহ (পৃষ্ঠা ২৬) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-১৮	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ২ দিন ১	বিগবুকৰ পৰা এটা কাহিনী বৰ্ণনা কৰা আৰু কাহিনীটোৰ বিষয়ে সাধাৰণ আলোচনাঃ বিগবুক ২	চহী
২	পাঠ ২ : একতাৰ বল	মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-১৮	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ২ দিন ২	বিগবুকৰ পৰা এটা কাহিনী বৰ্ণনা কৰা আৰু কাহিনীটোৰ বিষয়ে বিতং আলোচনাঃ বিগবুক ২	চহী
৩	পাঠ ২ : একতাৰ বল	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৩ - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-১৮	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ২ দিন ৩	বিগবুকৰ পৰা সমবেত পঠন : বিগবুক ২	চহী
৪	পাঠ ২ : একতাৰ বল	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৪ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ২ দিন ৪	বিগবুকৰ পৰা সমবেত আৰু প্ৰতীক ভিত্তিক পঠন : বিগবুক ২	চহী
৫	পাঠ ২ : একতাৰ বল	- সামাজিক তথা আবেগিক ক্ৰিয়া-কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ২ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ২ দিন ৫	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ২ : একতাৰ বল	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্য্যৱলী : ক্ৰিয়া-কলাপ ২	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ২ দিন ৬	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী

সপ্তাহ ৩

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসারে)	নিপুন অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ৩ : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা	- কবিতাঃ গাই গাই যাওঁ (পৃষ্ঠা ৬৪) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - কথোপকথন চাৰ্টৰ ওপৰত আলোচনা।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৩ দিন ১	বিগবুকৰ পৰা এটা কাহিনী বৰ্ণনা কৰা আৰু কাহিনীটোৰ বিষয়ে সাধাৰণ আলোচনাঃ বিগবুক ৩	চহী
২	পাঠ ৩ : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা	কথোপকথন চাৰ্টৰ ওপৰত আলোচনা।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৩ দিন ২	বিগবুকৰ পৰা এটা কাহিনী বৰ্ণনা কৰা আৰু কাহিনীটোৰ বিষয়ে বিতং আলোচনাঃ বিগবুক ৩	চহী
৩	পাঠ ৩ : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৫ - কথোপকথন চাৰ্টৰ ওপৰত আলোচনা।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৩ দিন ৩	বিগবুকৰ পৰা সমবেত পঠন : বিগবুক ৩	চহী
৪	পাঠ ৩ : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৬ - কথোপকথন চাৰ্টৰ ওপৰত আলোচনা।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৩ দিন ৪	বিগবুকৰ পৰা সমবেত আৰু প্ৰতীক ভিত্তিক পঠন : বিগবুক ৩	চহী
৫	পাঠ ৩ : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা	- সামাজিক তথা আবেগিক ক্ৰিয়া- কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ৩ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৩ দিন ৫	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ৩ : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্যাৱলী : ক্ৰিয়া- কলাপ ৩	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৩ দিন ৬	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী

সপ্তাহ ৪

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসারে)	নিপুন অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ৪ : আগলি বাঁহত বগলীৰ বাহ	- কবিতাঃ লগে-ভাগে গাওঁ আহা (পৃষ্ঠা ৯৪) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : মাকণৰ চিঠি (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৩৩	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৪ দিন ১	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
২	পাঠ ৪ : আগলি বাঁহত বগলীৰ বাহ	মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : মাকণৰ চিঠি (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৩৩	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৪ দিন ২	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৩	পাঠ ৪ : আগলি বাঁহত বগলীৰ বাহ	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৭ - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : মাকণৰ চিঠি (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৩৩	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৪ দিন ৩	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৪	পাঠ ৪ : আগলি বাঁহত বগলীৰ বাহ	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৮ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৪ দিন ৪	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৫	পাঠ ৪ : আগলি বাঁহত বগলীৰ বাহ	- সামাজিক তথা আবেগিক ক্ৰিয়া-কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ৪ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৪ দিন ৫	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ৪ : আগলি বাঁহত বগলীৰ বাহ	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্য্যৰলী : ক্ৰিয়া-কলাপ ৪	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৪ দিন ৬	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী

সপ্তাহ ৫

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসারে)	নিপুণ অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ৫ : মাকণৰ চিঠি	- কবিতাঃ মৰমৰ আই (পৃষ্ঠা ১১১) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : ময়ূৰ পক্ষীৰ জন্ম কাহিনী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৪৪	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৫ দিন ১	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
২	পাঠ ৫ : মাকণৰ চিঠি	মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : ময়ূৰ পক্ষীৰ জন্ম কাহিনী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৪৪	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৫ দিন ২	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৩	পাঠ ৫ : মাকণৰ চিঠি	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৯ - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : ময়ূৰ পক্ষীৰ জন্ম কাহিনী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৪৪	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৫ দিন ৩	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৪	পাঠ ৫ : মাকণৰ চিঠি	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ১০ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৫ দিন ৪	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৫	পাঠ ৫ : মাকণৰ চিঠি	- সামাজিক তথা আবেগিক ক্ৰিয়া- কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ৫ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৫ দিন ৫	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ৫ : মাকণৰ চিঠি	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্য্যৰলী : ক্ৰিয়া- কলাপ ১	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৫ দিন ৬	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী

সপ্তাহ ৬

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসারে)	নিপুন অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ৬ : ময়ূৰ পক্ষীৰ জন্ম কাহিনী	- কবিতাঃ আমাৰ গাঁও (পৃষ্ঠা ১) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : সবৰমতী আশ্রমত গান্ধীজী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৫৪	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৬ দিন ১	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
২	পাঠ ৬ : ময়ূৰ পক্ষীৰ জন্ম কাহিনী	মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : সবৰমতী আশ্রমত গান্ধীজী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৫৪	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৬ দিন ২	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৩	পাঠ ৬ : ময়ূৰ পক্ষীৰ জন্ম কাহিনী	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ১ - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : সবৰমতী আশ্রমত গান্ধীজী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৫৪	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৬ দিন ৩	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৪	পাঠ ৬ : ময়ূৰ পক্ষীৰ জন্ম কাহিনী	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ২ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৬ দিন ৪	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৫	পাঠ ৬ : ময়ূৰ পক্ষীৰ জন্ম কাহিনী	- সামাজিক তথা আবেগিক ক্ৰিয়া- কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ১ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৬ দিন ৫	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ৬ : ময়ূৰ পক্ষীৰ জন্ম কাহিনী	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্য্যৰলী : ক্ৰিয়া- কলাপ ২	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৬ দিন ৬	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী

সপ্তাহ ৭

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসারে)	নিপুন অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ৭ : সবৰমতী আশ্রমত গান্ধীজী	- কবিতাঃ গাঁৱলীয়া সেৱকৰ গীত (পৃষ্ঠা ৬) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : সাহসী ছোৱালীজনী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৭৩	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৭ দিন ১	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
২	পাঠ ৭ : সবৰমতী আশ্রমত গান্ধীজী	মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : সাহসী ছোৱালীজনী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৭৩	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৭ দিন ২	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৩	পাঠ ৭ : সবৰমতী আশ্রমত গান্ধীজী	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৩ - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : সাহসী ছোৱালীজনী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৭৩	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৭ দিন ৩	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৪	পাঠ ৭ : সবৰমতী আশ্রমত গান্ধীজী	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৪ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৭ দিন ৪	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৫	পাঠ ৭ : সবৰমতী আশ্রমত গান্ধীজী	- সামাজিক তথা আবেগিক ক্ৰিয়া-কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ২ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৬ দিন ৫	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ৭ : সবৰমতী আশ্রমত গান্ধীজী	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্য্যৰলী : ক্ৰিয়া-কলাপ ৩	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৭ দিন ৬	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী

সপ্তাহ ৮

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসারে)	নিপুন অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ৮ : গাই গাই যাওঁ	- কবিতাঃ যেতিয়াৰ যিটো বন (পৃষ্ঠা ৬০) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : আব্দুলহঁতৰ নতুন ট্ৰেক্টৰ (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৮১	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৮ দিন ১	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
২	পাঠ ৮ : গাই গাই যাওঁ	মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : আব্দুলহঁতৰ নতুন ট্ৰেক্টৰ (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৮১	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৮ দিন ২	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৩	পাঠ ৮ : গাই গাই যাওঁ	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৫ - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : আব্দুলহঁতৰ নতুন ট্ৰেক্টৰ (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৮১	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৮ দিন ৩	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৪	পাঠ ৮ : গাই গাই যাওঁ	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৬ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৮ দিন ৪	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৫	পাঠ ৮ : গাই গাই যাওঁ	- সামাজিক তথা আবেগিক ক্ৰিয়া-কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ৩ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৮ দিন ৫	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ৮ : গাই গাই যাওঁ	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্যাৱলী : ক্ৰিয়া-কলাপ ৪	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ৮ দিন ৬	মৌচাক ২ ৰ পৰা পঠন।	চহী

সপ্তাহ ১০

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসাবে)	নিপুণ অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ৯ : সাহসী ছোৱালীজনী	- কবিতাঃ আমাৰ গাঁও (পৃষ্ঠা ১) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - কথোপকথন চাৰ্টৰ ওপৰত আলোচনা।	- পাঠোদ্ধাৰ 'স্ক' আৰু 'স্থ'ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১০ দিন ১	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
২	পাঠ ৯ : সাহসী ছোৱালীজনী	কথোপকথন চাৰ্টৰ ওপৰত আলোচনা।	- পাঠোদ্ধাৰ 'স্ক' আৰু 'স্থ'ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১০ দিন ২	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৩	পাঠ ৯ : সাহসী ছোৱালীজনী	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৭ - কথোপকথন চাৰ্টৰ ওপৰত আলোচনা।	- পাঠোদ্ধাৰ 'স্ক' আৰু 'স্থ'ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - শব্দ/আখৰ জালৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১০ দিন ৩	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৪	পাঠ ৯ : সাহসী ছোৱালীজনী	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৮ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	- পাঠোদ্ধাৰ 'স্ক' আৰু 'স্থ'ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১০ দিন ৪	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৫	পাঠ ৯ : সাহসী ছোৱালীজনী	- সামাজিক তথা আবেগিক ক্ৰিয়া-কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ৪ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১০ দিন ৫	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ৯ : সাহসী ছোৱালীজনী	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্য্যৱলী : ক্ৰিয়া-কলাপ ১	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১০ দিন ৬	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী

সপ্তাহ ১১

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসারে)	নিপুন অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ১০ : আব্দুলহঁতৰ নতুন ট্ৰেকাৰ	- কবিতাঃ মৰমৰ আই (পৃষ্ঠা ১১১) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : পক্ষীকুলৰ অভিযন্তা (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৮৮	- পাঠোদ্ধাৰ ‘স্ন’ আৰু ‘স্প’ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১১ দিন ১	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
২	পাঠ ১০ : আব্দুলহঁতৰ নতুন ট্ৰেকাৰ	মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : পক্ষীকুলৰ অভিযন্তা (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৮৮	- পাঠোদ্ধাৰ ‘স্ন’ আৰু ‘স্প’ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১১ দিন ২	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৩	পাঠ ১০ : আব্দুলহঁতৰ নতুন ট্ৰেকাৰ	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৯ - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : পক্ষীকুলৰ অভিযন্তা (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৮৮	- পাঠোদ্ধাৰ ‘স্ন’ আৰু ‘স্প’ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - শব্দ/আখৰ জালৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১১ দিন ৩	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৪	পাঠ ১০ : আব্দুলহঁতৰ নতুন ট্ৰেকাৰ	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ১০ - শব্দ ভাঙাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	- পাঠোদ্ধাৰ ‘স্ন’ আৰু ‘স্প’ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১১ দিন ৪	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৫	পাঠ ১০ : আব্দুলহঁতৰ নতুন ট্ৰেকাৰ	- সামাজিক তথা আবেগিক ক্ৰিয়া-কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ৫ - শব্দ ভাঙাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১১ দিন ৫	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ১০ : আব্দুলহঁতৰ নতুন ট্ৰেকাৰ	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্য্যৱলী : ক্ৰিয়া-কলাপ ২	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১১ দিন ৬	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী

সপ্তাহ ১২

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসারে)	নিপুণ অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ১১ : পক্ষীকুলৰ অভিযন্তা	- কবিতাঃ জ্যোতিসংগীত (পৃষ্ঠা ২৪) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : শিৱসাগৰ চাওঁ আহা (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৯৫	- পাঠোদ্ধাৰ 'দ্ৰ' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১২ দিন ১	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
২	পাঠ ১১ : পক্ষীকুলৰ অভিযন্তা	মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : শিৱসাগৰ চাওঁ আহা (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৯৫	- পাঠোদ্ধাৰ 'দ্ৰ' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১২ দিন ২	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৩	পাঠ ১১ : পক্ষীকুলৰ অভিযন্তা	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ১ - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : শিৱসাগৰ চাওঁ আহা (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৯৫	- পাঠোদ্ধাৰ 'দ্ৰ' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - শব্দ/আখৰ জালৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১২ দিন ৩	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৪	পাঠ ১১ : পক্ষীকুলৰ অভিযন্তা	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ২ - শব্দ ভাঙাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	- পাঠোদ্ধাৰ 'দ্ৰ' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - বাক্য কাৰ্ডৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১২ দিন ৪	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৫	পাঠ ১১ : পক্ষীকুলৰ অভিযন্তা	- সামাজিক তথ্য আবেগিক ক্ৰিয়া-কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ১ - শব্দ ভাঙাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১২ দিন ৫	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ১১ : পক্ষীকুলৰ অভিযন্তা	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্যাৱলী : ক্ৰিয়া-কলাপ ৩	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১২ দিন ৬	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী

সপ্তাহ ১৫

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসারে)	নিপুণ অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ১২ : শিৱসাগৰ চাওঁ আহা	- কবিতাঃ গাই গাই যাওঁ (পৃষ্ঠা ৬৪) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : কামৰ সৰু-বৰ নাই (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-১০৮	- পাঠোদ্ধাৰ 'স্ব' আৰু 'স্থ' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৫ দিন ১	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
২	পাঠ ১২ : শিৱসাগৰ চাওঁ আহা	মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : কামৰ সৰু-বৰ নাই (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-১০৮	- পাঠোদ্ধাৰ 'স্ব' আৰু 'স্থ' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৫ দিন ২	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৩	পাঠ ১২ : শিৱসাগৰ চাওঁ আহা	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৩ - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : কামৰ সৰু-বৰ নাই (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-১০৮	- পাঠোদ্ধাৰ 'স্ব' আৰু 'স্থ' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - শব্দ/আখৰ জালৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৫ দিন ৩	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৪	পাঠ ১২ : শিৱসাগৰ চাওঁ আহা	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৪ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	- পাঠোদ্ধাৰ 'স্ব' আৰু 'স্থ' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - বাক্য কাৰ্ডৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৫ দিন ৪	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৫	পাঠ ১২ : শিৱসাগৰ চাওঁ আহা	- সামাজিক তথা আবেগিক ক্ৰিয়া-কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ২ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৫ দিন ৫	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ১২ : শিৱসাগৰ চাওঁ আহা	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্যাৱলী : ক্ৰিয়া-কলাপ ৪	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৫ দিন ৬	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী

সপ্তাহ ১৬

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসারে)	নিপুণ অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ১৩ : কামৰ সৰু-বৰ নাই	- কবিতাঃ যেতিয়াৰ যিটো বন (পৃষ্ঠা ৬০) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : একতাৰ বল (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৮	- পাঠোদ্ধাৰ 'ধ্ব' আৰু 'শ্ব'ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১৬ দিন ১	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
২	পাঠ ১৩ : কামৰ সৰু-বৰ নাই	মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : একতাৰ বল (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৮	- পাঠোদ্ধাৰ 'ধ্ব' আৰু 'শ্ব'ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১৬ দিন ২	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৩	পাঠ ১৩ : কামৰ সৰু-বৰ নাই	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৫ - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : একতাৰ বল (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৮	- পাঠোদ্ধাৰ 'ধ্ব' আৰু 'শ্ব'ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - শব্দ/আখৰ জালৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১৬ দিন ৩	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৪	পাঠ ১৩ : কামৰ সৰু-বৰ নাই	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৬ - শব্দ ভাঙাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	- পাঠোদ্ধাৰ 'ধ্ব' আৰু 'শ্ব'ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - বাক্য কাৰ্ডৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১৬ দিন ৪	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৫	পাঠ ১৩ : কামৰ সৰু-বৰ নাই	- সামাজিক তথা আবেগিক ক্ৰিয়া-কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ৩ - শব্দ ভাঙাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১৬ দিন ৫	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ১৩ : কামৰ সৰু-বৰ নাই	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্য্যৱলী : ক্ৰিয়া-কলাপ ১	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ১৬ দিন ৬	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী

সপ্তাহ ১৭

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসাবে)	নিপুণ অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ১৪ : মৰমৰ আই	- কবিতাঃ গাঁৱলীয়া সেৱকৰ গীত (পৃষ্ঠা ৬) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-১৮	- পাঠোদ্ধাৰ 'ষ' আৰু 'ক্ৰ' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৭ দিন ১	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
২	পাঠ ১৪ : মৰমৰ আই	মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-১৮	- পাঠোদ্ধাৰ 'ষ' আৰু 'ক্ৰ' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৭ দিন ২	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৩	পাঠ ১৪ : মৰমৰ আই	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৭ - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-১৮	- পাঠোদ্ধাৰ 'ষ' আৰু 'ক্ৰ' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - শব্দ/আখৰ জালৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৭ দিন ৩	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৪	পাঠ ১৪ : মৰমৰ আই	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৮ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	- পাঠোদ্ধাৰ 'ষ' আৰু 'ক্ৰ' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - বাক্য কাৰ্ডৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৭ দিন ৪	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৫	পাঠ ১৪ : মৰমৰ আই	- সামাজিক তথা আবেগিক ক্ৰিয়া-কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ৪ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৭ দিন ৫	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ১৪ : মৰমৰ আই	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্যাৱলী : ক্ৰিয়া-কলাপ ২	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৭ দিন ৬	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী

সপ্তাহ ১৮

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসারে)	নিপুন অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ১ : আমাৰ গাঁও	- কবিতাঃ জ্যোতিসংগীত (পৃষ্ঠা ২৪) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : মাকণৰ চিঠি (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৩৩	- পাঠোদ্ধাৰ 'স্তু' আৰু 'গু'ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৮ দিন ১	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
২	পাঠ ১ : আমাৰ গাঁও	মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : মাকণৰ চিঠি (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৩৩	- পাঠোদ্ধাৰ 'স্তু' আৰু 'গু'ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৮ দিন ২	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৩	পাঠ ১ : আমাৰ গাঁও	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৯ - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : মাকণৰ চিঠি (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৩৩	- পাঠোদ্ধাৰ 'স্তু' আৰু 'গু'ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - শব্দ/আখৰ জালৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৮ দিন ৩	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৪	পাঠ ১ : আমাৰ গাঁও	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ১০ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	- পাঠোদ্ধাৰ 'স্তু' আৰু 'গু'ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - বাক্য কাৰ্ডৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৮ দিন ৪	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৫	পাঠ ১ : আমাৰ গাঁও	- সামাজিক তথা আবেগিক ক্ৰিয়া-কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ৫ - শব্দ ভাণ্ডাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৮ দিন ৫	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ১ : আমাৰ গাঁও	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্য্যৰলী : ক্ৰিয়া-কলাপ ৩	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৮ দিন ৬	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী

সপ্তাহ ১৯

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসারে)	নিপুণ অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ২ : একতাৰ বল	- কবিতাঃ যেতিয়াৰ যিটো বন (পৃষ্ঠা ৬০) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : ময়ূৰ পক্ষীৰ জন্ম কাহিনী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৪৪	- পাঠোদ্ধাৰ 'ল্ট' আৰু 'ডু' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৯ দিন ১	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
২	পাঠ ২ : একতাৰ বল	মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : ময়ূৰ পক্ষীৰ জন্ম কাহিনী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৪৪	- পাঠোদ্ধাৰ 'ল্ট' আৰু 'ডু' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৯ দিন ২	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৩	পাঠ ২ : একতাৰ বল	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ১ - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : ময়ূৰ পক্ষীৰ জন্ম কাহিনী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৪৪	- পাঠোদ্ধাৰ 'ল্ট' আৰু 'ডু' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - শব্দ/আখৰ জালৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৯ দিন ৩	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৪	পাঠ ২ : একতাৰ বল	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ২ - শব্দ ভাঙাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	- পাঠোদ্ধাৰ 'ল্ট' আৰু 'ডু' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - বাক্য কাৰ্ডৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৯ দিন ৪	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৫	পাঠ ২ : একতাৰ বল	- সামাজিক তথা আবেগিক ক্ৰিয়া-কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ১ - শব্দ ভাঙাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৯ দিন ৫	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ২ : একতাৰ বল	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্য্যবলী : ক্ৰিয়া-কলাপ ৪	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ১৯ দিন ৬	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী

সপ্তাহ ২১

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসাবে)	নিপুণ অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ৩ : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা	- কবিতাঃ গাই গাই যাওঁ (পৃষ্ঠা ৬৪) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : সবৰমতী আশ্ৰমত গান্ধীজী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৫৪	- পাঠোদ্ধাৰ 'দ্ধ' আৰু 'ষ্ট' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ২১ দিন ১	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
২	পাঠ ৩ : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা	মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা ঃ সবৰমতী আশ্ৰমত গান্ধীজী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৫৪	- পাঠোদ্ধাৰ 'দ্ধ' আৰু 'ষ্ট' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ২১ দিন ২	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৩	পাঠ ৩ : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৩ - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা ঃ সবৰমতী আশ্ৰমত গান্ধীজী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৫৪	- পাঠোদ্ধাৰ 'দ্ধ' আৰু 'ষ্ট' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - শব্দ/আখৰ জালৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ২১ দিন ৩	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৪	পাঠ ৩ : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৪ - শব্দ ভাঙাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	- পাঠোদ্ধাৰ 'দ্ধ' আৰু 'ষ্ট' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - বাক্য কাৰ্ডৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ২১ দিন ৪	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৫	পাঠ ৩ : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা	- সামাজিক তথা আবেগিক ক্ৰিয়া- কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ২ - শব্দ ভাঙাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ২১ দিন ৫	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ৩ : ৰূপকোঁৱৰ জ্যোতিপ্ৰসাদ আগৰৱালা	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্য্যবলী : ক্ৰিয়া- কলাপ ১	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্যঃ সপ্তাহ ২১ দিন ৬	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী

সপ্তাহ ২২

দিন	পাঠ্যপুথি (পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়া- কলাপৰ ক্ৰম অনুসারে)	নিপুণ অসম শিকন সামগ্ৰী			ট্ৰেকাৰ
		মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ	পাঠোদ্ধাৰ আৰু পাঠোদ্ধাৰ ভিত্তিক লিখন	পঠন	
	৩০ মিনিট	১০ মিনিট	৩৫ মিনিট	১৫ মিনিট	
১	পাঠ ৪ : আগলি বাঁহত বগলীৰ বাহ	- কবিতাঃ মৰমৰ আই (পৃষ্ঠা ১১১) (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : সাহসী ছোৱালীজনী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৭৩	- পাঠোদ্ধাৰ 'ঞ্চ', 'জু', 'স্ত' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ২২ দিন ১	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
২	পাঠ ৪ : আগলি বাঁহত বগলীৰ বাহ	মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : সাহসী ছোৱালীজনী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৭৩	- পাঠোদ্ধাৰ 'ঞ্চ', 'জু', 'স্ত' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ২২ দিন ২	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৩	পাঠ ৪ : আগলি বাঁহত বগলীৰ বাহ	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৫ - মৌখিক ভাবে কাহিনীৰ বৰ্ণনা : সাহসী ছোৱালীজনী (পাঠ্যপুথিৰ পৰা) পৃষ্ঠা-৭৩	- পাঠোদ্ধাৰ 'ঞ্চ', 'জু', 'স্ত' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - শব্দ/আখৰ জালৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ২২ দিন ৩	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৪	পাঠ ৪ : আগলি বাঁহত বগলীৰ বাহ	- কবিতাঃ (কবিতা পোষ্টাৰৰ পৰা) কবিতা পোষ্টাৰ ৬ - শব্দ ভাঙাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	- পাঠোদ্ধাৰ 'ঞ্চ', 'জু', 'স্ত' ৰ ওপৰত কাৰ্য। - পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ। - বাক্য কাৰ্ডৰ ওপৰত কাৰ্য। - কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ২২ দিন ৪	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৫	পাঠ ৪ : আগলি বাঁহত বগলীৰ বাহ	- সামাজিক তথা আবেগিক ক্ৰিয়া-কলাপঃ ক্ৰিয়া-কলাপ ৩ - শব্দ ভাঙাৰ বিকশিত কৰাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ।	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ২২ দিন ৫	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী
৬	পাঠ ৪ : আগলি বাঁহত বগলীৰ বাহ	- কবিতা : যিকোনো স্থানীয় বা আঞ্চলিক কবিতা। - সৃজনীমূলক কাৰ্য্যৱলী : ক্ৰিয়া-কলাপ ২	কাৰ্যপত্ৰৰ ভিত্তিত কাৰ্য : সপ্তাহ ২২ দিন ৬	মৌচাক ৩ ৰ পৰা পঠন।	চহী

তৃতীয় শ্ৰেণীত ক্ৰিয়া-কলাপবোৰ কেনেদৰে পৰিচালনা কৰিব ?

এই শিক্ষকৰ হাতপুথিখনৰ ৩৪-৬৩ পৃষ্ঠাত সাপ্তাহিক আৰু দৈনিক পৰিকল্পনাবোৰৰ বাবে ক্ৰিয়া-কলাপ সমূহ বিস্তৃত ভাৱে বৰ্ণনা কৰা হৈছে। এইবোৰ নিম্নলিখিত ধৰণে ৰখা হৈছে :

 মৌখিক ভাষা বিকাশ আৰু লিখনৰ সম্পৰ্কীয় ক্ৰিয়া-কলাপ।

 পাঠোদ্ধাৰ, পঠন আৰু লিখন সম্পৰ্কীয় ক্ৰিয়া-কলাপ।

 পঠন ক্ৰিয়া-কলাপ আৰু শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনাৰ উদাহৰণ।

ক্ৰিয়া-কলাপৰ মুখ্য স্তৰসমূহ

প্রতিটো ক্ৰিয়া-কলাপ পৰিচালনা কৰিবলৈ মুখ্যস্তৰসমূহ দিয়া হৈছে। শিক্ষকসকলে শ্ৰেণীকোঠাত ক্ৰিয়া-কলাপবোৰ কৰোৱাবলৈ এই স্তৰবোৰ সঠিকভাৱে পঢ়ি বুজি ল'ব। এইস্তৰসমূহৰ আধাৰত নতুন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰিব পাৰে।

শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনা

শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনা হৈছে শ্ৰেণীকোঠাত ক্ৰিয়া-কলাপবোৰ কৰোৱাব পৰা এক পৰিকল্পনা। আপুনি প্ৰদত্ত ক্ৰিয়া-কলাপৰ বাবে লক্ষ্য, প্ৰয়োজনীয় প্ৰস্তুতি তথা সামগ্ৰীসমূহৰ বিষয়ে জানিব পাৰিব। ইয়াৰ উপৰি শিক্ষকে লক্ষ্য কৰিব লগীয়া মুখ্য দিশসমূহৰ লগতে ক্ৰিয়া-কলাপসমূহ কৰোৱা প্ৰক্ৰিয়াবোৰো দিয়া হৈছে।

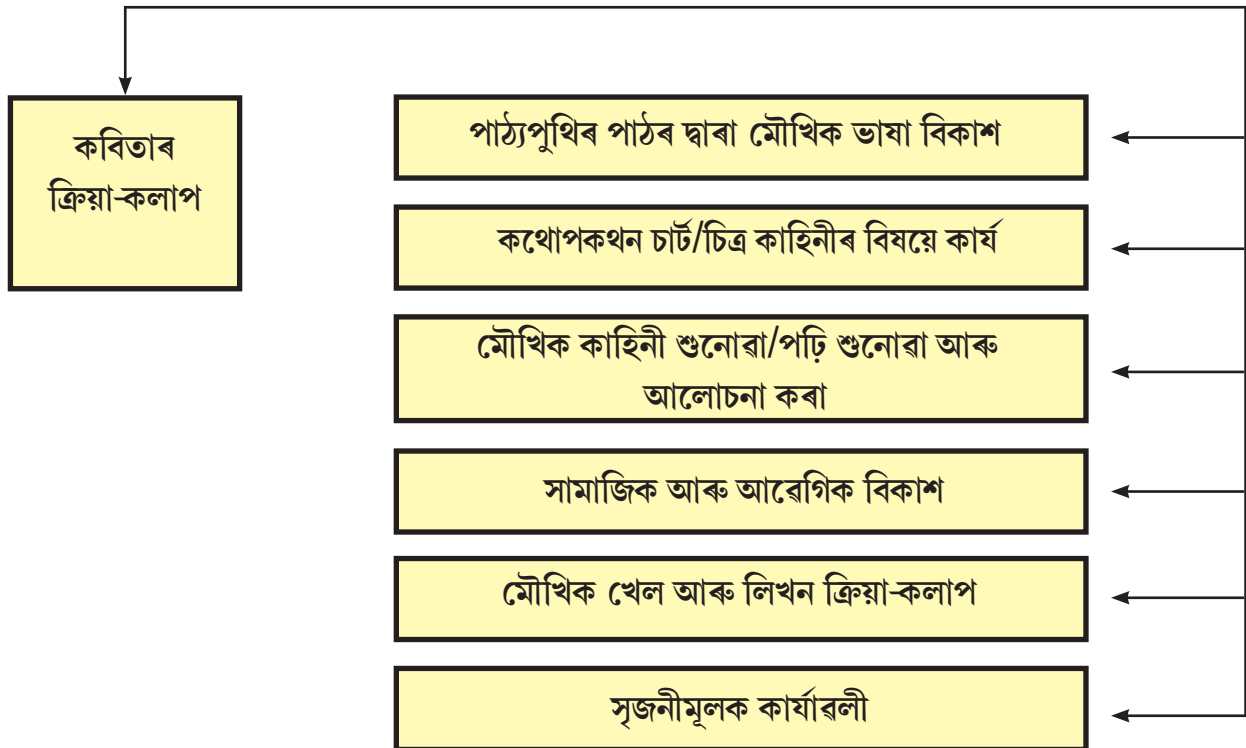
শ্ৰেণীকোঠাত ক্ৰিয়া-কলাপসমূহ ফলপ্ৰসূভাৱে কৰোৱাবলৈ নিম্নলিখিত দিশসমূহ মন কৰিব :

- শিক্ষকে শ্ৰেণীকোঠালৈ যোৱাৰ আগতে দৈনিক পৰিকল্পনা খন ভালকৈ পঢ়ি বুজি ল'ব। লগতে যিবোৰ ক্ৰিয়া-কলাপ শ্ৰেণীকোঠাত কৰোৱাব, সেইবোৰৰ বাবে দিয়া শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনা আৰু স্তৰসমূহ বুজি লৈ প্ৰয়োজনীয় প্ৰস্তুতি আগতীয়াকৈ কৰি ল'ব।
- আটাইকেইটা ক্ৰিয়া-কলাপ শ্ৰেণীকোঠাত কৰোৱাবলৈ ক্ৰিয়া-কলাপসমূহৰ মুখ্য উদ্দেশ্য আৰু স্তৰসমূহ নিৰ্ধাৰিত কৰা হৈছে। এই স্তৰসমূহৰ বাবে প্ৰতীকটো ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে। শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনাৰ বাবে প্ৰতীকটো ব্যৱহাৰ কৰা হৈছে।
- ক্ৰিয়া-কলাপসমূহ কৰাই থকা সময়ছোৱাত অবিৰত মূল্যায়নৰ দ্বাৰা শিশুসকলৰ শিকন পৰ্যায়ৰ উমান ল'ব আৰু নিজৰ শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াৰ পুনৰীক্ষণ কৰিব। সময়ে-সময়ে পুনৰীক্ষণৰ আধাৰত শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াত প্ৰয়োজনীয় পৰিৱৰ্তন আনিব।
- শিক্ষকে নিজেও বিভিন্ন বিষয়বস্তু আৰু কৌশলৰ বিকাশৰ বাবে শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনা কৰি প্ৰয়োগ কৰিব পাৰে। শিক্ষকে নিজৰ শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনা কৰিবলৈ হাতপুথি খনত দিয়া শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনাৰ উদাহৰণবোৰৰ সহায় ল'ব পাৰে।

মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ

মৌখিক ভাষাৰ বিকাশ (১০-১৫ মিনিট)

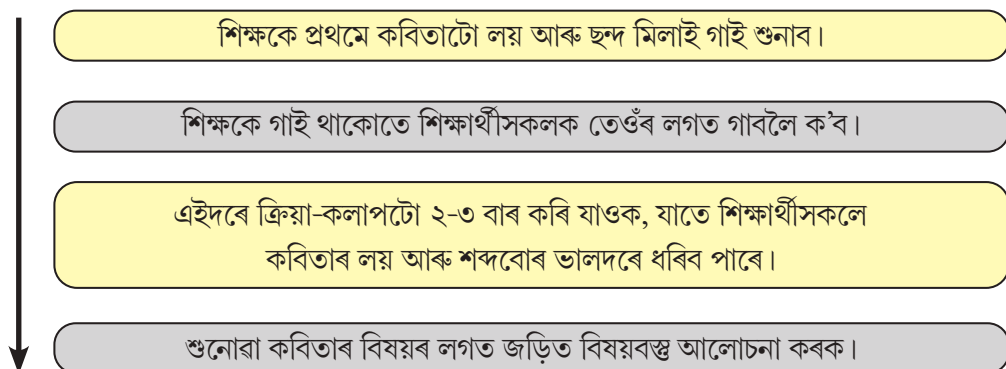

কবিতাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ

সময়ঃ ৫-৭ মিনিট

সামগ্ৰী : কবিতাৰ পোষ্টাৰ, পাঠ্যপুথি

এই ক্ৰিয়া-কলাপৰ বাবে পাঠ্যপুথি আৰু কবিতা পোষ্টাৰৰ যিকোনো কবিতা ল'ব পাৰি। আপুনি স্থানীয় কবিতাও ল'ব পাৰে। আৰম্ভণিতে সৰু সৰু কবিতা ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰে আৰু যিকোনো কবিতাৰ ক্ৰিয়া-কলাপ কৰিবলৈ তলত দিয়া ক্ৰম অনুসৰণ কৰিব।

পাঠ্যপুথিৰ পাঠৰ দ্বাৰা মৌখিক ভাষা বিকাশ

সময়ঃ ৭-১০ মিনিট

সামগ্ৰী- পাঠ্যপুথি

ইয়াত দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ পাঠ্যপুথিৰ পাঠ সমূহক লৈ মৌখিক ভাষা বিকাশৰ বাবে এটা কাৰ্যপন্থা প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। প্ৰত্যেক পাঠৰ ওপৰত তিনিদিন কাৰ্য কৰিব। এই সময়ত শিক্ষাৰ্থী সকলক পাঠ শুনি, বুজি, উচ্চস্তৰত মৌখিক কাৰ্য (যেনে- যুক্তি তৰ্ক কৰা, কল্পনা কৰা, মতামত বখা) আৰু বোধৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি লিখনৰ কাৰ্য দিয়া হ'ব।

পাঠৰ ওপৰত ক্ৰিয়া-কলাপ কৰিবলৈ তিনিদিনৰ পৰিকল্পনা এনেধৰণৰ—

প্ৰথম দিন : পাঠ পঢ়া আৰু খুল-মূল আলোচনা কৰা

পাঠৰ চিত্ৰ আৰু শিৰোনাম দেখুৱাই আলোচনা কৰিব আৰু পাঠটোৰ বিষয়ে অনুমান কৰিবলৈ দিব।

পাঠটো স্পষ্টকৈ পঢ়ি শুনাব।

শিশুসকলে বিষয়বস্তু বুজি পাইছেনে নাই সেইটো জানিবৰ বাবে তেওঁলোকক প্ৰশ্ন কৰিব।

পাঠৰ কাৰ্যৰ শেষত বিষয়বস্তুৰ বোধৰ বাবে খুল-মূল আলোচনা কৰিব।

দ্বিতীয় দিন : পাঠ পঢ়া আৰু বিস্তৃত আলোচনা কৰা

পাঠটো স্পষ্টকৈ পঢ়ি শুনাব

পাঠটো পঢ়ি শুনোৱাৰ পাছত শিশুসকলক বোধৰ ওপৰত আধাৰিত প্ৰশ্ন কৰিব।

পাঠৰ কাৰ্যৰ শেষত পাঠ্যপুথিত দিয়া মৌখিক ক্ৰিয়া-কলাপ কৰাব।

শিশুসকলক কিছুমান লিখন, কাৰ্য, যেনে- বিষয়বস্তু/কাহিনীৰ চৰিত্ৰ
পাত্ৰবোৰৰ নাম লিখা ইত্যাদি কৰিবলৈ দিব।

তৃতীয় দিন : পাঠটোৰ বিষয়বস্তুৰ বোধৰ ওপৰত আধাৰিত ক্ৰিয়া-কলাপসমূহঃ

পাঠৰ বিষয়ে পুনৰ সংক্ষিপ্ত আলোচনা কৰিব।

শিশুসকলৰ সৈতে পাঠটোৰ বোধৰ ওপৰত আধাৰিত ক্ৰিয়া-কলাপসমূহ, যেনে- শব্দ ভাণ্ডাৰৰ লগত জড়িত খেল, পাঠৰ মুখ্য ভাববোৰ বুজা, অভিনয় কৰা, কাহিনীৰ মুখ্য অংশৰ সৈতে চিনাকি হোৱা, কাহিনীৰ শেষ অংশ সাল-সলনি কৰা, কাহিনীত নতুন শব্দ অন্তৰ্ভুক্ত কৰি নতুন কাহিনী প্ৰস্তুত কৰা ইত্যাদি কৰাব।

পাঠৰ শেষত দিয়া পাঠ্যপুথিৰ অনুশীলনীবোৰ মৌখিকভাবে কৰাব।

টোকা : শিক্ষকে পাঠৰ ধৰণ বা প্ৰকৃতি অনুসৰি পৰিকল্পনা সাল-সলনি কৰিব পাৰে।

কথোপকথন চাৰ্ট/চিত্ৰ কাহিনীৰ বিষয়ে কাৰ্য

সময়ঃ ২০-২৫ মিনিট

সামগ্ৰী- কথোপকথন চাৰ্ট, পাঠ্যপুথি

চিত্ৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিবলৈ কথোপকথন চাৰ্ট/চিত্ৰ কাহিনী আৰু পাঠ্যপুথিৰ চিত্ৰবোৰ ল'ব পাৰি। চিত্ৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰাৰ বাবে বিভিন্ন স্তৰ থাকিব পাৰে। সেইবোৰ ক্ৰমশঃ এনেধৰণৰ হ'ব পাৰে— যেনে, চিত্ৰত দেখা বিষয়বস্তু/চৰিত্ৰৰ নাম, সেইবোৰৰ বিষয়ে কোৱা, যুক্তি তৰ্ক কৰা, নিজৰ অভিজ্ঞতাৰ সৈতে জড়িত কৰি কোৱা ইত্যাদিবোৰ হ'ব পাৰে। এই কথা লক্ষ্য কৰা অতি প্ৰয়োজন যেনে- আলোচনা কৰাৰ বাবে শিশুৰ ঘৰুৱা ভাষা প্ৰয়োগ কৰিবলৈ সুযোগ দিয়া উচিত।

এই ক্ৰিয়া-কলাপৰ বাবে তলত দিয়া নিৰ্দেশনা সমূহ অনুসৰণ কৰিব—

শিক্ষার্থী সকলক দলে প্ৰতি এখনকৈ কথোপকথন চাৰ্ট/চিত্ৰ কাহিনী দিব আৰু তেওঁলোকক পৰস্পৰে-পৰস্পৰত সৈতে চিত্ৰৰ বিষয়বস্তু সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিবলৈ ক'ব।

শিক্ষার্থী সকলক চিত্ৰবোৰৰ বিষয়ে ক'ব আৰু প্ৰশ্নৰ জড়িয়তে তেওঁলোকক আলোচনাৰ বাবে উৎসাহিত কৰিব।

সকলো শিক্ষার্থীয়ে আলোচনাত ভাগ লৈছে নে নাই লক্ষ্য ৰাখিব।

সহজ আৰু অভিজ্ঞতা জড়িত প্ৰশ্ন সুধি প্ৰতিটো দলত আলোচনা কৰিব।

পিছত শিক্ষার্থীসকলক কল্পনা কৰিবলগীয়া, অনুমান কৰিবলগীয়া প্ৰশ্ন আদিৰ সহায়ত আলোচনা কৰিব।

শিক্ষার্থী সকলক তেওঁলোকৰ কল্পনাৰ লগত জড়িত লিখন কাৰ্য, যেনে- (কথোপকথন চাৰ্ট হ'লে)- বজাৰৰ পৰা কি কি কিনা, সেইবোৰৰ চিত্ৰ আঁকা ইত্যাদি দিয়া।

শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনাৰ উদাহৰণ

ছবিৰ বিষয়ে নিজা ভাষাত ২-৩ টা বাক্য কোৱা

মৌখিক ভাষা ১০ মিনিট

ছবিৰ বিষয়ত আলোচনা আৰু লিখন ক্ৰিয়া-কলাপ।

প্ৰস্তুতি আৰু সামগ্ৰী : কথোপকথন চাৰ্ট, বোৰ্ড, চক

কথোপকথনচাৰ্ট খন চাই বুজি ল'ব আৰু আলোচনাত ব্যৱহাৰ হ'বলগীয়া বন্ধ পৰিসীমাৰ উত্তৰ (Closed ended) আৰু যুক্ত উত্তৰৰ (Open ended) প্ৰশ্নৰ নিৰ্বাচন কৰি থ'ব।

শিক্ষকৰ বাবে কেইটামান প্ৰধান লক্ষ্য ৰাখিবলগীয়া দিশ :

- শিশুৰ ঘৰুৱা ভাষাৰেই আলোচনা আৰম্ভ কৰিব।
- শিশুক নিজৰ মাজত কথা-বতৰা পাতিবলৈ সুযোগ দিব।
- কথা-বতৰাৰ মাজত যদি কোনো শব্দ বেছিভাগ শিশুৰ মাজত অপ্ৰচলিত বা অপৰিচিত হয়, তেনেহলে শব্দটো ঘৰুৱা ভাষাত কি বুলি কয় জানি লব।
- একে ধৰণৰ কথা-বতৰা যদি আগতেও হৈছিল, তেনেহলে সেইবোৰ কথাও আনিব।
- যুক্ত উত্তৰৰ প্ৰশ্নৰ উত্তৰ একাধিক হ'ব পাৰে। উত্তৰ দিয়া সময়ত যেন শিশুক নিৰুৎসাহ কৰা নহয় সেই কথা মন কৰিব।

প্ৰক্ৰিয়া (দিন-১) :

শিশুসকলক ৪/৫ জনীয়া দলত বিভক্ত কৰি বহাওক। প্ৰতিটো দলকে এখনকৈ কথোপকথন চাৰ্ট দিব।

- শিশু সকলক ছবিবোৰ চাবলৈ কব আৰু প্ৰশ্নবোৰৰ জৰিয়তে কথা-বতৰা পাতিবলৈ উৎসাহ দিব।
- প্ৰথমে এটা দলত সোমাই শিশুক পোনপটীয়া আৰু সৰল প্ৰশ্ন সোধক। যেনে- এইখন কিহৰ ছবি? ছবিখনত কি কি হৈ থকা দেখিছা?
- আলোচনাটো আগবঢ়াওক আৰু শিশুৰ অভিজ্ঞতাৰ লগত খাপ খোৱা বিভিন্ন প্ৰশ্ন সুধিব।
- অন্য দলতো সোমাই একেদৰে শিশুসকলৰ সৈতে কাৰ্য কৰিব।
- বিষয় ভিত্তিক লিখন-ক্ৰিয়া-কলাপ, যেনে- ছবিখনৰ লগত জড়িত শব্দবোৰ লিখিব আৰু তাৰ পাছত একেলগে পঢ়িব আৰু সমবেত লিখন কাৰ্য কৰিবলৈ দিব।
- শিশুসকলক সৰু সৰু দলত বহাব। প্ৰতিটো দলক এখনকৈ কথোপকথন চাৰ্ট দিব আৰু নিজৰ মাজত বিষয়বস্তু সম্পৰ্কে আলোচনা কৰিবলৈ কব। শ্ৰেণীত ইফালে সিফালে চলা-ফুৰা কৰি মন কৰিব যে শিশুসকলে আলোচনাত ভাগ লৈছেনে নাই। আলোচনাত ভাগ লোৱাত তেওঁলোকক সহায় কৰিব।
- যিকোনো এটা দলৰ মাজলৈ গৈ যুক্ত উত্তৰৰ প্ৰশ্ন সুধিব- যেনে, লৰাবোৰ চাৰ্কাচলৈ কেনেদৰে গ'ল? সিহঁতে আইচক্ৰীম কেই টকাত কিনিলে? ইত্যাদি
- অন্য দলবোৰলৈ গৈও একেধৰণে কথাপতাত সহায় কৰিব।
- বিষয় ভিত্তিক লিখন ক্ৰিয়া-কলাপ কৰাব। যেনে- মেলাৰ পৰা তুমি কি কি কিনিবা? ছবি আঁকা।

শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াৰ পুনৰীক্ষণ :

- সকলো শিশুৱে আলোচনাত ভাগ লৈছিলনে? যদি নাই লোৱা, তেনেহলে সেই শিশুসকলক চিনাক্ত কৰক, যদি পিছৰি বৈছে তেওঁলোকক পৰৱৰ্তী পৰ্যায়ত বিশেষ সুযোগ দিব আৰু আলোচনাত ভাগ লবলৈ উৎসাহিত কৰিব।

পৰৱৰ্তী শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনাৰ বাবে এনেধৰণৰ ক্ৰিয়া-কলাপ ক্ৰম অনুসৰণ কৰিব।

দিন - ১

শিশুসকলৰ সৰু সৰু দল (৪-৫জনীয়া) গঠন কৰি তেওঁলোকক কথোপকথন চাৰ্টখন চাবলৈ দিব।

শিশুসকলক ছবিৰ বিষয়ে সুধিব আৰু প্ৰশ্নৰ জৰিয়তে তেওঁলোকক আলোচনা কৰিবলৈ উৎসাহিত কৰিব।

সৰল আৰু অভিজ্ঞতা ভিত্তিক প্ৰশ্ন সুধি আলোচনা কৰিব।

ছবিৰ লগত জড়িত শব্দবোৰ শিশুসকলক সুধি বোৰ্ডত লিখিব আৰু তেওঁলোকৰ লগত একেলগে পঢ়িব।

দিন - ২

প্ৰথম দিনৰ দৰে শিশুসকলক দলত চাৰ্ট দিব আৰু তেওঁলোকৰ নিজৰ মাজত আলোচনা কৰিবলৈ দিব।

শিশুসকলৰ মাজত কথা-বতৰা পাতিবলৈ দিব আৰু সকলো শিশুৱে এই কথা-বতৰাত ভাগ লৈছে নে নাই নিৰীক্ষণ কৰিব।

দলৰ মাজলৈ গৈ শিশুসকলক কল্পনা, অনুমান কৰিব পৰাকৈ যুক্ত উত্তৰৰ প্ৰশ্ন সুধিব।

শিশুসকলক তেওঁলোকৰ নিজা কল্পনাৰ আধাৰত ক্ৰিয়া-কলাপ কৰিবলৈ দিব।

যেনে— দোকানৰ পৰা কি কি কিনিবা, তাৰ ছবি আঁকা ইত্যাদি।

শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াৰ পুনৰীক্ষণ :

- সকলো শিশুৱে আলোচনাত ভাগ লৈছেনে?
- যি সকলে ভাগ লোৱা নাই বা যি সকল পিছৰি আছে, তেওঁলোকক চিনাক্ত কৰক আৰু শ্ৰেণীকোঠাত বিশেষভাৱে সুবিধা দিয়ক আৰু ক্ৰিয়া-কলাপত অংশগ্ৰহণ কৰিবলৈ উৎসাহিত কৰক।

মনত ৰাখিবলগীয়া কথা :

- শিশু সকলৰ ঘৰুৱা ভাষাক গুৰুত্ব দিব লাগে।
- কথা-বতৰাৰ সময়ছোৱাত শিশুৰ উচ্চাৰণৰ ভুলক আওকাণ কৰিব পাৰিব।
- ঘৰুৱা ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিবলৈ শিশুক উৎসাহিত কৰিব।

বন্ধ পৰিসীমাৰ উত্তৰ আৰু যুক্ত উত্তৰৰ প্ৰশ্নৰ উদাহৰণ:

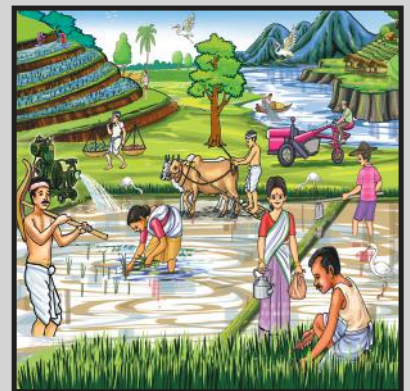
ছবি চাৰ্ট, এখন গাঁও

বন্ধ পৰিসীমাৰ উত্তৰ প্ৰশ্নৰ উদাহৰণ :

- এইখন ছবিত কি কি দেখিছা?
- কোনে কি কৰিছে?

মুক্ত উত্তৰৰ উদাহৰণ:

- এই ছবিখনত সকলোতকৈ ভাল লগা কামটো কি?
- তোমাৰ গাওঁখনক তুমি কিয় ভাল পোৱা?

শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়াৰ উদাহৰণ

মৌখিক কাহিনী শুনোৱা আৰু আলোচনা কৰা

সামগ্ৰীঃ স্থানীয় কাহিনী/সাধু, পাঠ্যপুথি

সময় : ১০ মিনিট

কাহিনী/সাধু শুনোৱাৰ আগতে শিক্ষকে পঢ়ি বুজি ল'ব। শিশুসকলৰ বাবে কাহিনীটো/সাধুটো ৰসাল, চুটি, সৰল আৰু শিশুৰ বৌদ্ধিক স্তৰৰ সমপৰ্যায়ৰ হয়। কাহিনী শুনোৱাৰ বাবে স্পষ্ট আৰু সৰল ভাষাৰ প্ৰয়োগ কৰিব। ইয়াৰ লগে লগে স্থানীয় ভাষা/ঘৰুৱা ভাষা প্ৰয়োগ কৰিব। থলুৱাভাৱে প্ৰচলিত সাধুও নিৰ্বাচন কৰিব পাৰে।

কাহিনী/সাধু শুনোৱাৰ উদ্দেশ্য :

- শিশুৱে কাহিনী/সাধুটো শুনি বুজি পোৱা আৰু প্ৰতিক্ৰিয়া প্ৰকাশ কৰা।
- মৌখিক ভাৱে কাহিনী/সাধু শুনোৱা আৰু আলোচনা কৰা।

প্ৰস্তুতি আৰু সামগ্ৰী :

- শিক্ষকে আগতীয়াকৈ কাহিনী/সাধুটো পঢ়ি বুজি ল'ব আৰু কাহিনী/সাধুটোত থকা কঠিন শব্দ বা ধাৰণাবোৰৰ চিনাক্ত কৰিব।

শিক্ষকৰ বাবে কেইটামান প্ৰধান দিশ :

- কাহিনী/সাধু শুনোৱাৰ সময়ছোৱাত সৰল আৰু স্পষ্ট ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিব।
- শিশুৰ বাবে আমোদজনক, সৰল, চুটি আৰু শিশুৰ বৌদ্ধিক স্তৰৰ সমপৰ্যায়ৰ কাহিনী/সাধুহে নিৰ্বাচন কৰিব।
- কাহিনী/সাধুটোৰ আলোচনাত প্ৰয়োজন সাপেক্ষে স্থানীয়/ঘৰুৱা ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিব।

প্ৰক্ৰিয়া :

- শ্ৰেণীটোৰ আৰম্ভণি অংগ-ভংগীৰে, থলুৱা গীত মাতেৰে কৰিব। ইয়াত সকলো শিশুকে ভাগ লবলৈ উৎসাহিত কৰিব।
- শিশুসকলক ঘূৰণীয়াকৈ বহুৱাই শিক্ষকজন মাজত বহি লৈ ক'ব- 'মই তোমালোকক এটা ধুনীয়া কাহিনী কম', শিশুক কাহিনীটোৰ নামটোৰ পৰা কাহিনীটোৰ বিষয়বস্তু অনুমান কৰিবলৈ দিব। যেনে- কাহিনীটোত কোন কোন থাকিব পাৰে? কাহিনীটোত কি হ'ব পাৰে? ইত্যাদি।
- তাৰ পাছত শিক্ষকে নিজৰ কণ্ঠস্বৰৰ উঠা নমা কৰি আৰু অংগ ভংগী কৰি কাহিনী/সাধুটো কব। প্ৰয়োজনত স্থানীয়/ঘৰুৱা ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিব।
- কাহিনীটো শুনাই থকাৰ সময়ত মাজে মাজে শিশুসকলে কাহিনীটো ঠিকেই বুজিছেনে নাই পৰীক্ষা কৰিবলৈ, লগতে তেওঁলোকে কাহিনী/সাধুটো অনুমান কৰিব পাৰিছে নে নাই সেইটো জানিবলৈ দুই এটা প্ৰশ্ন কৰিব।
- কাহিনী/সাধু কোৱাৰ সময়ছোৱাত যদি কোনো কঠিন বা অপৰিচিত শব্দ আহি পৰে, তেনেহলে শব্দটোৰ প্ৰসংগৰ সৈতে অৰ্থ বুজাই দিব।
- কাহিনী/সাধু শুনোৱাৰ পাছত শিশুক কাহিনী/সাধুটো সন্দৰ্ভত বন্ধ পৰিসীমা আৰু মুক্ত উত্তৰৰ (উচ্চ স্তৰৰ চিন্তাৰ সুযোগ থকা) প্ৰশ্ন সুধিব, যেনে- কাহিনী/সাধুটোত কোন কোন আছিল? তোমাৰ কোনটো চৰিত্ৰ ভাল লাগিল আৰু কিয়? ইত্যাদি।
- বিভিন্ন প্ৰশ্নৰ সহায়ত আলোচনাটো সজীৱ কৰিব।

শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়াৰ পুনৰীক্ষণ :

- শিশুসকলে কাহিনী/সাধুটো বুজি পোৱাত অসুবিধা পাইছিল নে? যদি পাইছিল তাৰ কাৰণ জানিবলৈ চেষ্টা কৰিব।
- যিসকল শিশুৱে ভাগ লোৱা নাছিল, তেওঁলোকৰ লগত কথা-পাতিব আৰু সেই বিষয়ে ক্ৰিয়া-কলাপ কৰিব।

পৰৱৰ্তী শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনাৰ বাবে এনেধৰণৰ ক্ৰিয়া-কলাপৰ স্তৰসমূহ অনুসৰণ কৰিব :

শিশুক কাহিনী/সাধুটোৰ নামটোৰ পৰা কাহিনী/সাধুটো অনুমান কৰিবলৈ দিব। যেনে কাহিনী/সাধুটোত কোন কোন থাকিব পাৰে? কাহিনী/সাধুটোত কি হ'ব পাৰে? ইত্যাদি।

তাৰপাছত শিক্ষকে কাহিনীটো/সাধুটো কণ্ঠস্বৰৰ উঠা-নমা কৰি আৰু অংগ-ভংগী কৰি কাহিনী/সাধুটো প্ৰয়োজনত ঘৰুৱা ভাষা প্ৰয়োগ কৰিব, কৰি মৌখিক ৰূপত শুনাব।

কাহিনীটো/সাধু শুনাই থকাৰ সময়ত মাজে-মাজে শিশুসকলে কাহিনীটো ঠিকেই বুজিছেনে নাই পৰীক্ষা কৰিবলৈ আৰু তেওঁলোকে কাহিনীটো অনুমান কৰিব পাৰিছে নে নাই তাক জানিবলৈ দুই এটা প্ৰশ্ন কৰিব পাৰে।

কাহিনী/সাধু কোৱাৰ সময়ছোৱাত যদি কোনো কঠিন বা অপৰিচিত শব্দ আহি পৰে, তেনেহলে শব্দটোৰ প্ৰসংগৰ সৈতে অৰ্থ বুজাই দিব।

কাহিনী/সাধু শুনোৱাৰ পাছত শিশুক কাহিনী/সাধুৰ সন্দৰ্ভত একমুখী আৰু বহুমুখী (উচ্চ স্বৰৰ চিন্তাৰ সুযোগ থকা) প্ৰশ্ন সুধিব।

অৱশেষত কাহিনীটোৰ লগত জড়িত কোনো লিখন ক্ৰিয়া-কলাপ, যেনে ছবি অঁকা, চৰিত্ৰৰ নাম লিখা, ৰং কৰা ইত্যাদি কৰিবলৈ দিব।

কাহিনী পঢ়ি শুনোৱা আৰু আলোচনা কৰা সামগ্ৰীঃ স্থানীয় কাহিনী/সাধু, পাঠ্যপুথি

সময় : ২০-২৫ মিনিট

পঢ়ি শুনোৱাটো এটা ভাব বিনিময়মূলক প্ৰক্ৰিয়া যাৰ দ্বাৰা শিক্ষক আৰু শিক্ষাৰ্থীয়ে লিখিত পাঠক আধাৰ হিচাপে লৈ সাৰ্থক আলোচনা কৰিব পাৰে। ইয়াৰ বাবে বিগৰুক বা যিকোনো ভাল সাধুপুথি ল'ব পৰা যায়। শিশুৰ পৰিৱেশ, শিকন স্তৰ, ৰুচিবোধ, ইত্যাদি দিশ বিবেচনা কৰি কাহিনী/সাধুপুথি নিৰ্বাচন কৰিব। কাহিনী/সাধু পঢ়ি শুনোৱা আৰু আলোচনাৰ শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনা এনেধৰণৰ :

কাহিনী/সাধু পঢ়ি শুনোৱা সামগ্ৰীঃ কাহিনী/সাধু কিতাপ সময় : ১০ মিনিট

উদ্দেশ্য :

- শিশুৱে কাহিনী/সাধুটোৰ লিখিত ভাষা শুনি বাক্যৰ গঠন আৰু শব্দাৱলী বুজিব পাৰিব।
- শিক্ষকে কাহিনী/সাধু পঢ়ি শুনোৱা আৰু আলোচনা।

প্ৰস্তুতি আৰু সামগ্ৰী :

- কাহিনী/সাধু কিতাপ এখন উলিয়াই ল'ব।
- শিক্ষকে কাহিনী/সাধুটো আগতীয়াকৈ পঢ়ি ল'ব আৰু কাহিনী/সাধুটোত থকা জটিল শব্দ চিনাক্ত কৰিব আৰু ধাৰণাবোৰ বুজি ল'ব।
- শিক্ষকে কাহিনী/সাধুটোৰ প্ৰধান শব্দ কেইটামানৰ কাৰ্ড সাজি লৈ দেৱালত আঁৰি দিব নাইবা বোৰ্ডত ডাঙৰ-ডাঙৰ আকাৰত লিখি ল'ব।

শিক্ষকৰ বাবে কেইটামান প্ৰধান দিশ :

- পঢ়ি শুনোৱাৰ সময়ছোৱাত সৰল ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিব।

প্ৰক্ৰিয়া :

- শ্ৰেণীটোৰ আৰম্ভণি, অংগ-ভংগীসহ থলুৱা গীত-মাত্ৰে কৰিব। ইয়াত সকলো শিশুকে ভাগ ল'বলৈ উৎসাহিত কৰিব। এই ক্ৰিয়া-কলাপৰ বাবে ৫-৭ মিনিট সময় ৰাখিব।
- শিশুসকলক বৃত্তাকাৰে বহুৱাব। তাৰ পাছত শিশুক পুথিখনত থকা ছবিবোৰ দেখুৱাই কেইটামান প্ৰশ্ন সুধি অনুমান কৰিবলৈ দিব, যেনে কাহিনীটোত কোন কোন থাকিব পাৰে? কাহিনীটোত কি হ'ব পাৰে?
- তাৰপাছত শিক্ষকে কাহিনী/সাধুটো কণ্ঠস্বৰৰ উঠা-নমা কৰি আৰু অংগ-ভংগী কৰি কাহিনী/সাধুটো পঢ়ি শুনাব। লিখিত পাঠটো শিক্ষকে সঠিক ৰূপত পঢ়াটো আৱশ্যকীয়। কাহিনী/সাধুটো দুই তিনিবাৰ পঢ়িব। কাহিনী/সাধুটোত থকা কঠিন শব্দৰ অৰ্থ থলুৱা ভাষাত বুজাই দিব। কাহিনী/সাধুটো শুনোৱাৰ পাছত শিক্ষকে শিশুৰ অনুমানৰ আধাৰত আলোচনা কৰিব, যেনে- তোমালোকে কাহিনী/সাধুটো শুনোৱাৰ আগতে যি অনুমান কৰিছিলো, সেয়া মিলিছেনে? যদি মিলে নাই, তেনেহ'লে কি কি অমিল হৈছে? কাহিনী/সাধুটোত যিসকল থাকিব বুলি ভাবিছিলো, তেওঁলোক সকলো কাহিনীত আছিলনে? ইত্যাদি।
- এতিয়া প্ৰশ্নৰ সহায়ত আলোচনাটো সজীৱ কৰিব। শিশুক কাহিনীটো সন্দৰ্ভত বন্ধ পৰিসীমা আৰু যুক্ত উত্তৰ (উচ্চস্বৰৰ চিন্তাৰ সুযোগ থকা) প্ৰশ্ন সুধিব।
- অৱশেষত শিক্ষকে আগতীয়াকৈ লিখি থোৱা প্ৰধান শব্দবোৰ সকলো শিশুৰ লগতে একেলগে পঢ়িব।
- অৱশেষত কাহিনীটোৰ লগত জড়িত কোনো লিখন ক্ৰিয়া-কলাপ কৰিবলৈ দিব।

শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়াৰ পুনৰীক্ষণ :

- কাহিনীটো শিশুসকলে শুনি বুজিব পাৰিছেনে?
- যিসকল শিশুৱে কাহিনীটো বুজি পোৱা নাই, তেওঁলোকক কাহিনীটো পুনৰ বুজাই দিব।
- কথা-বতৰা পাতোতে প্ৰয়োজনত থলুৱা ভাষা ব্যৱহাৰ কৰিব।

পৰৱৰ্তী শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনা কৰাৰ বাবে তলত দিয়া স্তৰসমূহ অনুসৰণ কৰিব :

কাহিনী পঢ়ি শুনোৱাৰ আগতে কাহিনী/সাধুটোৰ শিৰোনাম আৰু ছবি দেখুৱাই কাহিনী/সাধুটোৰ বিষয়ে অনুমান কৰিবলৈ দিব।

শিশুসকলক বৃত্তাকাৰে বা ওচৰা-ওচৰিকৈ বহুৱাই আৰু কণ্ঠস্বৰৰ উঠা-নমাৰে কাহিনী/সাধুটো দুই তিনিবাৰকৈ পঢ়ি শুনাব।

কাহিনীটো শুনোৱাৰ পাছত শিশুৰ অনুমান সন্দৰ্ভত আলোচনা কৰিব আৰু কঠিন শব্দবোৰৰ অৰ্থ বুজাই দিব।

শিশুক বন্ধ পৰিসীমা আৰু যুক্ত উত্তৰৰ প্ৰশ্ন কৰিব।

অৱশেষত কাহিনীটোৰ লগত জড়িত যিকোনো লিখন ক্ৰিয়া-কলাপ কৰাব।

সামাজিক আৰু আবেগিক বিকাশ

সামগ্ৰী : ক্ৰিয়া-কলাপৰ ধৰণ অনুসৰি বিভিন্ন সামগ্ৰী

সময়ঃ ৭ মিনিট

শিশুসকলৰ লগত কাৰ্য কৰিবলৈ এইটো খুবেই গুৰুত্বপূৰ্ণ যে শিশুসকলৰ শাৰীৰিক বিকাশৰ সৈতে জড়িত দিশসমূহৰ লগতে মানসিক, সামাজিক আৰু আবেগিক প্ৰয়োজনীয়তা সমূহকো বুজাটো প্ৰয়োজন এইটো তেতিয়াহে সম্ভৱ হয়, যেতিয়া শিক্ষকে শিশুসকলৰ সৈতে জড়িত হ'ব। বিগত কিছু বছৰ ধৰি হোৱা গৱেষণাই দেখুৱাইছে যে, যদি শিশুৱে আবেগিক আৰু সামাজিক ভাৱে নিৰাপদ, সহজ আৰু ভয় মুক্ত পৰিৱেশ পায়, তেন্তে শিকন প্ৰক্ৰিয়াত ই এক ইতিবাচক প্ৰভাৱ পেলায়।

বিভিন্ন বৈজ্ঞানিক গৱেষণাই দেখুৱাই যে, ‘আনন্দময় শিশুসকল সু-স্বাস্থ্যৰো অধিকাৰী হয়।’ অৰ্থাৎ শিশুসকলৰ ৰং মনৰ আৱেগে তেওঁলোকৰ শিক্ষণ-শিকনত প্ৰভাৱিত কৰে। শিশুৱে যদি কিবা কৰণত বিমোহিত পৰে, সহজ আৰু নিৰাপদ অনুভৱ নকৰে বা নিজকে শ্ৰেণীকোঠাৰ এক গুৰুত্বপূৰ্ণ অংশীদাৰ হিচাপে গণ্য কৰিব নোৱাৰে, তেন্তে শ্ৰেণীকোঠাৰ কাৰ্যৰ লগতে আন ছাত্ৰ-ছাত্ৰী আৰু শিক্ষকৰ সৈতে তেওঁ আত্মীয়তা অনুভৱ নকৰে। ইয়াৰ ফলত তেওঁলোকৰ শিকনত যথেষ্ট নেতিবাচক প্ৰভাৱ পৰে।

সেইবাবেই শ্ৰেণীকোঠাত ভয়মুক্ত পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰাটো খুবেই আৱশ্যক। তাৰবাবে আমি সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক সূক্ষ্মভাৱে দৃষ্টিত ৰাখিবলৈ আৰু বুজিবলৈ প্ৰয়াস কৰিব লাগিব। শিশু সকলক নিজৰ ভাৱ প্ৰকাশ কৰিবলৈ পৰ্যাপ্ত সুযোগ দিব লাগিব, যদিওবা তেওঁলোক কোনো কথাত ক্ষুণ্ণ বা দুখ কৰি থাকে। ইয়াৰ লগতে ভাবনা বা আৱেগক ভুল বা শুদ্ধ হিচাপে মন্তব্য নিদিবলৈ যত্ন কৰিব লাগিব। শিক্ষকে এইটো বুজিবলৈ যত্ন কৰিব লাগিব যে তেওঁলোক কিয় আৰু কিহৰ বাবে আবেগিক হৈ পৰিছে? প্ৰয়োজন হ'লে শিশুসকলৰ পৰিয়ালৰ সৈতে কথা পাতিব আৰু যিকোনো পৰিস্থিতিতে শিশুসকলৰ প্ৰতি নেতিবাচক ধাৰণা লোৱাৰ পৰা বিৰত থাকিব।

ক্ৰিয়া-কলাপ- ১ : কি ভাল লাগিল :-

পদ্ধতি :-

- ১। শিক্ষকে শিশুসকলক ইজনে সিজনক দেখা পোৱাকৈ বহুৱাব (উদাহৰণ : বৃত্তাকাৰত বা ইংৰাজী ‘U’ ৰ আকাৰত)
- ২। শিক্ষকে সৰু বল এটা (কাগজৰ বল) ল'ব। শিক্ষকে যিকোনো এজন শিশুক বলটো দিব আৰু সুধিব- যে “ভাষাৰ শ্ৰেণীত কৰা ক্ৰিয়া-কলাপৰ ভিতৰত কোনটো আটাইতকৈ ভাল লাগিছে?”
- ৩। যিজন শিশুৰ হাতত বল থাকিব, তেওঁ ভাল লগা ক্ৰিয়া-কলাপটো কৈ আন যিকোনো এজনলৈ বলটো দিব। এনেদৰে খেলটো আগবঢ়াই নিব। সকলো শিশুক ক'বলৈ সুযোগ দিব আৰু নিৰাপদ পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰি শিশুক নিজৰ মতামত প্ৰকাশ কৰাৰ সুযোগ দিব।

ক্ৰিয়া-কলাপ- ২ : মোৰ ভাল লগা :-

পদ্ধতি :-

- ১। শিশুসকলক বৃত্তাকাৰত থিয় কৰাব আৰু শিক্ষকে বৃত্তৰ মাজত থিয় হৈ নিজৰ ভাল লগা কিছুমান বিষয়ৰ ৪-৫ টা বাক্য ক'ব, যেনে- পৰিয়াল, প্ৰিয় খাদ্য, প্ৰিয় খেল, প্ৰিয় বন্ধুৰ বিষয়ে আদি।
- ২। ইয়াৰ পিছত শিক্ষকে যিকোনো এজন শিশুক মাজলৈ আহি নিজৰ বিষয়ে ক'বলৈ দিব। শিশুজনে কোৱা কথাখিনি বৃত্তাকাৰত থকা কোনো শিশুৰ সৈতে একে হ'লে বৃত্তাকাৰৰ সেই শিশুসকলে “মোৰ সৈতে একে”। বুলি হাত দাঙি ক'ব।
- ৩। ইয়াৰ মাজত ইতিমধ্যে মাজলৈ আহি কোৱা ছাত্ৰ-গৰাকীয়ে বৃত্তত হাত নদঙা যিকোনো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীৰ ওচৰলৈ যাব আৰু তেওঁ একেদৰে বৃত্তৰ মাজলৈ আহি তেওঁৰ ভাল লগা বিষয়ে ক'ব।
- ৪। এনেদৰে খেলটো চলাই থাকিব।

ক্ৰিয়া-কলাপ- ৩ : সুৰৰ লহৰ :-

পদ্ধতি :-

- ১। ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক এটা পৰিচিত গীত সমূহীয়াভাবে গাবলৈ দিব।
- ২। যেতিয়া শিশুৱে গীত গাব, তেতিয়া শিক্ষকে নিজৰ হাত তল-ওপৰ কৰিব। শিশুৱে শিক্ষকৰ হাত লক্ষ্য কৰি গাই থকা গীতৰ সুৰ উচ্চ আৰু নিম্ন স্বৰত গাব। যদি শিক্ষকে লাহে লাহে হাত ওপৰলৈ নিয়ে তেন্তে শিশুৱে গাই থকা গীতৰ সুৰ লাহে লাহে সলনি কৰি উচ্চ স্বৰত আৰু হাত তললৈ নিলে নিম্ন স্বৰত গাব। হাত ওপৰলৈ আৰু তললৈ নিয়াৰ গতি অনুসৰি সুৰৰ মাত্ৰা সলনি কৰিব।
- ৩। প্ৰথমে শিক্ষকে অনুশীলন কৰি ক্ৰিয়া-কলাপটো শিশুক বুজি পোৱাত সহায় কৰিব।

ক্ৰিয়া-কলাপ- ৪ : একেবাৰে মোৰ দৰে :-

পদ্ধতি :-

- ১। শিশু সকলক বৃত্তাকাৰে বহিবলৈ দিব, যাতে ইজনে সিজনক সহজে দেখা পায়।
- ২। শিশুসকলৰ মাজত এটা কাগজৰ বল দিয়া হ'ব যিটো এজনে আনজনলৈ আগবঢ়াব। তেওঁলোকক ক'ব যে যাৰ ওচৰত কাগজৰ বলটো থাকিব, তেওঁ নিজে ভাল পোৱা খাদ্য এবিধৰ বিষয়ে ক'ব লাগিব আৰু তাৰপিছত বলটো পৰৱৰ্তী শিশুজনলৈ আগবঢ়াই দিব। কোনো এগৰাকীয়ে নিজৰ ভাল পোৱা খাদ্যটো কওঁতে যদি আগতে কোৱা আন এগৰাকীৰ লগত মিলে, তেন্তে আগতে কোৱা গৰাকীয়ে “একেবাৰে মোৰ দৰে” বুলি ক'ব। তলৰ দিশবোৰ সামৰি নিজে ভাল পোৱা খাদ্যটোৰ বিষয়ে ক'ব।
 - ভাল পোৱা খোৱা বস্তুৰ নাম
 - বস্তুটো কেতিয়া আৰু ক'ত খায়?
 - কোনে তৈয়াৰ কৰি দিয়ে?
 - কাৰ সৈতে ভগাই খায়?
 - ইয়াক কেনেদৰে তৈয়াৰ কৰা হয়।
 - ইয়াৰ সৈতে জড়িত স্মৃতি, ইত্যাদি।
 - শিক্ষকে নিজেই এবাৰ কৰি দেখুৱাব।

ক্ৰিয়া-কলাপ- ৫ : সমনীয়াক প্ৰশংসা কৰোঁ আহা :-

পদ্ধতি :-

- ১। প্ৰথমে শিশুসকলক পৰিপাটিকৈ বৃত্তাকাৰে বহুৱাব। এতিয়া এগৰাকী শিশুক এটা কাগজৰ বল দিব। তাৰ পাছত কাগজৰ বলটো ইজনৰ পৰা সিজনৰ ওচৰলৈ নিবলৈ শিশুসকলক ক'ব। এতিয়া শিক্ষকে এটা চিনাকী গানৰ কলি গাব। কলিটো শেষ হোৱাৰ লগে লগে বলটো যাৰ কাষ পাব তেওঁ শ্ৰেণীকোঠাত থকা কোনো সমনীয়াৰ বিষয়ে প্ৰশংসা কৰি এটা বাক্য ক'ব। সকলো শিক্ষাৰ্থীয়ে কমকৈ/সামান্যকৈ হ'লেও নিজৰ মত প্ৰকাশ কৰিব।
- ২। শিক্ষকে প্ৰথমে কৰাৰ পাছত বাকী শ্ৰেণীকোঠাৰ শিশুসকলে খেলটো এইদৰে আগবঢ়াব।
- ৩। শিশুসকলক কমকৈ হ'লেও স্বতঃস্ফূৰ্তভাৱে নিজৰ মত প্ৰকাশ কৰাৰ ক্ষেত্ৰত শিক্ষকে সহায় কৰক।
- ৪। শিশুসকলৰ সহযোগিতা বৃদ্ধি কৰিবলৈ এটা সুবক্ষিত পৰিৱেশ সৃষ্টি কৰিব।

মৌখিক খেল আৰু ক্ৰিয়া-কলাপ

সামগ্ৰী : বেলেগ বেলেগ ক্ৰিয়া-কলাপ অনুসৰি
লোৱা বিভিন্ন সামগ্ৰী সমূহ।

সময়ঃ ১০-১৫ মিনিট

এই ক্ৰিয়া-কলাপৰ মুখ্য উদ্দেশ্য হৈছে—

- ১। শিশুৰ আনন্দৰ বাবে ভাষা ব্যৱহাৰ কৰা।
- ২। শিশুৰ মানসিক ক্ষমতাৰ বিকাশ কৰা।
- ৩। শিশুৰ চিন্তা, ভাৱনা, বিচাৰ প্ৰকাশ কৰিবলৈ দিয়া আৰু অধিক কথা ক'বলৈ দিয়া।
- ৪। শিশুৰ শব্দ ভাণ্ডাৰ বৃদ্ধি কৰা।

প্ৰায় ১০ মিনিট সময়ৰ বাবে সকলো শিশুৰ লগত সৰু-সৰু মৌখিক খেল আৰু ক্ৰিয়া-কলাপ কৰা হ'ব আৰু এইবোৰৰ বিৱৰণ তলত দিয়া হৈছে—

মন কৰিবলগীয়া কথা—

- ১। শিশুৰ ৰুচি অনুসৰি একোটা ক্ৰিয়া-কলাপ কিছুদিন একেধাৰে কৰাব পাৰি আৰু প্ৰয়োজন অনুসৰি সাল-সলনি কৰিবও পাৰি।
- ২। কিছুমান ক্ৰিয়া-কলাপ আকৌ এনেধৰণৰ, যিবোৰ বিভিন্ন ধৰণে কৰাব পাৰি। এই ক্ষেত্ৰত প্ৰয়োজন অনুসৰি ক্ৰিয়া-কলাপৰ ধৰণ আৰু জটিলতাবোৰ অৱশ্যে সাল-সলনি কৰিব পাৰি।
- ৩। খেল চলি থকা সময়ত সকলো শিশুৱে কথা ক'বলৈ সুবিধা পোৱাটো নিশ্চিত কৰিব। যিবোৰ শিশুৱে কম কথা কয়, তেওঁলোকক কথা ক'বলৈ অধিক উৎসাহ দিব। সকলো শিশুৰ সহযোগিতা আৰু অংশগ্ৰহণ সুনিশ্চিত কৰিব।
- ৪। কিছুমান ক্ৰিয়া-কলাপৰ উদাহৰণ দিয়া হৈছে, যিবোৰ আপুনি শ্ৰেণীকোঠাত একেধৰণে বা সাল-সলনি কৰি কৰিব পাৰে বা আপুনি আৰু তেনে ধৰণৰ নতুন নতুন খেলৰ ক্ৰিয়া-কলাপো কৰিব পাৰে।

ক্ৰিয়া-কলাপ- ১ : কৰি দেখুৱাও আহা :-

এই খেলত শিশুসকলে বেলেগ বেলেগ ধৰণৰ বিষয়, কৌশল আৰু বিভিন্ন বস্তু সম্পৰ্কীয় কিছুমান বাক্য ক'বলৈ প্ৰয়াস কৰিব।

সামগ্ৰী : কাগজৰ টুকুৰা, কিছুমান লিখিত চানেকি/পোষ্টাৰ।

পদ্ধতি :

- ১। শিক্ষকে বিভিন্ন বিষয়ৰ চানেকি/পোষ্টাৰ কিছুমান প্ৰস্তুত কৰি লব। যেনে- কবিতা শুনোৱা, কাহিনী/গল্প শুনোৱা, গান গোৱা, জন্তুৰ মাত উলিওৱা, কৌতুক শুনোৱা ইত্যাদি।
- ২। শিশু সকলৰ লগত বৃত্তাকাৰে ঘেৰত বহি লওক। লিখিত চানেকিবোৰ নিজৰ সন্মুখত ৰাখক আৰু যিকোনো এগৰাকী শিশুক কাগজৰ টুকুৰাৰে প্ৰস্তুত কৰা বল এটা দিয়ক। এতিয়া সকলোৱে তালি বজাওক আৰু যেতিয়ালৈ তালি বাজিব, তেতিয়ালৈ শিক্ষাৰ্থীসকলে ক্ৰম অনুসৰি ইজনে-সিজনক কাগজৰ বলটো দি যাব।
- ৩। তালি বন্ধ কৰাৰ লগে লগে কাগজৰ টুকুৰাৰ বলটো যিগৰাকী শিশুৰ ওচৰ পায়, তেওঁ সন্মুখত থকা চানেকি/পোষ্টাৰবোৰৰ পৰা এখন উঠাই আনি সেই বিষয়ে পঢ়ি শুনাব।
- ৪। শিশুসকলে চানেকি/পোষ্টাৰত লিখা থকা কাৰ্যটো কৰি দেখুৱাব, যেনে- যদি চানেকিত “কবিতা শুনোৱা” লিখা থাকে, শিশুগৰাকীয়ে কবিতা শুনাব। এইদৰে পুনৰ শিক্ষকে শিশুসকলৰ লগত তালি বজাব আৰু খেলটো আগবঢ়াব।

ক্ৰিয়া-কলাপ- ২ : এইটো কি ? :-

এই খেলটোত এগৰাকী শিশুৱে নিৰ্বাচিত বস্তুৰ বিষয়ে বিশেষভাৱে ক'ব আৰু আন সকলে সেই বিশেষত্বৰ ওপৰত ভিত্তি কৰি বস্তুটোৰ 'নাম কি হ'ব' সেই বিষয়ে অনুমান কৰিব। এনেদৰে খেলটো আগবঢ়াই নিব।

সামগ্ৰী : কিছুমান চিত্ৰ কাৰ্ড।

পদ্ধতি :

- ১। সকলো শিশুক 'ইউ' (U) আকাৰত বহুৱাব আৰু কাৰ্ডবোৰ ওলোটাকৰি ৰাখিব। কোনো এজন শিক্ষাৰ্থীক আগবাঢ়ি আহি এখন চিত্ৰকাৰ্ড উঠাই চাবলৈ দিয়ক। লক্ষ্য ৰাখিব লাগে যাতে এই চিত্ৰকাৰ্ডখন বাকী শিক্ষাৰ্থী সকলে দেখা নাপায়।
- ২। এতিয়া চিত্ৰকাৰ্ডত থকা জন্তু/ফল/বস্তুৰ বিষয়ে তেওঁলোকক ক'বলৈ দিয়ক, উদাহৰণস্বৰূপে - যদি চিত্ৰকাৰ্ডখনত 'আম'ৰ চিত্ৰ থাকে তেন্তে তেওঁ ক'ব পাৰিব যে- "এইটো এটা ফল, ইয়াৰ সোৱাদ মিঠা। আমি গৰমৰ দিনত এই ফল খাওঁ ইত্যাদি।"
- ৩। এইবোৰ শুনি শ্ৰেণীৰ বাকী শিশু সকলে কাৰ্ডত থকা বস্তুটোৰ নাম কি হ'ব আদি অনুমান কৰি কব। (আৰম্ভণিতে শিক্ষকে কৈ থকা শিশুসকলক ক্ৰিয়া-কলাপটো আগবঢ়াই নিয়াত সহায় কৰিব আৰু ক'ব "এতিয়া ইয়াৰ ৰঙৰ বিষয়ে কোৱা," "ইয়াৰ আকাৰ কেনেকুৱা কোৱাচোন", ই কি শ্ৰেণীত পৰে কোৱা, যেনে- ফল, জন্তু শাক-পাচলি; চৰাই-চিৰিকটি ইত্যাদি।) এবাৰ শিশু সকলে খেলটো বুজি উঠাৰ পাছত শিক্ষকে সহায় কৰিবলৈ এৰি দিব। শেষত শিশুসকলে নিজে কৰিব।

শিল্পী : য়েভনিল ডুবিন্কো

মৌখিক ভাষাৰ লগত জড়িত লিখনৰ ক্ৰিয়া-কলাপ

মৌখিক ভাষাৰ লগত জড়িত ক্ৰিয়া-কলাপবোৰৰ লগত লিখন কাৰ্যও জড়িত আছে। লিখন ক্ৰিয়া-কলাপ সমূহ মৌখিক ক্ৰিয়া-কলাপ যেনে- চাৰ্টৰ বিষয়ে আলোচনা, কাহিনী শুনোৱা, খেল খেলা আদিৰ সৈতে জড়িত।

এইবোৰ কৰাৰ সময়ত তলত দিয়া স্তৰবোৰ অনুসৰণ কৰিব—

চিত্ৰ অংকন :

সময় : ৫-৭ মিনিট

- মৌখিক ক্ৰিয়া-কলাপৰ পাছত শিশুসকলক চিত্ৰ আঁকিবলৈ দিব, ৰং কৰিবলৈ দিব আৰু নাম লিখিবলৈ দিব।
- অংকিত চিত্ৰৰ বিষয়ে কিছুমান অন্য শব্দ/বাক্য লিখিবলৈ দিব।
- অংকিত চিত্ৰৰ বিষয়ে শ্ৰেণীকোঠাত শিশু সকলৰ লগত আলোচনা কৰিব।

মন কৰিবলগীয়া কথা :

শিশুসকলক চিত্ৰ আঁকিবলৈ সুবিধা দিব। এই সময়ত শিশু সকলক চিত্ৰ কেনেকৈ আঁকিব লাগে, কি ৰং ব্যৱহাৰ কৰিব লাগে আদি ক'ব নালাগে।

চিত্ৰবোৰ সেইদিনা কোৱা বা শুনোৱা কাহিনী বা পাঠৰ লগত সম্পৰ্ক থকা হ'ব পাৰে। শিশু সকলে যি ধৰণৰ চিত্ৰ আঁকে তাৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিব।

স্বতন্ত্ৰ লিখন :

- শিশু সকলক কোনো চিত্ৰ/কাহিনী বা যিকোনো অভিজ্ঞতাৰ বিষয়ে নিজৰ ভাষাত লিখিবলৈ কিছু সময় দিব।
- লিখাৰ পাছত তেওঁলোকক নিজৰ লিখাখিনিৰ বিষয়ে পঢ়িবলৈ ক'ব আৰু ইয়াৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিবলৈ দিব।
- শিশুসকলৰ লিখাখিনি শ্ৰেণীকোঠাত প্ৰদৰ্শন কৰিব আৰু এটা নিৰ্দিষ্ট সময়ৰ বিৰতিৰ পাছত সেইবোৰ আলোচনা কৰি সলনি আৰু সংশোধন কৰি গৈ থাকিব।

মন কৰিবলগীয়া কথা :

লিখনৰ সময়ত শিশুসকলক নিজৰ ইচ্ছানুসৰি লিখিব দিব। তেওঁলোকে ভালকৈ লিখিব নোৱাৰিবও পাৰে, কেৱল আক্ৰাক্, আকৃতি বা বৰ্ণৰ দৰে কিবা লিখি থ'ব পাৰে। আপুনি শিশুসকলৰ লগত সেইবোৰ চাব, পঢ়িব আৰু তেওঁলোকক উৎসাহিত কৰি যাব।

সৃজনীমূলক কাৰ্য্যৱলী

সামগ্ৰীঃ চাৰ্ট পেপাৰ, পেঞ্চিল, ৰঙ, কেঁটী আদি।

সময় : ৫-৭ মিনিট

তৃতীয় শ্ৰেণীৰ শিশুসকলক গোটত বিভক্ত কৰি কৰিব পৰা কিছু মৌখিক সৃজনীমূলক কাৰ্য্য প্ৰস্তাব কৰা হৈছে। এনেধৰণৰ কাৰ্য্যই শিশুসকলৰ চিন্তন, অনুভৱ ব্যক্ত কৰা, মতামত ব্যক্ত কৰা, নতুন সৃষ্টি কৰা, বিশ্লেষণ কৰা, সাৰাংশ উলিওৱা, সমস্যাৰ সমাধান কৰাৰ দৰে উচ্চস্তৰীয় কৌশল বিকাশ কৰাত সুযোগ দিব।

ক্ৰিয়া-কলাপ ১ : দলীয় যুক্তিতৰ্ক :-

শিক্ষকে শ্ৰেণীৰ শিশুসকলক দুটা দলত বিভক্ত কৰিব। তাৰ পাছত যিকোনো এটা বিষয়ৰ ওপৰত যেনে- বিদ্যালয়লৈ আহি কি কি কৰা উচিত আৰু কি কি কৰা অনুচিত দুয়োটা দলকে ক'বলৈ দিব। তাৰ পাছত দুয়োটা দলে কোৱা কথাখিনিৰ বিষয়ে শিশুসকলৰ লগত আলোচনা কৰিব।

ক্ৰিয়া-কলাপ ২ : সহানুভূতি :-

ৰাণাই স্কুলৰ পৰা আহোতে বাটত এটা কুকুৰৰ পোৱালী পৰি থকা দেখিলে। সি পোৱালীটো ঘৰলৈ লৈ আহিল আৰু তাক ধুইপখালি কিবা খাবলৈ দিলে।

শিক্ষকে প্ৰশ্ন সুধিব—

প্ৰশ্ন : ৰাণাই কুকুৰৰ পোৱালীটো ঘৰলৈ লৈ অহাটো ভাল হৈছে নে?

প্ৰশ্ন : তোমালোকে কি কৰিলাহেঁতেন?

ক্ৰিয়া-কলাপ ৩ : ছবি চাই আলোচনা কৰা :-

শিক্ষকে বোৰ্ডত এটা বাল্টি বা এটা কলহৰ ছবি আঁকিব। এতিয়া বাল্টি বা কলহটো কি কামত ব্যৱহাৰ কৰা হয় দলত আলোচনা কৰিবলৈ দিব।

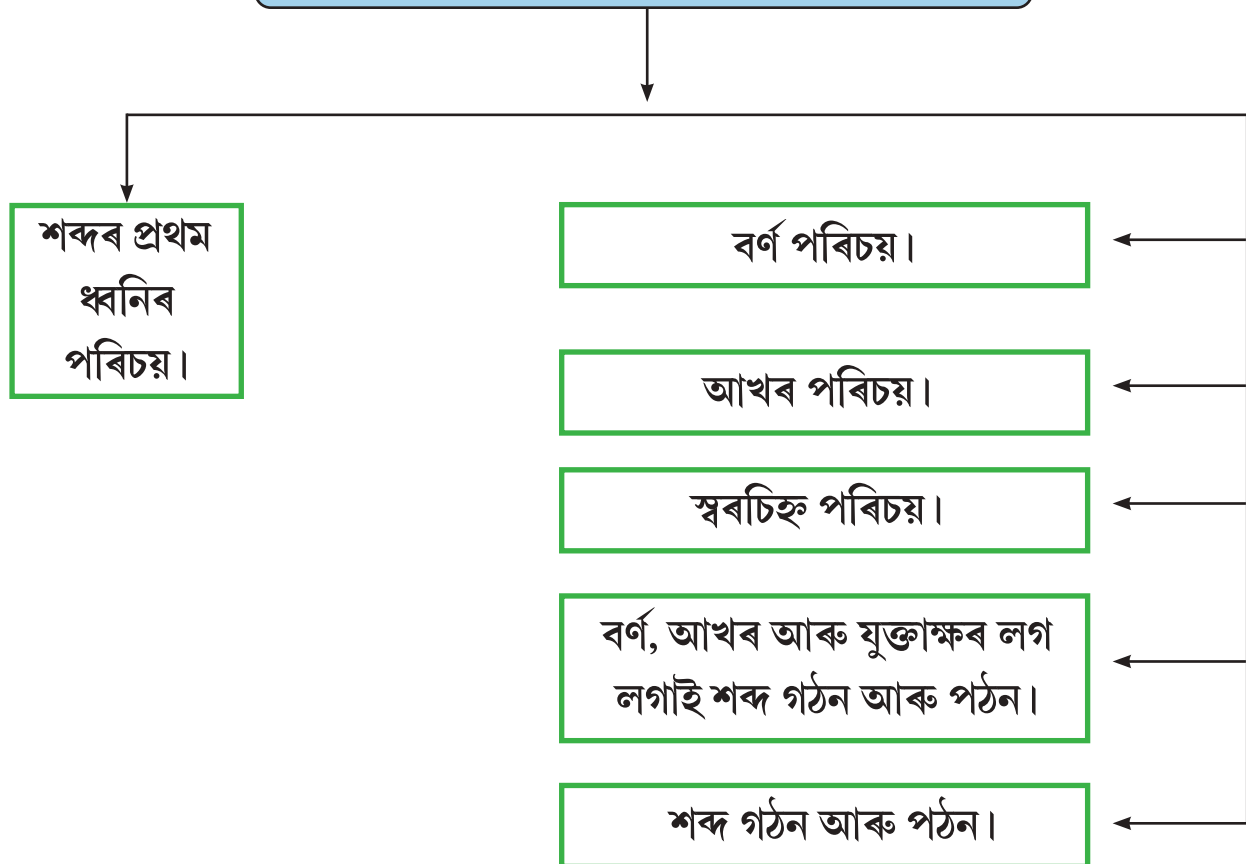
ক্ৰিয়া-কলাপ ৪ : কণ্ড আহা :-

শিক্ষকে শিশুসকলক কেইটামান দলত ভাগ কৰি ল'ব। ইয়াৰ পাছত শিকন কোনৰ পৰা বিভিন্ন সামগ্ৰী থকা মোনা এটা দলবোৰৰ সন্মুখত ধৰি মোনাটোৰ পৰা ২-৩ টা বস্তু উলিয়াবলৈ ক'ব। এতিয়া প্ৰতিটো দলকে উলিয়াই সংগ্ৰহ কৰা বস্তুৰ নামবোৰ ক'বলৈ দিব আৰু এটাকৈ ব্যৱহাৰ ক'বলৈ দিব।

পাঠোদ্ধাৰ (ডিক'ডিং) আৰু ইয়াৰ সম্বন্ধীয় লিখন ক্ৰিয়া-কলাপ

ধ্বনি সজাগতা/পাঠোদ্ধাৰ (৩০-৩৫ মিনিট)

শব্দৰ প্ৰথম ধ্বনিৰ পৰিচিতি

(১০-১৫ মিনিট)

- শিক্ষকে যিকোনো বিশেষ ধ্বনিৰ দ্বাৰা আৰম্ভ হোৱা (যেনে- মৰম, শব্দটোত 'ম') যিকোনো (শিশুৰ ঘৰুৱা ভাষাত ব্যৱহাৰ হোৱা শব্দ হ'লেও হ'ব) শব্দ ক'ব। তাৰপাছত শব্দটোৰ প্ৰথম ধ্বনিটো স্পষ্টকৈ ক'ব। তাৰপাছত আৰু তিনি-চাৰিটা সেই একে ধ্বনিৰে আৰম্ভ হোৱা শিশুৰ চিনাকি শব্দ ক'ব (যেনে-মকৰা, মটৰ, মলম, মম ইত্যাদি)। শিশুৰ মনোযোগ 'ম' ধ্বনিটোৰ প্ৰতি নিবদ্ধ কৰিব।
- তাৰপাছত শিক্ষকে আৰু কেইটামান বেলেগ শব্দ ক'ব। তাৰ মাজতে সেই বিশেষ ধ্বনিৰে আৰম্ভ হোৱা শব্দও থাকিব। যদি শব্দকেইটাৰ মাজত সেই বিশেষ ধ্বনিৰ 'ম' ৰে আৰম্ভ হোৱা শব্দ থাকে, তেনেহ'লে শিশুক হাত দাঙিবলৈ ক'ব।
- এতিয়া শিক্ষকে সেই ধ্বনিৰে আৰম্ভ হোৱা শব্দ ক'বলৈ শিশুসকলক কব (এই শব্দবোৰৰ মাজত শিশুৰ ঘৰুৱা ভাষাৰ শব্দ থাকিলেও শিক্ষকে তেওঁলোকক ক'বলৈ উৎসাহিত কৰিব)।

বৰ্ণ পৰিচয়ৰ ক্ৰিয়া-কলাপ

(১৫ মিনিট)

ধৰি লওক ‘ম’ বৰ্ণটোৰ সৈতে চিনাকি হৈ ধ্বনিটো ক’ব আৰু লিখিব লাগে।

শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনাৰ উদাহৰণ—

বৰ্ণ পৰিচয়ৰ ক্ৰিয়া-কলাপ

সামগ্ৰীঃ বোর্ড, চ’ক, বৰ্ণকাৰ্ড, পাঠ্য পুথি আৰু কাৰ্যপত্ৰ

সময় : ১৫ মিনিট

প্ৰস্তুতি আৰু সামগ্ৰী :

- সামগ্ৰী - বোর্ড, চ’ক, বৰ্ণকাৰ্ড, পাঠ্য পুথি আৰু কাৰ্যপত্ৰ
- শিক্ষকে আগতীয়াকৈ বৰ্ণকাৰ্ড বাচি ৰাখিব।
- ‘ম’ বৰ্ণৰে আৰম্ভ হোৱা সৰল আৰু শিশুৰ চিনাকি শব্দৰ এখন তালিকা প্ৰস্তুত কৰিব।

শিক্ষকৰ বাবে মনত ৰাখিব লগীয়া কেইটামান দিশ :

- বৰ্ণ শিকাৰ অৰ্থ হ’ল বৰ্ণৰ আকৃতিৰ লগত ধ্বনি মিলোৱা, বৰ্ণটোৰ আকৃতিটো চাই বৰ্ণৰ ধ্বনি ক’ব পৰা আৰু লিখিব পৰা।
- শিশুৱে পাঠ্যপুথি আৰু কাৰ্যপত্ৰ- উভয়কে ব্যৱহাৰ কৰিব পৰা।

প্ৰক্ৰিয়া :

- শিশুক বৃত্তাকাৰে বহুৱাব আৰু শিক্ষকেও তেওঁলোকৰ লগত বহিব।
- শিশুসকলৰ মাজত চিনাকি শব্দ এটা লৈ শিক্ষকে সেই শব্দটো প্ৰথমে কৈ পাছত ধ্বনিবোৰ এটা এটাকৈ ভাঙি ক’ব। যেনে- মৰম (ম-ৰ-ম)। শিক্ষকে ‘মৰম’ শব্দটোৰ পৰা ‘ম’ ধ্বনিটো, শিশুসকলক চিনাক্ত কৰিবলৈ ক’ব। একে পদ্ধতিৰে তেওঁ শিশুসকলৰ চিনাকি আৰু একে ধ্বনিৰে আৰম্ভ হোৱা আন কেইটামান (তিনি-চাৰিটা) শব্দ ক’ব আৰু ‘ম’ ধ্বনিটো চিনাক্ত কৰিবলৈ দিব।
- ‘মকৰা’ শব্দটো বোৰ্ডত লিখিব আৰু প্ৰথম ধ্বনি ‘ম’ত গোল চিন দিব। লগতে তেওঁ ‘ম’ৰ উচ্চাৰণ কৰি শিশুসকলক শুনাব।
- তাৰ পাছত তেওঁ শিশুসকলক ‘ম’ থকা বৰ্ণ কাৰ্ড দেখুৱাব আৰু ৩/৪ বাৰ ‘ম’ৰ উচ্চাৰণ কৰি দেখুৱাব। তাৰ পাছত শিশুসকলক ‘ম’ ৰে আৰম্ভ হোৱা শব্দ কবলৈ ক’ব আৰু শিশুসকলৰ সঁহাৰিবোৰ বোৰ্ডত লিখি যাব, যেনে- মনোজ, মটৰ, মহ, মহৰম ইত্যাদি। (শিশুৰ ঘৰুৱা ভাষাৰ শব্দবোৰো ইয়াত অন্তৰ্ভুক্ত হ’ব)। শিক্ষকে সকলো শিশুৰ লগতে শব্দবোৰ পঢ়িব আৰু প্ৰথম ধ্বনি ‘ম’ত ঘেৰ চিন দি যাব।
- ইয়াৰ পাছত শিশুসকলক শ্ৰেণীকোঠা আৰু পাঠ্যপুথিত চকু ফুৰাই ‘ম’ বৰ্ণটো বিচাৰি উলিয়াবলৈ দিব। শিক্ষকে পাঠ্যপুথিত দেখাপোৱা ‘ম’ বৰ্ণটোত পেঞ্চিলেৰে গোল চিন দিবলৈও ক’ব পাৰে।
- শিক্ষকে পাঠোদ্ধাৰৰ খেল-ধেমালিৰ “এইটো মোৰ আখৰ” শীৰ্ষক ক্ৰিয়া-কলাপটো কৰোৱাব।
- শিক্ষকে পাঠোদ্ধাৰৰ খেল-ধেমালিৰ মাধ্যমেৰে ‘ম’ বৰ্ণটো শিশুসকলৰ সৈতে একেলগে লিখিব। যেনে, সকলো শিশুক বৃত্তাকাৰে থিয় কৰি শূণ্যত নাইবা পৰস্পৰৰ পিঠিত বা মজিয়াত ‘ম’ বৰ্ণটো লিখিবলৈ দিব। শেষত ‘ম’ বৰ্ণৰ লগত জড়িত অনুশীলনটো কাৰ্যপত্ৰৰ পৰা কৰোৱাব।

শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াৰ পুনৰীক্ষণঃ

- শিশুৱে ‘ম’ বৰ্ণটো চিনিবলৈ অসুবিধা পাইছে নেকি? যদি পাইছে ক্ৰিয়া-কলাপখিনি পুনৰ কৰোৱাব।
- শিশুৱে ‘ম’ বৰ্ণটো লিখিবলৈ অসুবিধা পাইছে নেকি, মূল্যায়ন কৰক। যদি পাইছে ক্ৰিয়া-কলাপখিনি পুনৰ কৰোৱাব।

শিক্ষকে পৰৱৰ্তী শিক্ষণ- শিকন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰোঁতে নিম্নলিখিত পদক্ষেপ/স্তৰ কেইটা অনুসৰণ কৰিব।

শিক্ষকে যিকোনো পৰিচিত শব্দ, যেনে- ‘কলম’ শব্দটো প্ৰথমে ক’ব। তাৰ পাছত ধ্বনিবোৰ এটা এটাকৈ ভাঙি ক’ব, শেষত ধ্বনিবোৰ লগলগাই সম্পূৰ্ণ শব্দ ‘কলম’ ক’ব। ইয়াৰপাছত প্ৰথম ধ্বনি ‘ক’-টোক পৃথককৈ ক’ব।

(কলম → ক ল ম (কলম) → ক)

‘কলম’ শব্দটো বোৰ্ডত লিখিব আৰু প্ৰথম বৰ্ণ ‘ক’ টোত গোল চিন দিব। তাৰপাছত তেওঁ ‘ক’-ৰ বৰ্ণকাৰ্ডখন দেখুৱাই তিনি চাৰিবাবমান মাতি শুনাব। তাৰ পাছত শিশুসকলক ‘ক’ ৰে আৰম্ভ হোৱা কেইটামান শব্দ কবলৈ দিব আৰু তেওঁলোকৰ সঁহাৰিবোৰ বোৰ্ডত লিখি যাব। বোৰ্ডৰ শব্দবোৰ ভাঙি প্ৰথম ধ্বনিটোত (ক) বিশেষ গুৰুত্ব দি ক’ব আৰু বৰ্ণ ‘ক’ টোত গোল চিন দিব।

শিশুসকলক শ্ৰেণীকোঠা আৰু প্ৰথম শ্ৰেণীৰ পাঠ্যপুথিত চকু ফুৰাই ‘ক’ বৰ্ণটো বিচাৰি উলিয়াবলৈ দিব। শিক্ষকে পাঠ্যপুথিত দেখা পোৱা ‘ক’ বৰ্ণটোত পেঞ্চিলেৰে গোল চিন দিবলৈও ক’ব পাৰে।

পাঠোদ্ধাৰৰ খেল-ধেমালিৰ যিকোনো এটা ক্ৰিয়া-কলাপ কৰোৱাব।

বেলেগ-বেলেগ খেল-ধেমালিৰে শূণ্যত আৰু মজিয়াত বৰ্ণ লিখনৰ অভ্যাস কৰোৱাব।

কাৰ্যপত্ৰ আৰু পাঠ্যপুথিৰ পৰা বৰ্ণ পৰিচয়ৰ অভ্যাস কৰাব।

আখৰ আৰু যুক্তাক্ষৰ পৰিচয়ৰ ক্ৰিয়া-কলাপ

(১০-১৫ মিনিট)

শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনাৰ উদাহৰণ :

আখৰৰ সৈতে পৰিচয় হৈ তাৰ ধ্বনিটো কোৱা আৰু লিখা।

সামগ্ৰীঃ বোৰ্ড, চ’ক, বৰ্ণকাৰ্ড, পাঠ্য পুথি আৰু কাৰ্যপত্ৰ

সময় : ১৫ মিনিট

প্ৰস্তুতি আৰু সামগ্ৰী :

- বৰ্ণ/আখৰ জাল, আখৰ কাৰ্ড, পাঠ্যপুথি, কাৰ্যপত্ৰ।
- শিক্ষকে শিকনীয় স্বৰচিহ্ন অনুসৰি প্ৰয়োজনীয় বৰ্ণ বা আখৰ জাল, আখৰ কাৰ্ড আগতীয়াকৈ সাজু কৰি ৰাখিব।

শিক্ষকৰ বাবে কেইটামান প্ৰধান দিশ :

- গা, ৰা, মা আদি আখৰবোৰ এটা ধ্বনি হিচাপে পোনপটীয়াকৈ শিকোৱা হয়। বৰ্ণ আৰু স্বৰচিহ্ন পৃথক কৰি কোৱা নহয়।
- বৰ্ণ/আখৰ জালক দুই তিনি ধৰণে ব্যৱহাৰ কৰিব।

প্রক্রিয়া :

- শিক্ষকে বোর্ডত যিকোনো এটা বর্ণ লিখিব আৰু উচ্চাৰণ কৰিব। তাৰপাছত সেই বৰ্ণটোত আকাৰ যোগ কৰি বোর্ডত লিখিব আৰু স্বৰচিহ্নৰ সৈতে বৰ্ণ (আখৰ)টো উচ্চাৰণ কৰিব। যেনে, ‘ম—মা’। অন্য কেইটামান বৰ্ণ লৈ (ইতিমধ্যে যিকেইটা বৰ্ণক লৈ তাৰ আগতে ক্ৰিয়া-কলাপ কৰা হৈছে) তাত স্বৰচিহ্ন আকাৰ যোগ কৰি বৰ্ণ/আখৰ জাল গঠন কৰিব আৰু সেই আখৰকেইটা উচ্চাৰণ কৰিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰিব।
- এতিয়া আখৰ/বৰ্ণ জালৰ পৰা স্বৰচিহ্ন আকাৰটো থকা বৰ্ণ/আখৰ পঢ়িব আৰু শিশুক তেওঁৰ লগত মাতিবলৈ ক’ব।
- শ্ৰেণীকোঠাত চকুফুৰাই শিশুসকলক সেই আখৰটো চিনাক্ত কৰিবলৈ ক’ব।
- শিক্ষকে চাৰি-পাঁচজনীয়া দলত শিশুসকলক ভাগ কৰিব আৰু প্ৰতিটো দলক বৰ্ণ/আখৰ জাল দি দলগতভাৱে পঢ়িবলৈ দিব।
- শিশুসকলক পাঠ্যপুথিতো সেই আখৰটো বিচাৰি উলিয়াবলৈ কব আৰু আখৰবোৰত গোল চিন দিবলৈ ক’ব।
- শিক্ষকে পাঠোদ্ধাৰৰ খেল-ধেমালিৰ “এইটো মোৰ আখৰ” শীৰ্ষক ক্ৰিয়া-কলাপটো কৰোৱাব।
- শেষত আকাৰ সম্পৰ্কীয় অনুশীলনটো কাৰ্যপত্ৰৰ পৰা কৰোৱাব।

শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়াৰ পুনৰীক্ষণ:

- সকলো শিশুৱে আখৰটো চিনিবলৈ অসুবিধা পাইছে নেকি? যদি পাইছে তেনেহলে অতিৰিক্ত ক্ৰিয়া-কলাপ কৰোৱাব।

পৰৱৰ্তী শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনা কৰাৰ বাবে তলত দিয়া স্তৰসমূহ অনুসৰণ কৰিব :

নিৰ্দিষ্ট বৰ্ণ-স্বৰচিহ্নক উদ্দেশ্য কৰি বোর্ডত বৰ্ণ/আখৰ জাল প্ৰস্তুত কৰিব।

শিক্ষকে আখৰেৰে গঠিত এই বৰ্ণ/আখৰ জালৰ আখৰবোৰ উচ্চাৰণ কৰি শুনাব আৰু তেওঁৰ লগে লগে শিশুকো উচ্চাৰণ কৰিবলৈ দিব।

শিক্ষকে চাৰি-পাঁচজনীয়া দলত শিশুসকলক ভাগ কৰিব আৰু প্ৰতিটো দলক বৰ্ণ/আখৰ জাল দি দলগতভাৱে পঢ়িবলৈ দিব।

শিশুসকলক পাঠ্যপুথিতো সেই আখৰটো বিচাৰিবলৈ কব আৰু আখৰবোৰত ঘেৰ/গোল চিন দিবলৈ ক’ব।

শিক্ষকে পাঠোদ্ধাৰৰ খেল-ধেমালিৰ “এইটো মোৰ আখৰ” শীৰ্ষক ক্ৰিয়া-কলাপটো কৰোৱাব।

বৰ্ণ আৰু আখৰ লগ লগাই শব্দ গঠন আৰু পঠন

(১০-১৫ মিনিট)

শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনাৰ উদাহৰণ :

বৰ্ণ আৰু আখৰ লগ লগাই শব্দ গঠন আৰু পঠন

সামগ্ৰী: বৰ্ণ/আখৰ কাৰ্ড, কাৰ্যপত্ৰ, বৰ্ণ/আখৰ জাল, পাঠ্যপুথি

সময় : ১৫ মিনিট

প্ৰস্তুতি আৰু সামগ্ৰী :

- সামগ্ৰী- বৰ্ণ/আখৰ কাৰ্ড, কাৰ্যপত্ৰ, বৰ্ণ/আখৰ জাল, পাঠ্যপুথি
- শিক্ষকে শিকনীয় বৰ্ণ/আখৰ জাল আগতীয়াকৈ সাজু কৰি ৰাখিব।

শিক্ষকৰ বাবে কেইটামান প্ৰধান দিশ :

- শিশুৱে অৰ্থ থকা বা অৰ্থহীন দুয়োপ্ৰকাৰৰ শব্দ গঠন কৰিব পাৰিব।
- শিক্ষকে ইতিমধ্যে শিকোৱা বৰ্ণ/আখৰবোৰ পুনৰাবৃত্তি কৰাব।

প্ৰক্ৰিয়া -

- শিক্ষকে বোৰ্ডত ইতিমধ্যে শিকোৱা বৰ্ণ/আখৰ প্ৰয়োগ কৰি গঠন কৰা শব্দ এটা বাকচত ভাঙি উচ্চাৰণ কৰি কৰি লিখিব। যেনে- না ম
- ইয়াৰ পাছত শিক্ষকে ওপৰোক্ত বৰ্ণ/আখৰৰ দ্বাৰা গঠন হোৱা শব্দ একেলগে লিখিব না— ম নাম এনে কৰোঁতে দুয়োটা আখৰক বেলেগ বেলেগ কৈ উচ্চাৰণ কৰি পাছত একেলগে আকৌ উচ্চাৰণ কৰিব। এনেধৰণৰ শব্দটো তিনি-চাৰিবাৰকৈ উচ্চাৰণ কৰিব।
- ইতিমধ্যে শিকোৱা সকলো বৰ্ণ/আখৰ মিলাই অধিক শব্দ গঠন কৰিব আৰু প্ৰতিটো শব্দ ৩/৪ বাৰকৈ উচ্চাৰণ কৰিব। যেনে, কাম, দাম, লাম, পাম, ধাম ইত্যাদি।
- শিশুসকলক সৰু-সৰু দলত বিভক্ত কৰিব আৰু ইতিমধ্যে শিকোৱা বৰ্ণ/আখৰৰ কাৰ্ড বিলাই দিব আৰু নতুন শব্দ গঠন কৰিবলৈ দিব। ইয়াত অৰ্থহীন শব্দ আৰু শিশুৰ ঘৰুৱা ভাষাৰ শব্দও অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব পাৰিব।
- শেষত কাৰ্যপত্ৰত দিয়া ‘পঢ়োঁ আহা’ ভাগত দিয়া ক্ৰিয়া-কলাপখিনি কৰাব।

শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াৰ পুনৰীক্ষণ :

- সকলো শিশুৱে বৰ্ণ/আখৰ লগ লগাই শব্দ গঠন কৰিবলৈ অসুবিধা পাইছে নেকি? যদি পাইছে, তেনেহলে অতিৰিক্ত ক্ৰিয়া-কলাপ কৰাব।

শিক্ষকে পৰৱৰ্তী শিক্ষণ-শিকণ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰোঁতে নিম্নলিখিত পদক্ষেপ/স্তৰসমূহ অনুসৰণ কৰিব:

শিক্ষকে বোৰ্ডত দুটা বাকচ আঁকিব আৰু তাত বৰ্ণ/আখৰ উচ্চাৰণ কৰি লিখিব।
তাৰ পাছত এই দুটা বাকচৰ সন্মুখত এটা ডাঙৰ বাকচ আঁকি সৰু দুটাত থকা বৰ্ণ/আখৰ
মিলাই এটা শব্দ গঠন কৰি লিখিব। তাৰ পাছত প্ৰথমে বেলেগ বেলেগকৈ আৰু
তাৰপাছত একেলগে উচ্চাৰণ কৰি দুই তিনিবাৰ পঢ়িব।

ওপৰত দিয়া প্ৰক্ৰিয়ামতে বৰ্ণ/আখৰ বেলেগ বেলেগকৈ আৰু তাৰ পাছত
একেলগে শিশুসকলৰ লগত দুই তিনিবাৰ পঢ়িব।

শিশুসকলৰ লগত এটা শব্দ গঠন কৰি সমূহীয়াকৈ পঢ়াৰ ক্ৰিয়া-কলাপ কৰাব।

এই ক্ৰিয়া-কলাপৰ লগত জড়িত কাৰ্যপত্ৰত থকা ক্ৰিয়া-কলাপসমূহ শিশুসকলৰ দ্বাৰা কৰাব।

শব্দ/বাক্য গঠন আৰু পঠন

(১০-১৫ মিনিট)

শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনাৰ উদাহৰণ :

শব্দ/বাক্য গঠন আৰু পঠন

সামগ্ৰীঃ কাৰ্যপত্ৰ, বৰ্ণ/আখৰ জাল, পাঠ্যপুথি

সময় : ১৫ মিনিট

প্ৰস্তুতি আৰু সামগ্ৰী :

- সামগ্ৰী - কাৰ্যপত্ৰ, বৰ্ণ/আখৰ জাল, পাঠ্যপুথি
- শিক্ষকে আগতীয়াকৈ বৰ্ণ/আখৰ জাল নিৰ্বাচন কৰি ৰাখিব।

শিক্ষকৰ বাবে প্ৰধান দিশ :

- কাৰ্যপত্ৰত শব্দ পঠনৰ বাবে দিয়া শব্দখিনি আগতীয়াকৈ পঢ়ি ল'ব।

প্ৰক্ৰিয়া :

শিক্ষকে কাৰ্যপত্ৰত থকা চাৰি-পাঁচটা শব্দ বোৰ্ডত লিখিব আৰু প্ৰতিটো শব্দ দুই/তিনিবাৰ উচ্চাৰণ কৰিব।

- শ্ৰেণীত থকা শিশুসকলক বোৰ্ডত থকা শব্দবোৰ পঢ়িবলৈ ক'ব।
- শব্দ পঠনৰ সম্পৰ্কীয় কোনো ক্ৰিয়া-কলাপ শিশুসকলৰ সৈতে কৰিব।
- শিশুসকলক কৰ্মপুথিত থকা শব্দবোৰ যুটীয়াভাৱে পঢ়িবলৈ ক'ব।
- শিশুসকলৰ কাষলৈ গৈ শিক্ষকে তেওঁলোকক পঢ়াত সহায় কৰিব।

শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়াৰ পুনৰীক্ষণ :

- সকলো শিশুৱে ক্ৰিয়া-কলাপত ভাগ লৈছেনে? যদি নাইলোৱা, তেনেহ'লে তেওঁলোকক চিনাক্ত কৰিব আৰু পৰৱৰ্তী সময়ত তেওঁলোকক অংশগ্ৰহণৰ বাবে উৎসাহিত কৰিব।
- ইতিমধ্যে শিকোৱা বৰ্ণ/আখৰ সমূহ পুনৰ অভ্যাস কৰোৱাব।

শিক্ষকে পৰৱৰ্তী শিক্ষণ-শিকণ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰোঁতে নিম্নলিখিত পদক্ষেপ/স্তৰসমূহ অনুসৰণ কৰিবঃ

কাৰ্যপত্ৰত থকা শব্দৰ চাৰি/পাঁচটামান শব্দ এটা/দুটা বাক্য বোৰ্ডত লিখিব
আৰু দুবাৰ লাহে লাহে পঢ়িব।

তাৰ পাছত শিশুসকলক বোৰ্ডত লিখা শব্দবোৰ পঢ়িবলৈ ক'ব আৰু প্ৰয়োজন
অনুসৰি তেওঁলোকক সহায় কৰিব।

এতিয়া কাৰ্যপত্ৰত পৰা শব্দ/বাক্যবোৰ পঢ়িবলৈ ক'ব আৰু প্ৰয়োজন অনুসৰি শিক্ষকে সহায় কৰিব।

যিকোনো এটা শব্দখেল শিশুসকলক খেলিবলৈ দিব।

‘মৌচাক-৩’ পঠন পুস্তিকাৰ সংশ্লিষ্ট পৃষ্ঠা পঠন কৰিবলৈ দিব।

পাঠোদ্ধাৰৰ সৈতে জড়িত খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ

হাতপুথিখনত পাঠোদ্ধাৰৰ বাবে বিভিন্ন ধৰণৰ ক্ৰিয়া-কলাপ সন্নিবিষ্ট কৰা হৈছে, খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপো অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে। এই খেল সম্বন্ধীয় ক্ৰিয়া-কলাপ কৰোঁতে পৰিকল্পনা অনুসৰি দিয়া ক্ৰমিক স্তৰবোৰ কাৰ্যকৰী কৰিব লাগিব। ইয়াৰে পৰা এনে এটা ক্ৰিয়া-কলাপ শ্ৰেণীকোঠাত কৰোৱাৰ যিটো সেই নিৰ্দিষ্ট দিনা শিকোৱা বৰ্ণ বা কাৰ্য তালিকাৰ বাবে উপযুক্ত হয়।

ক্ৰিয়া-কলাপ- ১ : এইটো মোৰ আখৰ :-

সময়ঃ ১০-১৫ মিনিট

মজিয়াত ডাঙৰকৈ এখন বৰ্গাকাৰ জাল প্ৰস্তুত কৰি বৰ্গবোৰত লিখা থকা বৰ্ণ/আখৰৰ ওপৰত শিশুসকলক এজন এজনকৈ জঁপিয়াব।

পদ্ধতি :-

- ১। মজিয়াত এটা ডাঙৰ বৰ্গাকাৰ জাল প্ৰস্তুত কৰি তাৰ প্ৰত্যেকটো বৰ্ণ (ঘৰ)ত এটাকৈ বৰ্ণ/আখৰ লিখিব।
- ২। এজন এজনকৈ শিশুসকলক জালখনত থকা বৰ্ণ/আখৰবোৰৰ ওপৰত জঁপ মাৰিবলৈ ক'ব। উদাহৰণস্বৰূপে, এগৰাকী শিশুক 'ব' বৰ্ণটোত জঁপিয়াবলৈ ক'ব। শিশুজনে 'ব' বৰ্ণটোত জঁপিয়াব আৰু ডাঙৰকৈ 'ব' বুলি মাতিব। ইয়াৰ পিছত আন শিশুসকলে যে তেওঁ শুদ্ধ বৰ্ণটোত জঁপিয়াইছে নে নাই ক'ব।
- ৩। যদি শিশুজনে ভুল বৰ্ণত জঁপিয়ায়, তেনেহ'লে আন শিশুসকলে ক'ব যে সেইটো আচলতে কোনটো বৰ্ণ হয়।
- ৪। একে ধৰণে, আন আন শিশুসকলৰ বাবে এটা এটা বৰ্ণ/আখৰ ক'ব আৰু শিশুসকলে সেই বৰ্ণ/আখৰবোৰত জঁপিয়াব।

ক্ৰিয়া-কলাপ- ২ : মিলিজুলি বিচাৰোঁ আহা :-

সময়ঃ ১০-১৫ মিনিট

এই খেলটোত শিশুসকলে বিভিন্ন প্ৰকাৰৰ কিতাপ, বহী, ওচৰে-পাজৰে থকা পঠন সামগ্ৰী ইত্যাদিৰ পৰা বৰ্ণ/আখৰ বিচাৰি উলিয়াব।

পদ্ধতি :-

- ১। শিশুসকলে বৃত্তাকাৰত বহিব। বৃত্তটোৰ মাজত বৰ্ণ/আখৰ লিখা থকা কেইটামান কাগজৰ টুকুৰা ৰাখিব। প্ৰতিটো বৰ্ণ/আখৰৰ বাবে শিশুসকলৰ সংখ্যা অনুযায়ী কাগজৰ টুকুৰাবোৰ ৰাখিব।
- ২। প্ৰত্যেক শিশুৱে এটা এটাকৈ কাগজৰ টুকুৰা হাতত ল'ব আৰু পঢ়িব।
- ৩। শিশুসকলে ইজনে-সিজনৰ মাজত বিচাৰি চাব যে তেওঁলোকে পোৱা বৰ্ণ/আখৰ আন কোনে পাইছে। ইয়াৰ বাবে নিজৰ কাগজৰ টুকুৰাটোত লিখা বৰ্ণ/আখৰটো মুখেৰে মাতি নিজৰ সংগীসকলক বিচাৰিব।
- ৪। নিজৰ সংগী বিচাৰি পোৱাৰ পিছত শিশুসকলে সেই বৰ্ণ/আখৰটো সাধুৰ কিতাপ, বেৰত আঁৰি থোৱা তালিকা, বহী ইত্যাদিৰ পৰা বিচাৰি উলিয়াব আৰু শিক্ষকক দেখুৱাব।

শব্দখেল : নতুন শব্দ বিচাৰোঁ আহা :

সময়ঃ ১০ মিনিট

এই খেলত শিশুসকলক শিক্ষকে কৈ দিয়া শব্দবোৰ, শব্দ/আখৰ জালৰ পৰা বিচাৰি উলিয়াই ক'ব।

পদ্ধতি :-

- ১। শিশুসকলক যুৰীয়াভাৱে বহুওৱাওক আৰু প্ৰতিটো যোৰকে এখন আখৰ/জালকাৰ্ড দিব।
- ২। পাছত যিকোনো এটা এনেধৰণৰ শব্দ কওক, যিটো শব্দ জালখনত আছে।
- ৩। শিশুসকলক এতিয়া কোৱা শব্দটো বিচাৰিবলৈ ক'ব।
- ৪। শিশুৱে শব্দ বিচাৰি উলিওৱাৰ পাছত সেই শব্দটো শিশুসকলক ডাঙৰকৈ উচ্চস্বৰত ক'বলৈ দিয়ক। উদাহৰণস্বৰূপে, যদি শিশুৱে বিচাৰি উলিওৱা শব্দটো 'পানী' হয়, তেতিয়া হ'লে শিশুসকলে ডাঙৰকৈ ক'ব — পা নী - পানী ক'ব।
- ৫। পুনৰ শিশুসকলক এইদৰে শব্দ/আখৰ জালৰ পৰা শুদ্ধ শব্দ বিচাৰি নিজৰ পেঞ্চিল বা চকেৰে মজিয়া/শ্লেটত লিখিবলৈ দিব।
- ৬। লিখা শব্দবোৰ পুনৰ শিশুসকলক পঢ়িবলৈ কব।

শব্দ গঠন কৰা আৰু পঢ়ি শুনোৱা :

সময় : ৫-১০ মিনিট

সামগ্ৰী : বৰ্ণ/আখৰ কাৰ্ড

পদ্ধতি

এই খেলত শিশুসকলক সৰু সৰু দলত ভাগ কৰিব। প্ৰতিটো দলক কমেও ২০-২৫ খন বৰ্ণ/আখৰ কাৰ্ড দিয়ক। প্ৰতিগৰাকী শিশুক দুখনকৈ বৰ্ণ/আখৰকাৰ্ড লগ লগাই নতুন শব্দ গঠন কৰি পঢ়িবলৈ ক'ব। উদাহৰণস্বৰূপে, দুখন আখৰ কাৰ্ড- 'মি' আৰু 'ঠা' লগ লগাই মুখেৰে ক'ব/পঢ়িব- মি....ঠা..... মিঠা। সেইদৰে 'চি' আৰু 'ৰা' লগলগাই মুখেৰে চিৰা ক'ব/পঢ়িব। সকলো শিশুৱে যিমান পাৰি নতুন শব্দ গঠন কৰিব আৰু পঢ়িব।

“আইৰে আমাৰ ফুল” :-

সময় : ১০-১৫ মিনিট

এই খেলত প্ৰতিগৰাকী শিশুক এখনকৈ বেলেগ বেলেগ ফুলৰ শব্দকাৰ্ড দিব আৰু শিক্ষকে যি ফুলৰ শব্দ শিশুসকলক কব সেই শব্দ শিশুসকলে বিচাৰি ক'ব। ক্ৰিয়া-কলাপ আৰম্ভ কৰাৰ আগতে শিশুসকলৰ সংখ্যা অনুসৰি ফুলৰ শব্দকাৰ্ড প্ৰস্তুত/সাজু কৰিব।

পদ্ধতি :-

- ১। সকলো ছাত্ৰ-ছাত্ৰীক বৃত্তাকাৰে বহুওৱাক। তাৰ পিছত প্ৰত্যেকৰ আগত এখনকৈ ফুলৰ শব্দকাৰ্ড ৰাখিব।
- ২। উদাহৰণস্বৰূপে, শিক্ষকে কোনো এগৰাকী শিশুৰ পাছলৈ গৈ তেওঁৰ চকু বন্ধ কৰি ক'ব — “আইৰে আমাৰ গোলাপ”। ইয়াত ‘গোলাপ’ হৈছে শব্দ কাৰ্ডত লিখা এটা ফুলৰ শব্দ আৰু এই শব্দটো যাৰ ওচৰত আছে তেওঁ মনে মনে আহি চকু বন্ধ কৰি ৰখা শিশুগৰাকীৰ কপালত ‘টিক্‌লি’ এটা মাৰি পুনৰ দৌৰি গৈ নিজৰ ঠাইত বহিব।
- ৩। শিক্ষকে চকু বন্ধ কৰি ৰখা শিশুগৰাকীৰ চকুৰ পৰা নিজৰ হাতখন গুচাই তেওঁক ক'ব- “‘টিক্‌লি’ কোনে মাৰিলে, বিচাৰি উলিওৱা।”
- ৪। শিশুগৰাকীয়ে গোটেই বৃত্তটোত ঘূৰিব আৰু সকলোৰে আগত ৰখা শব্দকাৰ্ডবোৰ পঢ়ি টিক্‌লি বজোৱা শিশুগৰাকীকে বিচাৰি উলিয়াব। যাৰ ওচৰত ‘গোলাপ’ শব্দ আছে তেওঁক বিচাৰি উলিওৱাৰ পাছত সকলোৰে মিলি ক'ব - “‘টিক্‌লি মৰাজনক বিচাৰি উলিয়ালোঁ, বিচাৰি উলিয়ালোঁ।”
- ৫। শিক্ষকে আন কোনো শিশুৰ চকু বন্ধ কৰিব আৰু বেলেগ বেলেগ ফুলৰ শব্দ যেনে- তগৰ, পদুম, নাহৰ আদি লিখা শব্দ কাৰ্ডৰ সহায়ত ওপৰত কোৱা নিয়ম অনুসৰি বেলেগ বেলেগ ফুলৰ নামেৰে খেলটো আগবঢ়াব।

শূণ্যত বৰ্ণ লিখোঁ আহা :-

সময় : ১০-১৫ মিনিট

এই ক্ৰিয়া-কলাপত নিজৰ হাতৰ আঙুলিৰে শূণ্যতে বৰ্ণ/আখৰ লিখা হয়।

পদ্ধতি :-

- ১। শিক্ষকে শিশুৱে বহাৰ দিশত পিছমুৰ হৈ থিয় হৈ পুনৰ প্ৰথমে ‘ন’ বৰ্ণটো শূণ্যত আঙুলিৰে লিখি দেখুৱাব। ইয়াৰ পাছত শিক্ষকে শিশু সকলক শূণ্যত আঙুলিৰে লিখিবলৈ দিব।
- ২। একেধৰণেৰে অন্য বৰ্ণ/আখৰ লৈ ক্ৰিয়া-কলাপটো কৰাব।

পঠন (১৫-২০ মিনিট)

বিগবুকৰ কাৰ্য

কিতাপৰ পৃষ্ঠাবোৰ
ওলট-পালট কৰা।

সাবলীল পঠন

বিগবুকৰ কাৰ্য

সময় : ১৫ মিনিট

শিক্ষকজনে প্ৰতি সপ্তাহত এখন বিগবুকৰ কাৰ্য কৰিব। এই কাৰ্যটো দৈনিক পৰিকল্পনাত অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে।

দিন ১ : বিগবুকৰ সৈতে পৰিচয়

বিগবুকৰ পৰা এটা কাহিনী বৰ্ণনা কৰা আৰু কাহিনীটোৰ বিষয়ে সাধাৰণ আলোচনা কৰা।

শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনাৰ উদাহৰণ :

বিগবুকৰ পৰা এটা কাহিনী বৰ্ণনা কৰা আৰু কাহিনীটোৰ বিষয়ে সাধাৰণ
আলোচনা কৰা।

সামগ্ৰীঃ বিগবুক

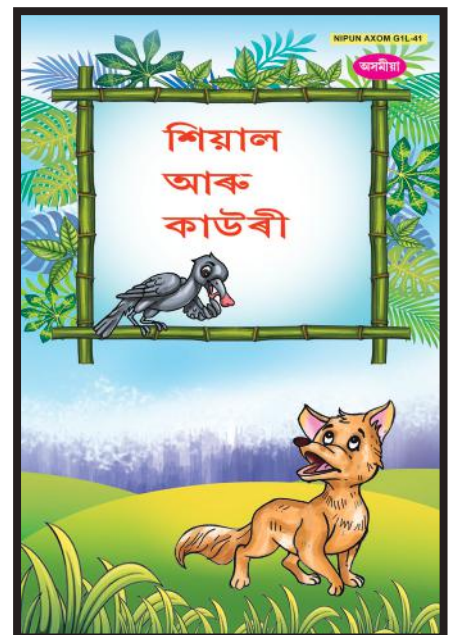
সময় : ১৫ মিনিট

প্ৰস্তুতি আৰু সামগ্ৰী : বিগবুক

- শিক্ষকে বিগবুকত দিয়া কাহিনীটো আগতীয়াকৈ পঢ়িব, বুজিব আৰু কাহিনীটোৰ পৰা কঠিন শব্দ বা ধাৰণাবোৰ চিনাক্ত কৰি থব।
- শিক্ষকে বিগবুকৰ পৰা কেইটামান মুখ্য শব্দ চিনাক্ত কৰি থব যাতে তেওঁ সেইবোৰৰ কাৰ্ড বোৰ শব্দবোৰত আঠা লগাব পাৰে আৰু সেই শব্দবোৰৰ বিষয়ে শিশুসকলৰ সৈতে আলোচনা কৰিব পাৰে।

শিক্ষকৰ বাবে কেইটামান প্ৰধান দিশঃ

- শিক্ষকে সকলো শিশুক আলোচনাত অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব।
- প্ৰতি গৰাকী শিশুৰ সঁহাৰি মনদি শুনিব আৰু ইতিবাচক সঁহাৰি দিব।
- শিশুসকলক তেওঁলোকৰ ঘৰুৱা ভাষাত কথা পাতিবলৈ উৎসাহিত কৰিব।

প্ৰক্ৰিয়া :

- শিক্ষকে সকলো শিশুক বৃত্তাকাৰে বহিবলৈ দিব।
- এতিয়া শিক্ষকে শিশুসকলক বিগবুকৰ বেটুপাত দেখুৱাব। শিক্ষকজনে এনে ঠাইত থিয় হ'ব যাতে বিগবুকৰ পৃষ্ঠাবোৰ প্ৰতিটো শিশুৰ বাবে দৃশ্যমান হয়।
- এতিয়া শিক্ষকে বিগবুকৰ বেটুপাতত দিয়া ছবিখনৰ আধাৰত শিশুসকলৰ সৈতে কথা পাতিব। তেওঁ শিশুসকলক নিম্নলিখিত প্ৰশ্নবোৰৰ উত্তৰবোৰ পূৰ্বানুমান কৰিবলৈ ক'ব।
- তেওঁলোকে ইয়াত কি দেখিছে?
- তেওঁলোকে এইবোৰ আগতে কেতিয়াবা দেখিছেনে?
- কাহিনীটোৰ শিৰোনাম কি হ'ব পাৰে?
- কাহিনীটোৰ বিষয়বস্তু কি হ'ব পাৰে?
- বিগবুকৰ প্ৰতিটো পৃষ্ঠাৰ চিত্ৰ দেখুৱাই কাহিনীটো খুল-মূলকৈ আগবঢ়াব।

শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়াৰ পুনৰীক্ষণ :

- সকলো শিশুৱে কাহিনীটো বুজি পাইছিল নে? আলোচনাত অংশগ্ৰহণ কৰিছেনে?

শিক্ষকে পৰৱৰ্তী শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰোতে নিম্নলিখিত পদক্ষেপ কেইটা অনুসৰণ কৰিব।

শিক্ষকে বিগবুকখনৰ বেটুপাতটো দেখুৱাব আৰু শিশুসকলক কাহিনীটোৰ শিৰোনাম অনুমান কৰিবলৈ ক'ব। তাৰ পিছত তেওঁ কাহিনীটোৰ নাম পঢ়ি শুনাব।

শিক্ষকে শিশুসকলক কাহিনীটোৰ বিষয়বস্তু অনুমান কৰিবলৈ ক'ব।

বিগবুকৰ প্ৰতিটো পৃষ্ঠাৰ চিত্ৰ দেখুৱাই কাহিনীটো খুল-মূলকৈ আলোচনা কৰিব।

দিন ২ : বিগবুকৰ কাহিনীটোৰ বোধ

শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনাৰ উদাহৰণ :

বিগবুকৰ কাহিনীটোৰ বোধ সামগ্ৰী: বিগবুক

সময় : ১৫ মিনিট

প্ৰস্তুতি আৰু সামগ্ৰী : বিগবুক

শিক্ষকে বিগবুকত দিয়া কাহিনীটো আগতীয়াকৈ পঢ়িব, বুজিব আৰু কাহিনীটোৰ পৰা কঠিন শব্দ বা ধাৰণাবোৰ চিনাক্ত কৰি থব।

- শিক্ষকে বিগবুকৰ পৰা কেইটামান মুখ্য শব্দ চিনাক্ত কৰি থব যাতে তেওঁ সেইবোৰৰ কাৰ্ডবোৰ শব্দ বেৰত আঠা লগাব পাৰে আৰু সেই শব্দবোৰৰ বিষয়ে শিশুসকলৰ সৈতে আলোচনা কৰিব পাৰে।

শিক্ষকৰ বাবে কেইটামান প্ৰধান দিশ:

- শিক্ষকে সকলো শিশুক আলোচনাত অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব।
- প্ৰতি গৰাকী শিশুৰ সহাঁৰি মন দি শুনিব আৰু ইতিবাচক সঁহাৰি দিব।
- শিশুসকলক তেওঁলোকৰ ঘৰুৱা ভাষাত কথা পাতিবলৈ উৎসাহিত কৰিব।

প্ৰক্ৰিয়া :

- শিক্ষকে শিশুসকলক 'ইউ' (U) আকৃতিত বহিবলৈ দিব।
- শিশুসকলক আগৰ দিনাৰ কাহিনীটোৰ বিষয়ে প্ৰশ্ন সুধিব।
ক) আমি যোৱা কালি কোনটো কাহিনী আলোচনা কৰিছিলো? কাহিনীটোৰ শিৰোনাম কি আছিল?
খ) কাহিনীটোত কি ঘটিছিল?
- শিক্ষকে শিশুসকলক বিগবুকখনৰ বেটুপাতটো দেখুৱাব।
- এতিয়া শিশুসকলক প্ৰতিটো পৃষ্ঠাত ছবিবোৰ দেখুওৱাৰ সময়ত প্ৰতিটো শব্দত আঙুলি দি কাহিনীটো পঢ়িব।
- কাহিনীটোত থকা মুখ্য শব্দবোৰৰ বিষয়ে আলোচনা কৰিব।

শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়াৰ পুনৰীক্ষণ :

- সকলো শিশুৱে কাহিনীটো বুজি পাইছিল নে? তেওঁলোকে আলোচনাত অংশগ্ৰহণ কৰিছিল নে?
- যদি নাই কৰা, সেই শিশুসকলক চিনাক্ত কৰিব আৰু পিছদিনা তেওঁলোকক অধিক মন দিব।

শিক্ষকে পৰৱৰ্তী শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰোতে নিম্নলিখিত পদক্ষেপ কেইটা অনুসৰণ কৰিব।

আগৰ দিনা পঢ়া কাহিনীটোৰ বিষয়ে শিশুসকলৰ সৈতে আলোচনা কৰিব।
তেওঁলোকক কাহিনীটোৰ বিষয়বস্তু মনত পেলাই দিব।

শিক্ষকে বিগবুকখন শিশুসকলে দেখা পোৱাকৈ ধৰিব আৰু প্ৰতিটো শব্দৰ ওপৰত
আঙুলি থৈ কাহিনীটো পঢ়ি শুনাব। (দুবাৰ)

কাহিনীটোৰ বিষয়ে বিতং ভাৱে আলোচনা কৰিব। শিশুসকলৰ
উচ্চস্তৰীয় চিন্তন বৃদ্ধিৰ বাবে প্ৰশ্ন কৰিব।

দিন ৩ : বিগবুকৰ কাহিনীটোৰ সমবেত পঠন

শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনাৰ উদাহৰণ :

বিগবুকৰ কাহিনীটোৰ সমবেত পঠন

সামগ্ৰী: বিগবুক

সময় : ১৫ মিনিট

প্ৰস্তুতি আৰু সামগ্ৰী : বিগবুক

শিক্ষকে বিগবুকত দিয়া কাহিনীটো আগতীয়াকৈ পঢ়িব, বুজিব আৰু কাহিনীটোৰ পৰা কঠিন শব্দ বা ধাৰণাবোৰ চিনাক্ত কৰি থব।

- শিক্ষকে বিগবুকৰ পৰা কেইটামান মুখ্য শব্দ চিনাক্ত কৰি থব যাতে তেওঁ সেইবোৰৰ কাৰ্ডবোৰ শব্দ বেৰত আঠা লগাব পাৰে আৰু সেই শব্দবোৰৰ বিষয়ে শিশুসকলৰ সৈতে আলোচনা কৰিব পাৰে।

শিক্ষকৰ বাবে কেইটামান প্ৰধান দিশ:

- শিক্ষকে সকলো শিশুক আলোচনাত অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব।
- প্ৰতি গৰাকী শিশুৰ সঁহাৰি মন দি শুনিব আৰু ইতিবাচক সঁহাৰি দিব।
- শিশুসকলক তেওঁলোকৰ ঘৰুৱা ভাষাত কথা পাতিবলৈ উৎসাহিত কৰিব।

প্ৰক্ৰিয়া:

- শিক্ষকে শিশুসকলক 'ইউ' (U) আকৃতিত বহিবলৈ দিব।
- আগদিনা পঢ়া কাহিনীটোৰ ওপৰত কেইটামান প্ৰশ্ন সুধিব আৰু শিশুসকলৰ সঁহাৰিবোৰৰ ওপৰত আলোচনা কৰিব।
- শিক্ষকে বিগবুকখন শিশুসকলে দেখাপোৱাকৈ ধৰিব আৰু প্ৰতিটো শব্দৰ ওপৰত আঙুলি থৈ কাহিনীটো পঢ়ি শুনাব।
- বিগবুকখনৰ পৃষ্ঠাবোৰ ক্ৰম অনুসৰি আগবঢ়াই নিব। বাক্য এটা শেষ হ'লে অলপ বিৰতি ল'ব।
- শিক্ষকে শিশুসকলক তেওঁৰ সৈতে কাহিনীটো পঢ়িবলৈ উৎসাহিত কৰিব।
- পঢ়াৰ সময়ত মুখ্য শব্দবোৰ বৈ বৈ পঢ়িব যাতে শিশুৱে তেওঁৰ সৈতে সেই শব্দবোৰ পঢ়িব পাৰে।
- প্ৰক্ৰিয়াটো দুবাৰ পুনৰাবৃত্তি কৰিব যাতে শিশুৱে ছপা সামগ্ৰীৰ সৈতে পৰিচিত হয় আৰু শিক্ষকৰ সৈতে পঢ়িবলৈ আৰম্ভ কৰে।
- পঢ়ি থাকোতে বোৰ্ডত মুখ্য শব্দবোৰ লিখি যাব আৰু পিছত সেইবোৰ কাগজত লিখি বেৰত লগাই থ'ব।

শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াৰ পুনৰীক্ষণ :

- সকলো শিশুৱে শিক্ষকৰ সৈতে শব্দ আৰু বাক্য অনুসৰণ কৰিবলৈ সক্ষম হৈছেনে?
- যদি হোৱা নাই, ক্ৰিয়া-কলাপটো পুনৰাবৃত্তি কৰিব।

শিক্ষকে পৰৱৰ্তী শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰোতে নিম্নলিখিত পদক্ষেপ কেইটা অনুসৰণ কৰিব।

শিক্ষকে বিগবুকৰ পৰা কাহিনীটো বৰ্ণনা কৰিব। কাহিনীটো বৰ্ণনা কৰোতে, শিক্ষকে প্ৰতিটো শব্দত আঙুলি ৰাখি লাহে লাহে পঢ়িব।

শিক্ষকে শিশুসকলক তেওঁৰ সৈতে পঢ়িবলৈ উৎসাহিত কৰিব। শিক্ষক আৰু শিশুসকলে একেলগে কাহিনীটো পঢ়িব। (সমবেত পঠন)

পঢ়াৰ সময়ত মুখ্য শব্দবোৰত এটা সৰু বিৰতি ল'ব যাতে শিশুসকলে সেই শব্দবোৰ পঢ়িবলৈ সুযোগ পায়।

প্ৰক্ৰিয়াটো দুবাৰ পুনৰাবৃত্তি কৰিব যাতে শিশুসকলে ছপা সামগ্ৰী সৈতে পৰিচিত হ'ব পাৰে আৰু শিক্ষকৰ সৈতে পঢ়িবলৈ পাৰে।

দিন ৪ : সমবেত আৰু প্ৰতীক-ভিত্তিক (লোগোগ্ৰাফিক) পঠনঃ

শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনাৰ উদাহৰণ :

সমবেত আৰু প্ৰতীক-ভিত্তিক (লোগোগ্ৰাফিক) পঠন

সামগ্ৰীঃ বিগবুক

সময় : ১৫ মিনিট

প্ৰস্তুতি আৰু সামগ্ৰী : বিগবুক

- শব্দ বিচৰা ক্ৰিয়া-কলাপ কেইটামান সাজু কৰি ৰাখিব
- শব্দ বেৰত শব্দ লগাই ৰাখিব।

শিক্ষকৰ বাবে কেইটামান প্ৰধান দিশঃ

- পঢ়ি থাকোঁতে শিক্ষকে বাধা নিদিব।
- শিশুসকলক শব্দ বিচাৰিবলৈ সুযোগ দিব।

প্ৰক্ৰিয়া :

- শিক্ষকে শিশুসকলক তেওঁৰ সৈতে কাহিনীটো পঢ়িবলৈ (সমবেত পঠন) ক'ব। প্ৰক্ৰিয়াটো দুবাৰ বা তিনিবাৰ পুনৰাবৃত্তি কৰিব।
- এতিয়া শিক্ষকে শব্দবেৰৰ পৰা আগদিনা লিখা শব্দবোৰ পঢ়াৰ অভ্যাস কৰাব।
- শব্দবোৰ চিনাক্ত কৰিবলৈ যিকোনো ক্ৰিয়া-কলাপ কৰাব। যেনে- শব্দবেৰত এটা আঙুলি ৰাখি শিশুসকলক বিগবুকৰ পৰা শব্দটো বিচাৰি উলিয়াবলৈ ক'ব।
- শেষত তিনি-চাৰিটা শিশুক বিগবুকৰ পৰা কাহিনীটো পঢ়িবলৈ ক'ব। উদ্দেশ্য শিশুৱে নিখুঁতভাৱে পঢ়াটো নহয়, উদ্দেশ্য হৈছে শিশুসকলক ছপা সামগ্ৰীবোৰৰ বিষয়ে অৱগত কৰা, যেনে- কিতাপখন সঠিকভাৱে ধৰা, পৃষ্ঠাবোৰ লুটিয়াই আগবঢ়া, বাওঁ ফালৰ পৰা সোঁফাললৈ পঢ়া আদি।

শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াৰ পুনৰীক্ষণ

- শিশুসকলে বাছনি কৰা শব্দবোৰৰ প্ৰতীক-ভিত্তিক (লোগোগ্ৰাফিক) পঠনত সক্ষম হৈছে নে?
- যদি নহয়, শব্দ বেৰৰ পৰা তেওঁলোকক শব্দবোৰ পঢ়াব।

শিক্ষকে পৰৱৰ্তী শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰোঁতে নিম্নলিখিত পদক্ষেপ কেইটা অনুসৰণ কৰিব।

তৃতীয় দিনৰ দৰে, শিক্ষকে দুবাৰ শিশুসকলৰ সৈতে সমবেত পঠন কৰিব।

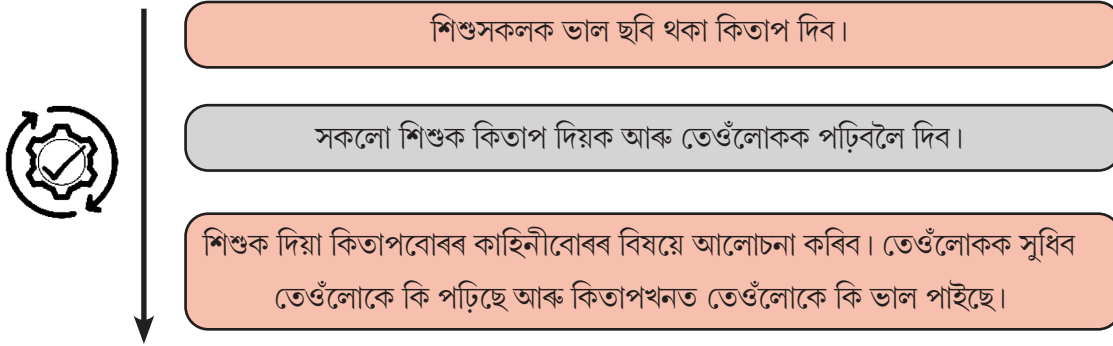
শিশুৰ সৈতে শব্দবোৰ পঢ়াৰ অভ্যাস কৰিবলৈ শব্দবেৰ ব্যৱহাৰ কৰিব (লোগোগ্ৰাফিক পঠন)।

শিশুসকলক শব্দবেৰত লিখা শব্দবোৰত আঙুলি ৰাখি শব্দবোৰ পঢ়িবলৈ সহায় কৰিব।

শেষত তিনি-চাৰিটা শিশুক বিগবুকৰ পৰা কাহিনীটো পঢ়িবলৈ ক'ব। উদ্দেশ্য শিশুৱে নিখুঁতভাৱে পঢ়াটো নহয়।
উদ্দেশ্য হৈছে শিশুসকলক ছপা সামগ্ৰীবোৰৰ বিষয়ে অৱগত কৰা, যেনে কিতাপখন সঠিকভাৱে ধৰা, পৃষ্ঠাবোৰ লুটিয়াই আগবঢ়া, বাওঁফালৰ পৰা সোঁফাললৈ পঢ়া আদি।

শিশুৰ স্বতন্ত্ৰ পঠন

শিশুসকলক স্বতন্ত্ৰ ভাৱে পঢ়াৰ বাবে কিছু সময় দিব লাগে। এই সময়ছোৱাত শিশুৱে কিতাপ পঢ়িব নোৱাৰিবও পাৰে কিন্তু তেওঁলোকে কিতাপ ধৰি কিতাপখনত দিয়া ছবিবোৰ চাবলৈ সুযোগ পাব। ইয়াত শিশুসকলক পাঠ্যপুথিৰ বাহিৰেও উপযুক্ত স্তৰৰ আন কাহিনী আৰু কবিতাৰ কিতাপ পঢ়িবলৈ দিব লাগে। প্ৰতিটো শিশুৱে কিতাপবোৰ পঢ়িবলৈ স্বতন্ত্ৰভাৱে বহিব।

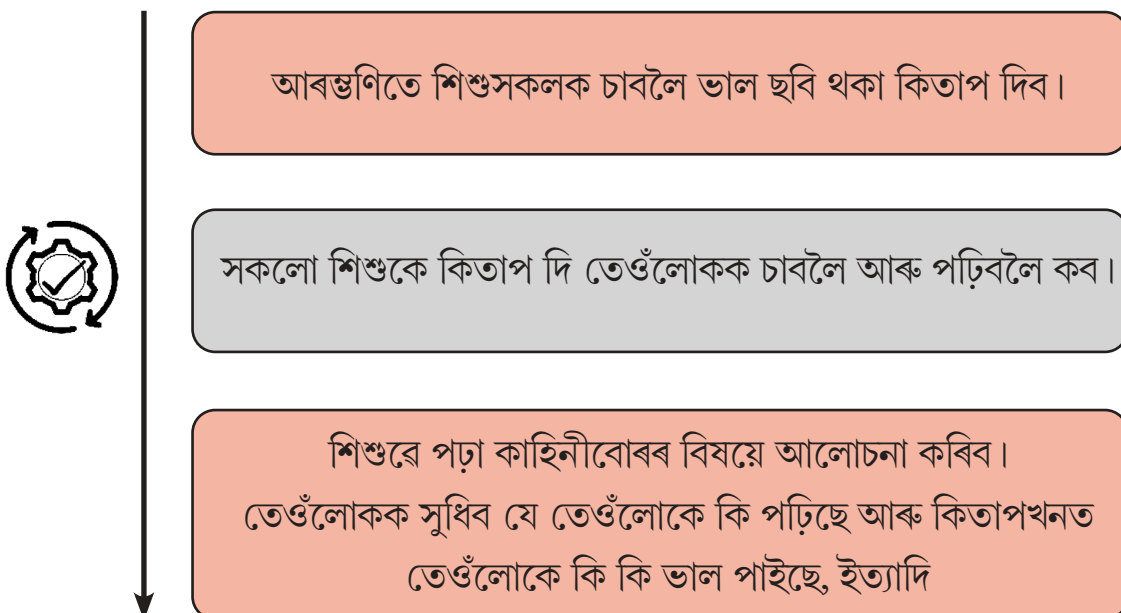

শিশুসকলৰ দ্বাৰা কিতাপ পঠন (কিতাপৰ পৃষ্ঠা লুটিওৱা)

সামগ্ৰী : কাহিনী/সাধু পুথি

সময় : ১০-১৫ মিনিট

শিশুসকলক কিতাপ পঢ়িবলৈ স্বতন্ত্ৰ/নিজস্বভাৱে সময় দিব লাগে। এই সময়ত শিশুসকলে পঢ়িব নোৱাৰিব পাৰে, কিন্তু তেওঁলোকে কিতাপখন ধৰা, ছবি চোৱা ইত্যাদি কৰিবলৈ সুবিধা পাব। ইয়াত শিশুসকলক পাঠ্যপুথিৰ বাহিৰে আন কাহিনী আৰু কবিতাৰ কিতাপ পঢ়িবলৈ দিব লাগে। প্ৰতিগৰাকী শিশুৱে কিতাপবোৰ স্বতন্ত্ৰভাৱে পঢ়িব।

সাবলীল পঠন :

নিপুণ অসম অভিযানে শিশুসকলৰ সাবলীল আৰু বোধসহ পঠনৰ দক্ষতাৰ ওপৰত গুৰুত্ব আৰোপ কৰিছে। শিক্ষকজনে শিশুৰ পাঠোদ্ধাৰৰ দক্ষতাৰ ওপৰত গুৰুত্ব দিব আৰু তেওঁলোকৰ সৈতে সমবেত পঠন অনুশীলন কৰিব। প্ৰথম শ্ৰেণীত থাকোতে পাঠোদ্ধাৰৰ দক্ষতা বিকাশ কৰালে শিশুসকলক আত্মবিশ্বাসেৰে সৰু-সৰু আৰু সৰল বাক্য পঢ়িবলৈ সক্ষম হয়। দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ পৰা, শিক্ষকে শিশুসকলৰ সাবলীল পঠনৰ দক্ষতা বিকাশ কৰাৰ বাবে কাৰ্য কৰিব আৰু এই দক্ষতাৰ মূল্যায়ন কৰিব।

তৃতীয় শ্ৰেণীৰ বিদ্যায়তনিক বৰ্ষৰ শেষলৈ, শিশুৱে ১০-১২ টা বাক্যৰ (৭০-১০০ শব্দ) প্ৰাসংগিক পাঠ সাবলীলভাৱে পঢ়িব বুলি আশা কৰা হৈছে।

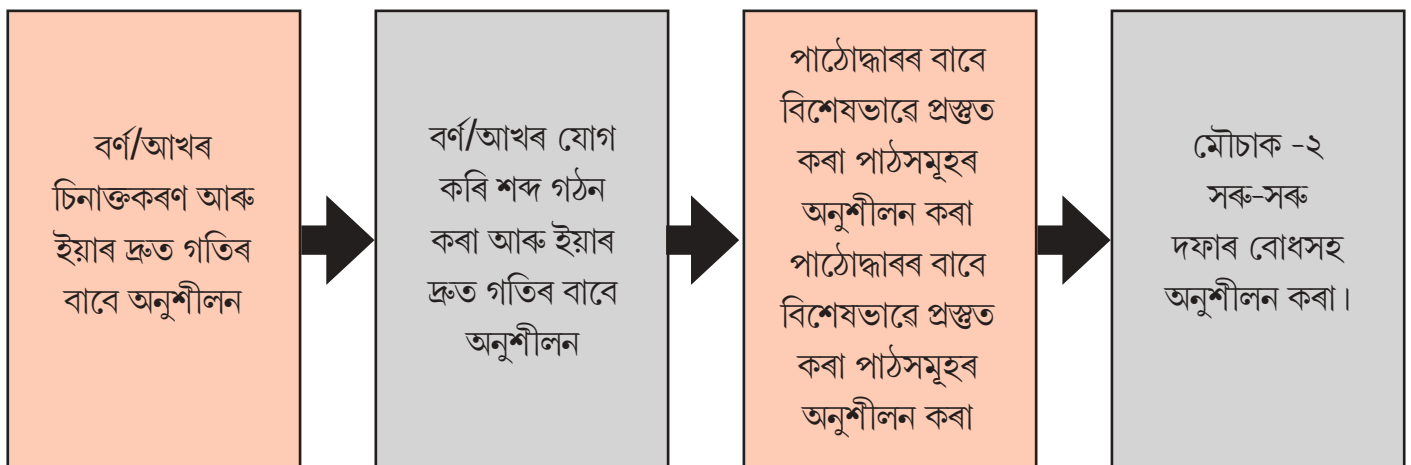
সাবলীল পঠনৰ দক্ষতা বিকাশ কৰা

সাবলীল পঠনৰ দক্ষতা বিকশিত কৰাৰ বাবে শিশুৱে প্ৰথমে সাবলীল পাঠোদ্ধাৰৰ দক্ষতা বিকশিত কৰাটো অত্যন্ত প্ৰয়োজনীয়। এইটো আশা কৰা হৈছে যে শিশুসকলে দ্বিতীয় শ্ৰেণীত উপনীত হোৱাৰ আগতে সাবলীল পাঠোদ্ধাৰৰ দক্ষতাৰ বিকশিত হৈছে। পাঠোদ্ধাৰৰ দক্ষতা মজবুত কৰিবলৈ, দ্বিতীয় শ্ৰেণীৰ প্ৰাৰম্ভিক আঠ সপ্তাহত পাঠোদ্ধাৰৰ পুনৰালোচনাৰ বাবে ক্ৰিয়া-কলাপ দিয়া হৈছে।

শিশুসকলৰ সাবলীল পঠনৰ দক্ষতা বিকশিত কৰাৰ বাবে ইয়াত বিশেষ পঠন-পুস্তিকা ‘মৌচাক-৩’ প্ৰস্তুত কৰা হৈছে। ইয়াত পাঠবোৰ এনেদৰে প্ৰস্তুত কৰা হৈছে যাতে পাঠসমূহৰ জটিলতাৰ স্তৰ ক্ৰমান্বয়ে বৃদ্ধি পায়। শিক্ষকে দৈনিক ৩-৪ টা শিশুৰ সাবলীল পঠনৰ দক্ষতা মূল্যায়ন কৰিব যাতে তেওঁ শিশুসকলৰ অগ্ৰগতিৰ মূল্যায়ন কৰিব পাৰে তাৰোপৰি সেই শিশুসকলক চিনাক্ত কৰিব পাৰে যিসকলক তেওঁৰ অধিক সহায়ৰ প্ৰয়োজন আছে। প্ৰতি শিশুক মৌচাক- ৩ ৰ এটাকৈ প্ৰতিলিপি প্ৰদান কৰা হৈছে আৰু শিক্ষকে শিশুৰ পঠন-পুস্তিকা খনত সাবলীল পঠনৰ মূল্যাংকণ কৰি পোৱা তথ্যবোৰ পৃষ্ঠাবোৰত থকা প্ৰদত্ত বাক্যত ভৰাব। এসপ্তাহৰ ভিতৰত শিক্ষকে নিশ্চিত কৰিব লাগিব যে তেওঁ শ্ৰেণীকোঠাৰ প্ৰতিগৰাকী শিশুৰ সাবলীল পঠনৰ দক্ষতা মূল্যায়ন কৰিছে।

(শিক্ষকে মৌচাকৰ দফাসমূহ স্তৰ অনুযায়ী ক্ৰম অনুসাৰে মূল্যায়নত প্ৰয়োগ কৰিব। স্তৰ নিৰূপণঃ <৫০%- স্তৰ ১, <৮০%- স্তৰ ২ আৰু ≥৮০%- স্তৰ ৩)

সাবলীল পঠনৰ দক্ষতা বিকাশৰ ক্ৰম :

ইতিমধ্যে আলোচনা কৰা হৈছে যে পঠনৰ সৈতে ডিকোডিং আৰু বোধ জড়িত।

$$\text{পাঠোদ্ধাৰ} \times \text{বোধ} = \text{পঠন}$$

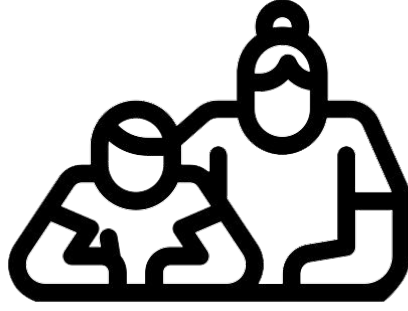
যেতিয়া পঢ়ুৱৈয়ে সহজে পাঠ এটা পঢ়িব পাৰে, তেওঁৰ মনোযোগ অধিকভাৱে তেওঁ পঢ়ি থকা পাঠৰ অৰ্থ সৃষ্টিৰ ওপৰত কেন্দ্ৰীভূত হয়। যদি এজন পঢ়ুৱৈয়ে পাঠোদ্ধাৰ (ডিকোডিং) ৰ বাবে কাৰ্যতঃ চেষ্টা নিৰদ্ধ ৰাখে, তেন্তে তেওঁ অৰ্থ বুজি পোৱাৰ সলনি যান্ত্ৰিক ভাবে পাঠ পঢ়াত অধিক মনোনিবেশ কৰিব। সেয়েহে পঢ়ি বুজি পোৱাত অপাৰগ হ'ব।

বোধৰ সহ পঠন :

শিশু এগৰাকীয়ে বোধসহ পঠন কৰাৰ দক্ষতা আহৰণত শিক্ষয়িত্ৰী/শিক্ষকে অতি কৌশলেৰে কাম কৰাটো অত্যন্ত গুৰুত্বপূৰ্ণ। এইটো গুৰুত্বপূৰ্ণ ভাবে ল'ব লাগে যাতে প্ৰাৰম্ভিক শ্ৰেণীবোৰৰ পৰা শিশুৱে তেওঁলোকে যি পঢ়ে, তাৰ বিষয়বস্তুৰ ওপৰত আলোচনা কৰাৰ যথেষ্ট সুযোগ পায়। শ্ৰেণী দ্বিতীয় আৰু তৃতীয়ৰ শেষলৈ শিশুৱে সৰু-সৰু পাঠ পঢ়ি অৰ্থ বুজিব পাৰিব লাগিব পাঠৰ বিষয়বস্তুৰ ওপৰত যুক্তি-তৰ্ক কৰিব পাৰিব লাগিব আৰু পাঠত উল্লেখ কৰা বিষয়টোৰ ওপৰত মতামত দিব পাৰিব লাগিব।

মূল্যায়ন আৰু পুণৰাবৃত্তি

মূল্যায়ন আচলতে কোনো বেলেগ প্ৰক্ৰিয়া নহয়, বৰং ই শিকন কাৰ্যৰ এটা অভিন্ন অংগ। শিকনৰ উদ্দেশ্যবোৰ পূৰণ কৰা নিশ্চিত কৰিবলৈ কৰা অবিৰত মূল্যায়নে শিক্ষণ পদ্ধতি শক্তিশালী কৰে। মূল্যায়ন অবিৰত ভাবে সঘনাই উদ্দেশ্যভিত্তিক আৰু পৰিকল্পিত ভাবে কৰিব লাগে।

মূল্যায়নৰ উদ্দেশ্য

১। শিশুসকলৰ অগ্ৰগতি জানিবলৈ—

প্ৰতিজন শিশুৰ শ্ৰেণীকোঠাত শিকাৰ ক্ষেত্ৰত সুকীয়া গতি থাকে। শিশুসকলে কি শিকিছে আৰু কি বাদ পৰিছে জানিবলৈ, মূল্যায়নে এক গুৰুত্বপূৰ্ণ ভূমিকা পালন কৰে। নিয়মীয়া ব্যৱধানত কৰা মূল্যায়নে আমাক শিশুকলৰ শিকনৰ স্তৰ এক সংগঠিত উপায়েৰে বুজি বিশ্লেষণ কৰাত সহায় কৰে।

২। শিক্ষাৰ্থীসকলে শিকনৰ ক্ষেত্ৰত সন্মুখীন হোৱা প্ৰত্যাহ্বানবোৰৰ আসোঁৱাহবোৰ জানিবলৈ—

অবিৰত মূল্যায়নৰ দ্বাৰা শিক্ষকে জানিব পাৰে যে শিশুসকলে ধাৰণা এটা বুজিবলৈ সক্ষম হৈছে নে বুজাত প্ৰত্যাহ্বানৰ সন্মুখীন হৈছে। মূল্যায়নৰ উদ্দেশ্যেৰে শিশুসকলক সোধা প্ৰশ্ন আৰু শিশুসকলৰ সঁহাৰিয়ে শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াত থাকিব পৰা আসোঁৱাহবোৰ বুজিবলৈ সহায় কৰে।

৩। শিক্ষাৰ্থীসকলক সহায় কৰিবৰ বাবে কাৰ্যকৰী ফলপ্ৰসূ কাৰ্যপন্থা প্ৰস্তুত কৰিবলৈ—

সুশৃংখলিত মূল্যায়নে শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়াবোৰ উন্নত কৰাত সহায় কৰে। ই ফলপ্ৰসূ শিক্ষণ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰাত আৰু শিক্ষাৰ্থীৰ প্ৰয়োজন অনসৰি শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াবোৰ কাৰ্যকৰী কৰাত সহায় কৰে।

৪। পৰৱৰ্তী শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰিবলৈ—

মূল্যায়নৰ ফলাফলবোৰ ভেটি সদৃশ, যাক শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াত পৰিকল্পনা কৰিবলৈ ব্যৱহাৰ কৰিব পাৰি। মূল্যায়নৰ ফলাফলে শিশুৰ প্ৰয়োজনীয়তা অনুসৰি শিক্ষণ প্ৰক্ৰিয়াবোৰ উন্নীতকৰণৰ সমল আগবঢ়ায়।

মূল্যায়ন আৰু শিকনক এক সামগ্ৰিক আৰু একত্ৰিত ৰূপত গণ্য কৰাটো বাঞ্ছিত লক্ষ্য প্ৰাপ্তিৰ বাবে গুৰুত্বপূৰ্ণ।

শিক্ষকে নিশ্চিত কৰিব লাগে যাতে শিশুৱে শিকিবলৈ যথাযথ সময় আৰু অনুশীলনৰ বাবে পৰ্যাপ্ত সময় লাভ কৰে।

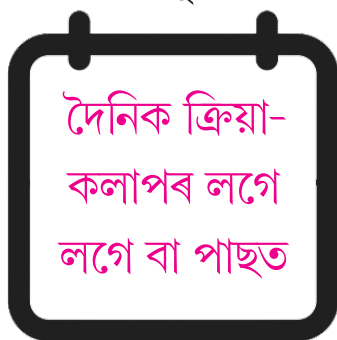
শিশুৰ অগ্ৰগতিৰ খতিয়ান বিশ্লেষণৰ দ্বাৰা নিৰূপন কৰিব যে কিমান শিশুৱে আকাংখিত অগ্ৰগতি লাভ কৰিছে আৰু কিমানে পিছ পৰি ৰৈছে।

শিশুৱে সন্মুখীন হ'ব পৰা প্ৰত্যাহ্বানবোৰক চিনাক্ত কৰিব আৰু আকাংখিত অগ্ৰগতি লাভ কৰিবলৈ সঠিক কৌশল প্ৰস্তুত কৰিব।

শিকন প্ৰক্ৰিয়াত প্ৰয়োজন অনুসৰি সালসলনি কৰিব আৰু ন-ন ক্ৰিয়া-কলাপ আঁচনিত অন্তৰ্ভুক্ত কৰিব।

শৈক্ষিক বৰ্ষৰ মূল্যায়ন প্ৰক্ৰিয়া :
তিনিধৰণৰ মূল্যায়ন কৰা হ'ব।

দৈনিক মূল্যায়ন

দৈনিক ক্ৰিয়া-
কলাপৰ লগে
লগে বা পাছত

সাপ্তাহিক মূল্যায়ন

সপ্তাহৰ
শেষত

সাময়িকী মূল্যায়ন

বছৰত
চাৰিটা

শ্ৰেণীৰ ক্ৰিয়া-কলাপৰ লগে লগে এইটো মন কৰি থকা প্ৰয়োজন যে বাঞ্ছিত লক্ষ্যৰ দিশত শিশুসকল সঠিকভাৱে আগুৱাই গৈছে নে নাই। এনে কৰিবলৈ ক্ৰিয়া-কলাপৰ লগে লগে বা অন্তত বিষয় আৰু কৌশল অনুসৰি ভিন্ন প্ৰক্ৰিয়াৰে মূল্যায়ন কৰা হয়। ইয়াক অবিৰত মূল্যায়ন বুলিও কোৱা হয়। এনে অবিৰত মূল্যায়নৰ কেইটামান উপায় তলত দিয়া হৈছে। শিক্ষকে শ্ৰেণীত ক্ৰিয়া-কলাপৰ লগে লগে এইধৰণৰ কৌশল অৱলম্বন কৰি শিকন প্ৰক্ৰিয়াক অধিক সমৃদ্ধ আৰু প্ৰভাৱশালী কৰি তুলিব পাৰে।

মৌখিক কাৰ্যৰ সময়ত :

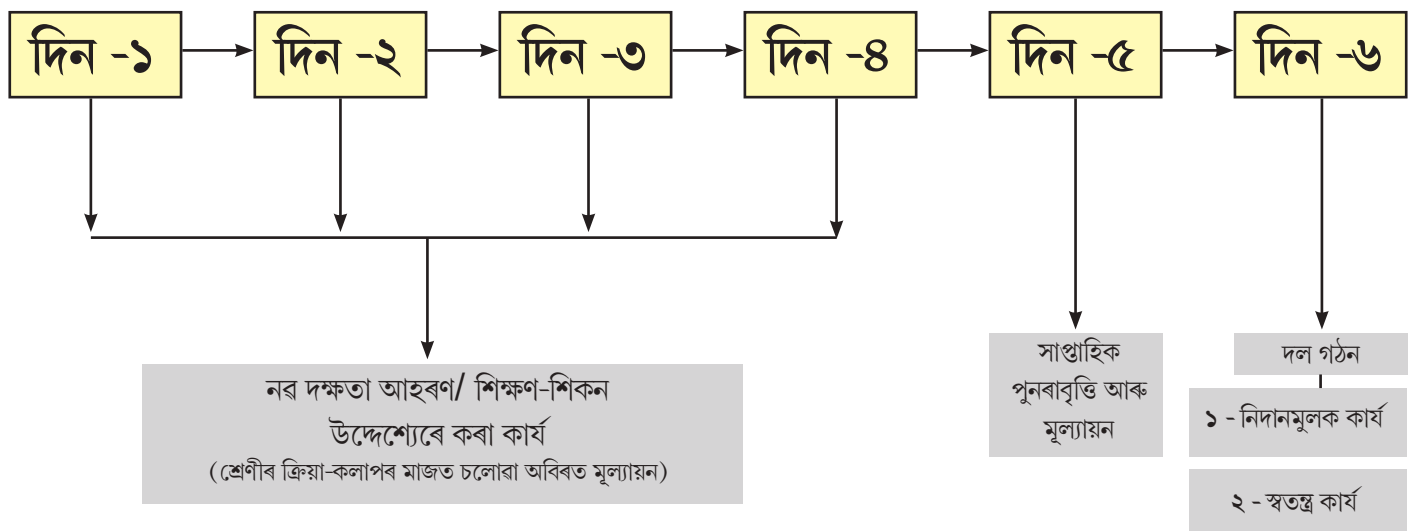
- শ্ৰেণীত মৌখিক কাহিনী বা কিতাপ/বিগবুকৰ পৰা কাহিনী শুনোৱাৰ মাজে মাজে শিশুক সৰল আৰু পোনপটীয়া প্ৰশ্ন সুধি চাব, যাতে শিক্ষকে গম পায় তেওঁলোকে কাহিনীটো বুজি পাইছে নে নাই।
- কথা-বতৰা, আলোচনা, খেল-ধেমালিৰ মাজে মাজে প্ৰতি ৫-৭ মিনিটত সকলো শিশুৱে কথা কৈছে বা ভাগ লৈছেনে নাই মন কৰি থাকিব লাগে। যদি কোনোবাই ভাগ লোৱা নাই বা কথা কোৱা নাই সকলোকে ভাগ লবলৈ উৎসাহিত কৰিব।

পাঠোদ্ধাৰ (ডিকোডিং)ৰ সময়ত :

পাঠোদ্ধাৰৰ কাৰ্যৰ সময়ত আগদিনাখন শিকোৱা বিষয় বস্তু সম্পৰ্কে যিকোনো পাঁচজনমান শিশুক প্ৰশ্ন কৰিব। বৰ্ণ বা আখৰ আৰু শব্দৰ পৰিচিতিৰ বাবে বৰ্ডৰ সহায় লব পাৰে। যদি বেছিভাগ শিশুৱে ক'ব নোৱাৰে, তেনেহ'লে প্ৰথমে ৩-৫ মিনিট আগতে শিকোৱা বিষয়বস্তু তেওঁলোকৰ লগত পুনৰ দোহাৰিব।

- বৰ্ণ/আখৰৰ পৰিচয় চলি থাকোতে অনুশীলন কাৰ্যপত্ৰত কাম কৰোৱাৰ আগতে প্ৰথমে শিক্ষকে কেইজনমান শিশুক বৰ্ডত নতুন আৰু আগতে শিকোৱা বৰ্ণ কেইটামান লিখিবলৈ দিব আৰু বাকীসকলক সেইকেইটা চিনাক্ত কৰিবলৈ ক'ব।
- শব্দ আৰু বাক্যৰ শ্ৰুতলিপি দিলে শিশুক যুৰীয়াকৈ পৰস্পৰে-পৰস্পৰৰ লিখন নিৰীক্ষণ কৰিবলৈ ক'ব। যেতিয়া শিশুৱে পৰস্পৰে পৰস্পৰৰ লিখন নিৰীক্ষণ সম্পূৰ্ণ কৰে, তেতিয়া শিক্ষকে বোৰ্ডত শব্দ বা বাক্যবোৰ লিখিব। তাৰ পাছত সকলো শিশুক সেইখিনি চাই নিজৰ লিখনিৰ সংশোধন কৰিবলৈ ক'ব।

সাপ্তাহিক পৰিকল্পনাত মূল্যায়ন :

(দিন ১-৪) নতুন দক্ষতা আহৰণ/শিকন উদ্দেশ্যে কৰা ক্ৰিয়া-কলাপ

সপ্তাহৰ প্ৰথম চাৰিদিন শিশুৰ লগত নৱ দক্ষতা আহৰণ/শিকন-শিক্ষণ উদ্দেশ্যে কাম কৰা হ'ব। ইয়াৰ মাজত পাঠোদ্ধাৰৰ কৌশলৰ অন্তৰ্গত নতুন বৰ্ণ/স্বৰচিহ্নৰ পৰিচিতি আৰু শব্দ পঠনৰ ক্ৰিয়া-কলাপ হ'ব। দৈনিক কাৰ্য-তালিকা অনুযায়ী এনে ক্ৰিয়া-কলাপসমূহ কৰা হ'ব।

(দিন ৫) সাপ্তাহিক পুনৰাবৃত্তি/মূল্যায়ন

- সাপ্তাহিক পুনৰাবৃত্তি/মূল্যায়ন কাম প্ৰতি সপ্তাহৰ পঞ্চম দিনটোত কৰা হ'ব।
- ইতিপূৰ্বে শিকা বিষয়বস্তুবোৰ পুনৰালোচনা কৰা হ'ব। ইয়াৰ দ্বাৰা শিশুৰ শিক্ষণ-শিকন অধিক দৃঢ় হ'ব পাৰে। পুনৰাবৃত্তিত বৰ্ণৰ/স্বৰৰ সমান্তৰালকৈ শব্দ গঠন, শব্দ পঠন, বাক্য পঠন আদি ক্ৰিয়া-কলাপক অন্তৰ্ভুক্ত কৰা হৈছে।
- সাপ্তাহিক মূল্যায়নৰ মুখ্য উদ্দেশ্য হৈছে শিশুৱে সপ্তাহটোত আহৰণ কৰা দক্ষতাৰ বিষয়ে অৱগত হোৱা আৰু এই দক্ষতাসমূহ আহৰণ কৰিবলৈ সক্ষম নোহোৱা শিশুসকলক চিনাক্ত কৰা।
- সমান্তৰালকৈ শিশুসকলে সততে সন্মুখীন হোৱা আসোঁৱাহবোৰ চিনাক্ত কৰা আৰু সেই আসোঁৱাহবোৰৰ পুনৰ শিক্ষণ কৰা।

(দিন ৬) সাপ্তাহিক নিদানমূলক/স্বতন্ত্ৰ কাৰ্য (অতিৰিক্ত কাৰ্য)

- এই পদক্ষেপটো প্ৰতি সপ্তাহৰ ষষ্ঠ দিনত কৰা হ'ব। মূল্যায়নৰ পাছত যিসকল শিশু ইঙ্গিত লক্ষ্য প্ৰাপ্তিৰ পৰা থমকি ৰৈছে, তেওঁলোকৰ সৈতে পৰিকল্পিতভাৱে ক্ৰিয়া-কলাপ কৰাব লাগিব।
- মূল্যায়নৰ আধাৰত শিশুৰ শিক্ষণ-শিকন বহু কেইটা স্তৰ শিক্ষকে দেখিবলৈ পাব। শিশুৰ দক্ষতা আহৰণৰ ভিত্তিত শিক্ষকে শিশুসকলক দুটা দলত বিভক্ত কৰিব।
- ষষ্ঠ দিনটোত ১ নং দলৰ শিশুসকলৰ লগত নিদানমূলক কাৰ্য কৰাব আৰু ২ নং দলক স্বতন্ত্ৰ কাৰ্য দিব। (অতিৰিক্ত কাৰ্য)

১ নং দল : নিদানমূলক কাৰ্য/অতিৰিক্ত কাৰ্য

২ নং দল : স্বতন্ত্ৰ অনুশীলন

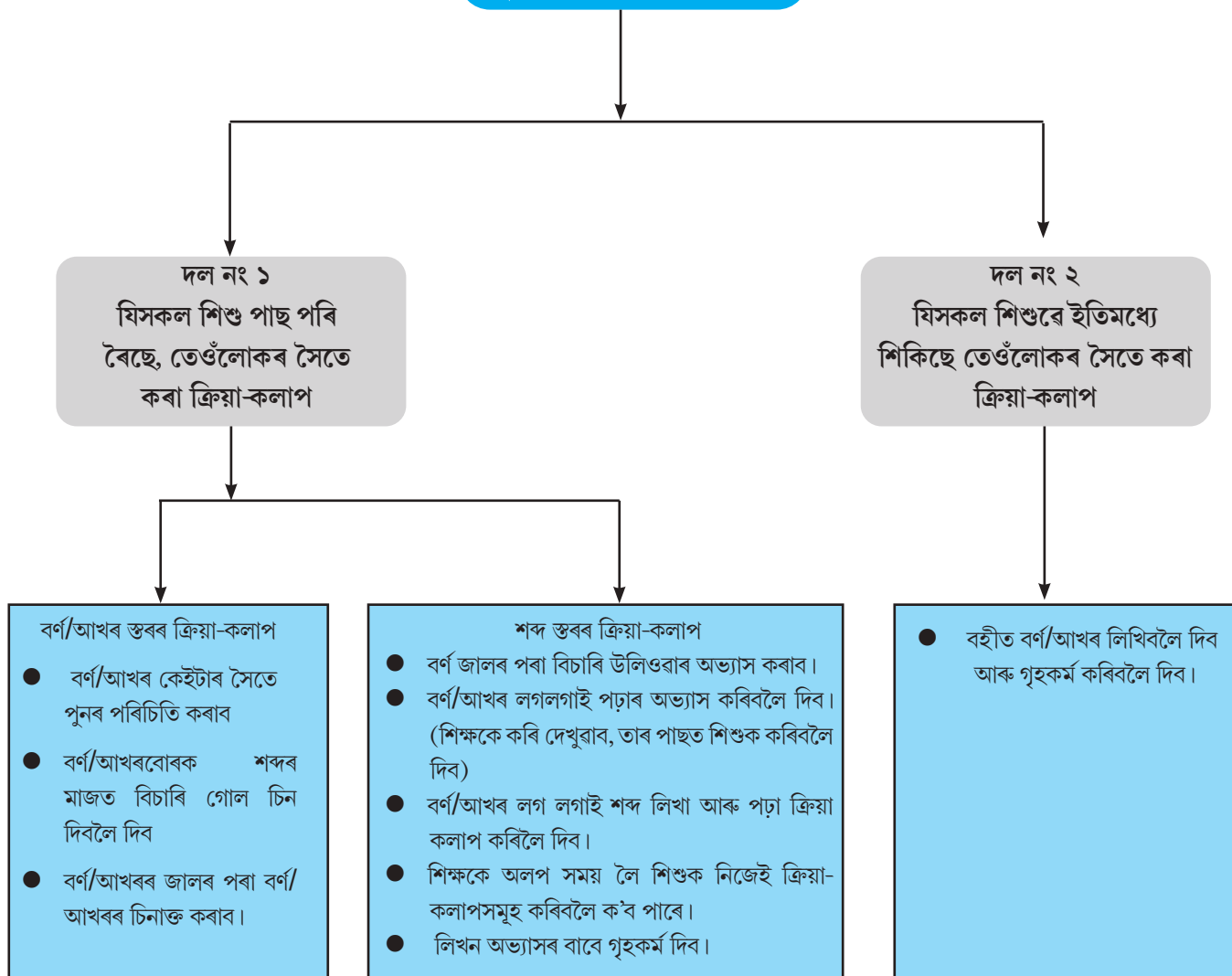
১ নং দল : মূল্যায়নত যিসকল শিশুৱে ৫০%তকৈ কম নম্বৰ পাইছে।

২ নং দল : মূল্যায়নত যিসকল শিশুৱে ৫০% বা তাতকৈ অধিক নম্বৰ পাইছে।

যেতিয়া আপুনি ১ নং দলৰ শিশুৰ লগত ক্ৰিয়া-কলাপ কৰি থাকিব, তেতিয়া শ্ৰেণীৰ ২ নং দলৰ শিশুসকলক তেওঁলোকৰ দক্ষতা অনুযায়ী স্বতন্ত্ৰ পঠন লিখন, কাৰ্যপত্ৰ আৰু পাঠ্যপুথিৰ ক্ৰিয়াকলাপ কৰিবলৈ দিব।

সাপ্তাহিক মূল্যায়নৰ পাছত শিশুৰ সৈতে কৰোৱা নিদানমূলক কাৰ্য :

দুটা দলত কৰা কাৰ্য

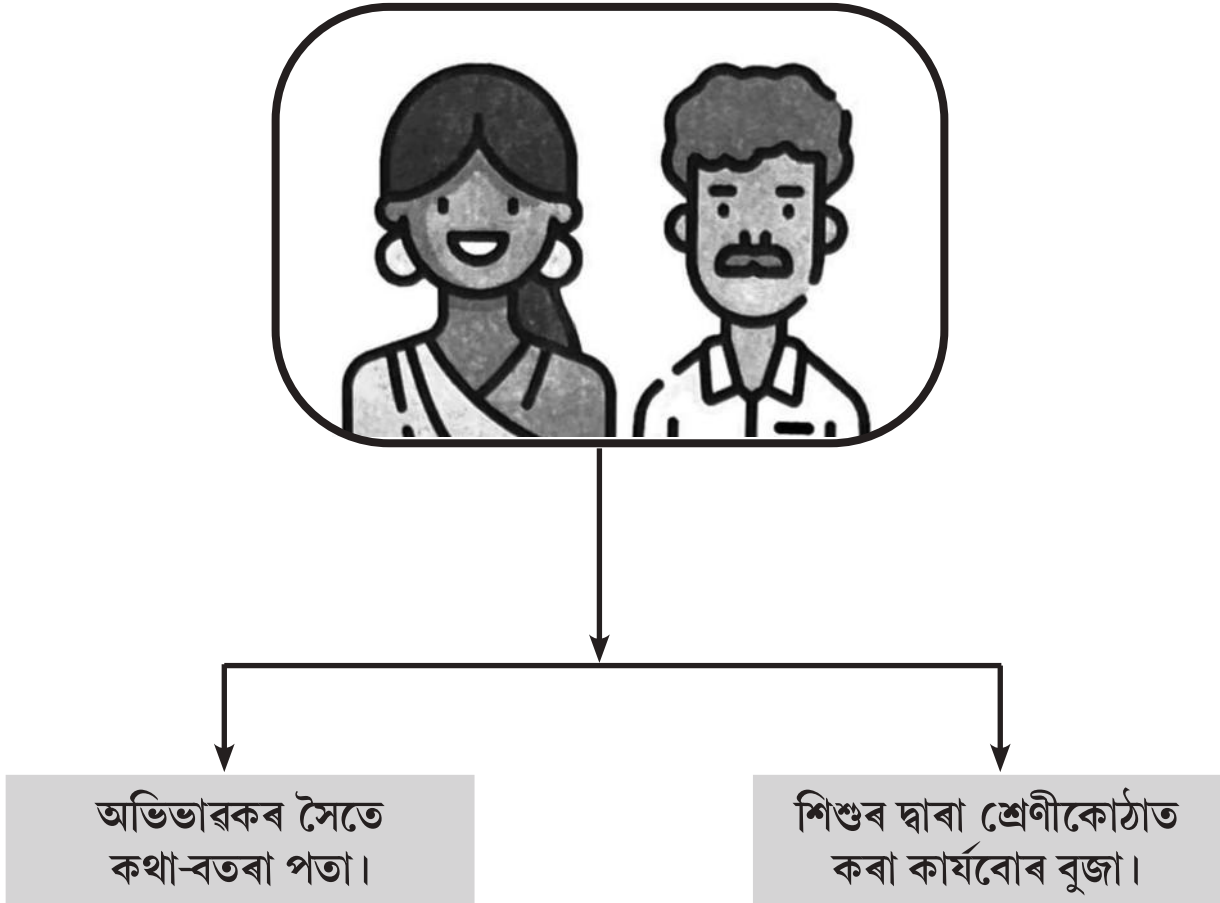
সাময়িকী মূল্যায়ন প্ৰক্ৰিয়া

২৫ সপ্তাহৰ শিকনৰ আঁচনিত চাৰিবাৰ সাময়িকী মূল্যায়ন কৰা হ'ব।

সাময়িকী মূল্যায়ন আৰু দল গঠন

শিশুৱে লাভ কৰা নম্বৰৰ ভিত্তিত ট্ৰেকাৰত শিশুৰ অগ্ৰগতি লিপিবদ্ধ কৰিব লাগিব আৰু দল গঠন কৰিব লাগিব।

অভিভাবকৰ ভূমিকা আৰু সহযোগ

শিশুসকল যাতে অবিৰতভাৱে শিকন প্ৰক্ৰিয়াত জড়িত হ'ব পাৰে তাৰ বাবে শিক্ষকে শ্ৰেণীকোঠাত শিশুসকলৰ লগত কাৰ্য কৰাৰ লগতে অভিভাবকসকলেও ঘৰত তেওঁলোকক পৰ্যাপ্ত সময় দিয়া তথা ব্যৱস্থাগতভাৱে তেওঁলোকৰ লগত কাম কৰাটো অতি প্ৰয়োজনীয়। সেইবাবে শিক্ষকে শিশুসকলৰ অভিভাবকৰ লগত নিয়মিত ৰূপত কথা বতৰা তথা আলোচনা কৰিব লাগে। বিদ্যালয়ত আয়োজিত অভিভাবক শিক্ষক সভা বোৰত অভিভাবকসকলক জনাব যে তেওঁলোকৰ সক্ৰিয়তা আৰু ইতিবাচক অংশগ্ৰহণৰ দ্বাৰা শিশুসকলৰ শিকনৰ পৰ্যায় উন্নত হয়।

এই অংশটোত আমি জানিবলৈ চেষ্টা কৰিম যে এজন অভিভাবকৰ সম্পূৰ্ণ শিক্ষণ-শিকন প্ৰক্ৰিয়াটোত কি ভূমিকা হ'ব পাৰে। শিক্ষকে অভিভাবকসকলক জনাব যে শিশুসকলৰ শিকন প্ৰক্ৰিয়াত তেওঁলোকৰ ভূমিকা দুটা মুখ্য ভাগত ভগাব পাৰি।

১। অভিভাৱকৰ সৈতে কথা-বতৰা

অভিভাৱক সকলক জনাব যে তেওঁলোকে নিজৰ সন্তানৰ অগ্ৰগতিৰ প্ৰতি লক্ষ্য ৰাখিব লাগে যাতে শিশুসকলক প্ৰয়োজন সাপেক্ষে সহায় কৰিব পাৰে। লগতে তেওঁলোকৰ পৰা আশা কৰা হয় যে তেওঁলোকে বিদ্যালয়ৰ শিক্ষকৰ সৈতে নিৰন্তৰ যোগাযোগ বজাই ৰাখে আৰু নিজৰ সন্তানৰ বিষয়ে বাৰ্তালাপ কৰি থাকে। বিদ্যালয়ত জড়িত কাৰ্য্যবোৰত অভিভাৱকসকলৰ ভূমিকাবোৰ তলত দিয়া ধৰণে দেখুৱাব পাৰি —

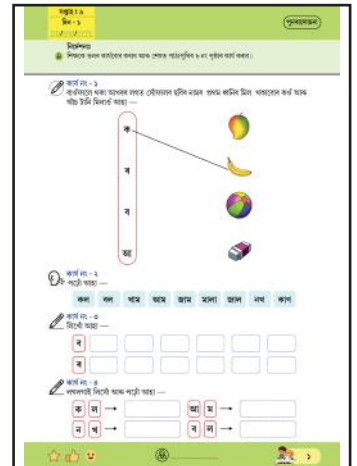
- বাৰ্ষিক লক্ষ্য আৰু শিশুজনৰ অগ্ৰগতিৰ বিষয়ে আলোচনা কৰা।
- শিশুসকলৰ বিদ্যালয় আৰু শিক্ষণ-শিকন সম্মুখীন হোৱা অসুবিধাবোৰৰ বিষয়ে শিক্ষকৰ সৈতে নিয়মিতভাৱে আলোচনা কৰা।
- শিশুজনক ঘৰত শ্ৰেণীকোঠাৰ কাৰ্য্যবোৰ প্ৰতিদিনে পুনৰাই কৰিবলৈ সহায় কৰা।
- শ্ৰেণীকোঠাত কৰা কাৰ্য্যবোৰৰ বিষয়ে শিশুজনক সোধা।
- স্বতন্ত্ৰ কাৰ্য্যবোৰৰ বিষয়ে সোধা।
- শিশুসকলে যাতে আনন্দৰ সৈতে শিকিব পাৰে তাৰ বাবে ঘৰতে অনুকূল পৰিৱেশৰ সৃষ্টি কৰা।
- শিশুসকলৰ স্বাস্থ্যৰ প্ৰতি সচেতন হোৱা আৰু তেওঁলোকক ফুৰা-চকা কৰা, খেলিবলৈ অনুপ্ৰেৰিত কৰা। শিশু সকলক সাধু শুনোৱা।
- সাধুকথা বা কবিতাবোৰৰ বিষয়ে শিশুসকলক সৰু সৰু প্ৰশ্ন কৰা, যেনে- ইয়াৰ বিষয়ে তুমি কি ভাল পোৱা? ইয়াৰ পৰা তুমি কি হ'ব বিচৰা? ইত্যাদি। শিশু সকলকো সাধু শুনাবলৈ উৎসাহিত কৰা।
- শিশুসকলৰ দ্বাৰা চিত্ৰাঙ্কণ কৰা, ৰং কৰা, আটা, মাটি বা কাগজেৰে কিছুমান আকৃতি বা বস্তু প্ৰস্তুত কৰিবলৈ কোৱা।
- নিজৰ পৰিৱেশ, ঘৰৰ প্ৰয়োজনীয় বস্তুবোৰৰ বিষয়ে কথা পতা, যেনে- ক'ৰ পৰা আহে, সেইবোৰ কিহত ব্যৱহাৰ হয়, ইত্যাদি।

২। শিশুসকলৰ দ্বাৰা শ্ৰেণীকোঠাত কৰা কাৰ্য্যবোৰ বুজা

শিক্ষকে অভিভাৱকসকলক তেওঁলোকৰ সন্তানসকলে বিদ্যালয়ত কটোৱা সময় আৰু শিক্ষণ-শিকন অভিজ্ঞতা সমূহৰ বিষয়ে কথা পাতিবলৈ আৰু শ্ৰেণীকোঠাত শিশুৱে কৰা দৈনিক কাৰ্য্যবোৰ বুজিবলৈ অনুপ্ৰেৰিত কৰিব। এই সম্বন্ধে অভিভাৱকসকলৰ ভূমিকাবোৰ তলত দিয়া ধৰণে দেখুৱাব পাৰি —

- শিশুজনক শিক্ষকে দিয়া নিৰ্দেশনাৰ বিষয়ে সোধা—
- শিশুজনৰ লগত বহি কাৰ্য্যপত্ৰখন চোৱা।
- যদি শিশুজনে বিদ্যালয়ত স্বতন্ত্ৰ কাৰ্য্যটো কৰা নাই, তেনেহ'লে সেই কাৰ্য্যটো ঘৰতে কৰোৱা।
- শিশুসকলৰ বিদ্যালয় আৰু শিকনত সন্মুখীন হোৱা অসুবিধাবোৰ/আসোঁৱাহবোৰ বুজিবলৈ যত্ন কৰা।

ছপা-সমৃদ্ধ বাতাবৰণ/পৰিৱেশ

পঢ়া-লিখা কৰাৰ আৰম্ভণিতে শিশু সকলে যিমান বেলেগ বেলেগ ধৰণৰ শিক্ষণ-শিকন সামগ্ৰী আৰু ছপা সামগ্ৰীবোৰ ব্যৱহাৰ কৰে সিমানে তেওঁলোকৰ শিকন-শিক্ষণ অতি সহজ আৰু আমোদজনক হয়। শিক্ষণ-শিকন সামগ্ৰী আৰু ছপা হোৱা সামগ্ৰীৰে পৰিপূৰ্ণ শ্ৰেণীকোঠা এটা শিশুৰ পঢ়া-লিখা কৰা, নিজৰ সমনীয়া বা সহপাঠীৰ সৈতে মিলি ক্ৰিয়া-কলাপ কৰা আৰু আসোৱাঁহ দূৰ কৰা আদিত অতি সহায়ক হয়। যাৰ ঘৰত ছপা সামগ্ৰী পৰ্যাপ্ত পৰিমাণে নাই, তেওঁলোকক এনেধৰণৰ শ্ৰেণীৰ পৰিৱেশে শিকনত অধিক সহায় কৰে।

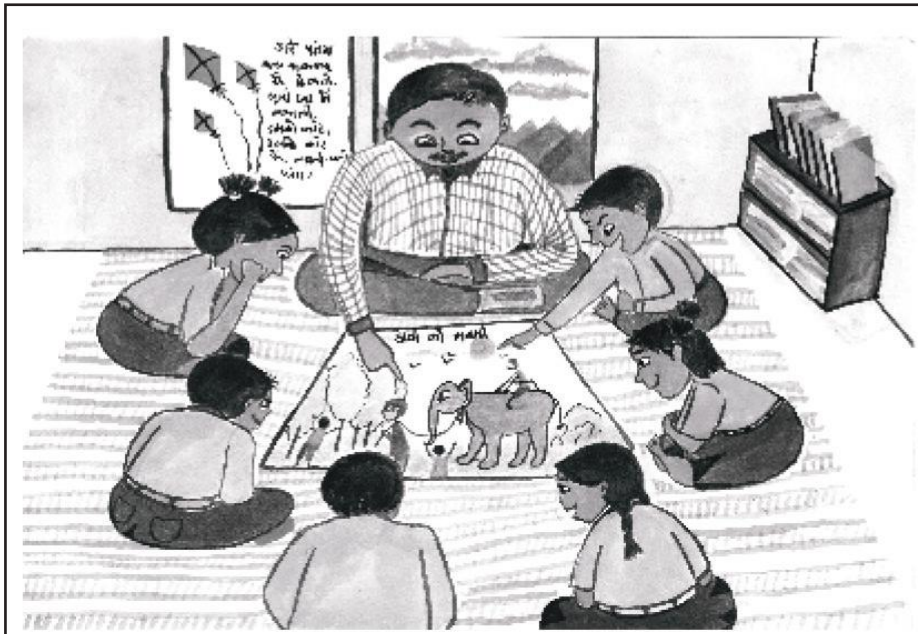
ছপা-সমৃদ্ধ থকা শ্ৰেণীকোঠাৰ পৰিৱেশৰ পাঁচটা মুখ্য উপাদান থাকে, যেনে-

১। শিকন কোণঃ

শিক্ষার্থীসকলে ব্যৱহাৰ কৰিবলগীয়া পাঠ্যপুথি, কাৰ্যপত্ৰ আৰু ওপৰঞ্চি কিতাপসমূহ সযতনে ৰাখিবলৈ তথা শিক্ষার্থীসকলে প্ৰস্তুত কৰা কথোপকথন চাৰ্টবোৰ সজ্জিত কৰি ৰাখিবলৈ শ্ৰেণীকোঠাত এডোখৰ ঠাই নিৰ্বাচন কৰি লোৱা হয়। এই ঠাইডোখৰক শিকন কোণ বুলি কোৱা হয়। এই শিক্ষণ-শিকন কোণতে পাঠ্যপুথি, কাৰ্যপত্ৰ আৰু ওপৰঞ্চি কিতাপ তথা কথোপকথন চাৰ্টবোৰ শৃংখলভাৱে স্তৰ অনুযায়ী সজ্জিত কৰি ৰাখিব পাৰি।

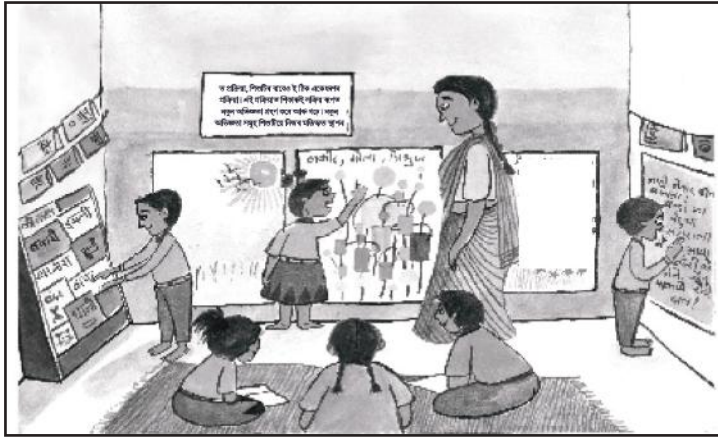

২। কথোপকথন চাৰ্টঃ

সকলো শিশুৱে দেখাকৈ শ্ৰেণীকোঠাৰ বেৰ আৰু খিৰিকীত কথোপকথন চাৰ্টবোৰ লগাই ৰখা হয়। আনহাতে কথোপকথন চাৰ্টবোৰ সজ্জিত কৰোতে মন কৰিবলগীয়া কথাটো হ'ল শিকন কোণৰ বেৰত আঠা লগাই বা ৰচী লগাই থোৱা কথোপকথন চাৰ্টবোৰ সকলো শিক্ষার্থীয়ে দেখা পোৱাকৈ থাকিব লাগে।

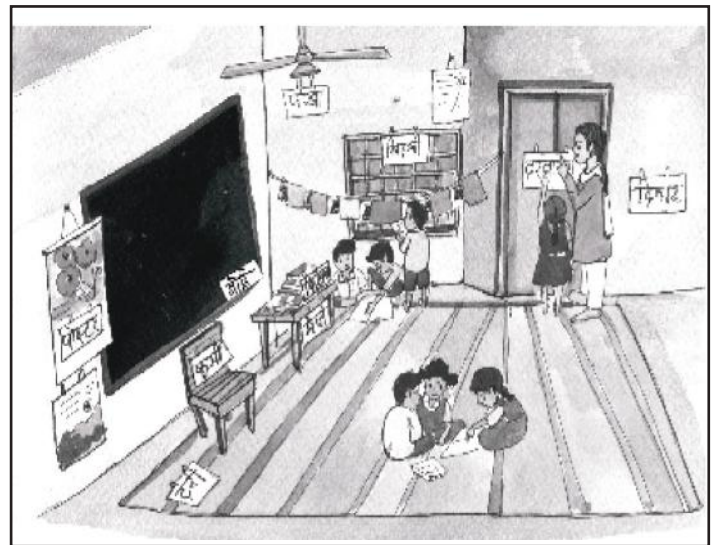
৩। কবিতা/কাহিনী/গল্পৰ পোষ্টাৰ :

কবিতা/কাহিনী/গল্পৰ পোষ্টাৰসমূহ ৰচীৰে বেৰত ওলোমাই বা আঁৰি থ'ব পাৰি। এই পোষ্টাৰসমূহ শিক্ষাৰ্থী সকলৰ পৰা এনে দূৰত্বত ৰাখিব লাগে যাতে শিক্ষাৰ্থীসকলে সহজে সেইবোৰ দেখা পায় আৰু এইবোৰ চাই এইবোৰৰ দ্বাৰা ক্ৰিয়া-কলাপ কৰিব পাৰে।

৪। নামকৰণ :

শ্ৰেণীকোঠাত ৰখা বস্তুবোৰৰ নাম কাগজত লিখি প্ৰত্যেক সামগ্ৰী/বস্তুৰ কাষত নামবোৰ আঠা লগাই ৰাখিব পাৰি। যেনে- দুৱাৰ, থিৰিকী, আলমাবী ইত্যাদিত শব্দবোৰৰ নাম কাগজত লিখি আঠা লগাব পাৰি।

৫। শব্দবোৰ :

বিভিন্ন ধৰণৰ চাৰ্ট, বেৰত লগাব পাৰি। যেনে- মানুহৰ নাম, জন্তুৰ নাম আদি শব্দৰ চাৰ্ট, শিশুৰ নাম, জন্মদিনৰ চাৰ্ট, স্থানীয় শব্দ, কাহিনী/গল্প/কবিতাৰ শব্দ ইত্যাদি।

টোকা : সময়ে সময়ে শিক্ষণ-শিকন পৰিকল্পনা অনুসৰি শ্ৰেণীকোঠাত প্ৰদৰ্শিত সামগ্ৰীসমূহ সাল-সলনি কৰি থকাটো উচিত। ইয়াৰ দ্বাৰা শ্ৰেণীকোঠাত নতুনত্ব আহে আৰু শিক্ষাৰ্থীসকলে এই সামগ্ৰী সমূহ ব্যৱহাৰ কৰি স্ব-অভ্যাস কৰাৰ লগতে নতুন কথা শিকিবলৈ যথেষ্ট আগ্ৰহী হয়।

শ্ৰেণীকোঠাৰ ব্যৱস্থাপনা

শ্ৰেণীকোঠাৰ ব্যৱস্থাপনা হ'ল এক বিশেষ প্ৰকাৰৰ কৌশল তথা এক পদ্ধতি, যাৰ জৰিয়তে শিশুসকলে সক্ৰিয়ভাৱে শ্ৰেণীকোঠাৰ ক্ৰিয়া-কলাপৰ লগত জড়িত হৈ থাকে। সক্ৰিয় শ্ৰেণীকোঠাৰ ব্যৱস্থাপনা এনে এক ব্যৱস্থাপনা যি ব্যৱস্থাপনাই শিশুৰ শিকনত সহায় কৰে, যেনে- শিক্ষকৰ আচৰণ আৰু শ্ৰেণীকোঠাৰ পৰিৱেশ, শিকিবলগীয়া কথা, শিক্ষণ-শিকন সামগ্ৰীৰ ব্যৱহাৰ, ক্ৰিয়া-কলাপ আৰু শিক্ষণ-শিকন কাৰ্যৰ ধৰণ, সময় ব্যৱস্থাপনা/নিয়োজন আদি।

সক্ৰিয় শ্ৰেণীকোঠাৰ ব্যৱস্থাপনাৰ মূল দিশসমূহ :-

(১) বহাৰ ব্যৱস্থা :

- শ্ৰেণীকোঠাত কৰা ক্ৰিয়া-কলাপ অনুসৰি শ্ৰেণীকোঠাত শিশুসকল বহাৰ ব্যৱস্থা হোৱা উচিত। যেনে- বৃত্তাকাৰে, ইউ আকৃতিত বহা, সৰু-সৰু দল বা গোটত বহা ইত্যাদি।
- শিক্ষণৰ সময়ত শিক্ষাৰ্থী আৰু বোৰ্ডৰ মাজৰ দূৰত্ব কম হোৱা উচিত।

(২) শিক্ষাৰ্থীক জড়িতকৰণ:

- শ্ৰেণীকোঠাত শিক্ষণ-শিকনৰ সময়ত শিক্ষকে যেতিয়া শিশু সকলৰ লগত কথা-বতৰা পাতে, সেই সময়ত শিক্ষকে তেওঁলোকৰ ভাৱ-চিন্তাৰ প্ৰতি সজাগ, মনোযোগী আৰু সংবেদনশীল হ'ব লাগে।
- এনেধৰণৰ কথা-বতৰা পতাৰ ক্ষেত্ৰত সকলো শিক্ষাৰ্থীক কথা পাতিবলৈ সুবিধা দিয়ক।
- যিবোৰ শিশুৱে ভয় খায় আৰু সংকোচবোধ কৰে, তেওঁলোকক শ্ৰেণীকোঠাৰ ক্ৰিয়া-কলাপৰ লগত জড়িত হ'বলৈ অধিক সুবিধা দিব লাগে।

(৩) সহজ-সৰল অনুকূল বাতাবৰণ/পৰিৱেশ :

- শ্ৰেণীকোঠাত সকলো শিক্ষাৰ্থীকে নিজৰ নিজৰ মত প্ৰকাশ কৰিবলৈ যথোচিত সুবিধা লাগে।
- শ্ৰেণীকোঠাৰ ব্যৱস্থাপনা সম্পৰ্কীয় নিয়মবোৰ শিশুসকলৰ লগত মিলি আলোচনা কৰিব লাগে।
- শিক্ষণ কাৰ্য চলি থকা সময়ত শিশুসকলৰ লগত সঘনে জড়িত হ'ব লাগে।

(৪) সময় ব্যৱস্থাপনা/নিয়োজন :

- ফলপ্ৰসূ শিক্ষণৰ বাবে শিক্ষাৰ্থীয়ে “অপেক্ষাকৃত সময়” আৰু “কামৰ সময়” কিমান পায় সেই কথাও শিক্ষকে বুজি ল'ব লাগিব।
- ক্ৰিয়া-কলাপ কৰিবলৈ প্ৰয়োজনীয় শিক্ষণ-শিকন সামগ্ৰী সমূহ প্ৰথমে একগোট কৰি ল'ব লাগে।
- শ্ৰেণীকোঠাত ক্ৰিয়া-কলাপবোৰ কৰাৰ আগতে আগতীয়াকৈ পৰিকল্পনা প্ৰস্তুত কৰিব লাগে।
- বহুশ্ৰেণীয়া শিক্ষণৰ ক্ষেত্ৰত শিক্ষকে সময়ৰ ভাৰসাম্য ৰক্ষা কৰাৰ ওপৰতো গুৰুত্ব দিয়া উচিত।
- শিক্ষকে কিবা নিৰ্দেশনা কাৰ্য দিব বুলি শিশুৱে বাট চাই থকা সময়খিনিক অপেক্ষাকৃত সময় বুলিব পাৰি।
- যিমান দূৰ সম্ভৱ “অপেক্ষাকৃত সময়” গুণনতম হ'ব লাগে।

[illegible]

প্রস্তুতকৰণ
ৰাজ্যিক শিক্ষা গৱেষণা আৰু প্ৰশিক্ষণ পৰিষদ, অসম
সমগ্ৰ শিক্ষা, অসমৰ সহযোগত

